

İÇİNDEKİLER

ALEVİ İNANCINDA MUHARREM MATEMİ VE ÖNEMİ	3
KARBELA KATLİAMI.....	7
KERBELA	11
MUHARREM AYI VE MATEM ORUCU	12
MATEM.....	12
ORUCA NİYET ETMEK.....	14
AŞURE LOKMASI İÇİN DUA.....	14
AŞURE YENDİKTEN SONRA OKUNACAK DUA.....	14
ALEVİLİĞİN KISA TANIMI.....	15
1. İMAM HZ. ALİ	16
HALLAC-I MANSUR	18
SEYYİT İMADETTİN NESİMİ'NİN GÖZÜ İLE	18
ŞAH İSMAIL'İN (ŞAH HATAYI) GÖZÜ İLE	19
PİR SULTAN ABDAL'IN GÖZÜ İLE	19
FUZULİ'NİN GÖZÜ İLE	20
YEMİNİ'NİN GÖZÜ İLE	20
VİRANİ'NİN GÖZÜ İLE	21
KUL HİMMET'İN GÖZÜ İLE.....	21
KAYGUSUZ ABDAL'IN GÖZÜ İLE	21
YUNUS EMRE'NİN GÖZÜ İLE	22
GENÇ ABDAL'IN GÖZÜ İLE.....	22
2. İMAM HASAN	23
Cem nedir?	25
GÖRGÜ CEMİ:	27
Dedelik nedir, Dedenin görevleri nelerdir.?	27
Duaz nedir? Deyiş nedir?	28
Zülfikar neyi sembolize ediyor?.....	29
3. İMAM HÜSEYİN.....	30
KERBELA MERSİYESİ.....	33
KERBELA MERSİYESİ -2-.....	34
4. İMAM ZEYNEL ABİDİN	35
İMAMET (imamlık)	36
KIRKLAR	36
KIRKLAR MEYDANI	37
ENELHAK	37
İKRAR VERMEK.....	38
DAR-I NESİMİ.....	38
KERBALA MERSİYESİ - 3 -	39
KERBALA MERSİYESİ - 4 -	39
5. İMAM MUHAMMED BAKIR.....	40
KURBAN.....	41
Tasavvuf	41
RİZALIK	43
Dört Kapı Kırk Makam	44
ŞAH HÜSEYİN'le BACISI ZEYNEP'in AYRILIŞI.....	46

6. İMAM CAFER-İ SADİK	48
İNANÇ ÖNDERLERİNİN GELENEKSEL İŞLEVSEL GÖREVLERİ	49
İRŞAD.....	52
DÜVAZI İMAM	52
7. İMAM MUSA-İ KAZİM	54
HAK İÇİN KENDİNİ KURBAN EYLEYEN	55
Ah Hüseyin Vah Hüseyin	56
ALEVİ-BEKTAŞI YOLUNUN AHLAKİ İLKELERİNDEN BAZILARI.....	57
8. İMAM ALİ RIZA	58
ALEVİLİKTE DÜŞKÜNLÜK.....	60
İMAM HÜSEYİN (Mersiye).....	61
9. İMAM MUHAMMED TAKİ	63
On Dört Masum-u Pak kimlerdir?.....	64
On Yedi Kemerbest kimlerdir?	64
AĞIT	68
10. İMAM ALİ NAKİ	70
ŞİMİR (Şimr) MEL'UNU CENAB-I HÜSEYİN'İN GÖĞSÜNE BASTIĞI ZAMAN.....	72
11. İMAM HASAN-ÜL ASKERİ	75
İmam Hasan-ül Askeri'den güzel sözler.....	76
ALEVİLİKTE SEMAH	77
SEMAHLA İLGİLİ DEYİŞ	79
12. İMAM MUHAMMED MEHDİ	81
SEYİD NESİMİ	82
ALEVİ BEKTAŞI TERİMLERİ	86
Yararlanılan kaynaklar:	88

ALEVİ İNANCINDA MUHARREM MATEMİ VE ÖNEMİ

Muharrem ayının başlamasıyla, Alevi toplumunda yas ve matem söz konusu olur. 12 günlük yas-ı "Matem" orucu, Kerbela'da İmam Hüseyin ile birlikte şehit edilen 73 Can içindir. Evladı Resul'a karşı kin ve intikam güden Ebu-Süfyan taifesi, İslam peygamberi Hz. Muhammed döneminden itibaren yayılıp kesintisiz sürdürülmüştür. Hz. Muhammed'in peygamberliğini ve Hakk'ın varlığını kabul etmeyen, Ebu-Süfyan kavmi aslında iktidarını kaybetmeme hırsıyla, alenen Hz. Muhammed ve soyuna karşı cephe açmışlardır. Fakat günden güne insanların kitleler halinde akın akın Hz. Muhammed'in yanında yer almasından, Ebu-Süfyan ve taifesi huzursuz olmuştur.

Bu nedenle Hz. Muhammed'e ve onun Ehl-i Beyt'ine karşı hile ve şer dolu oyunlarla haksız yere binlerce insanın hayatını kaybettiği Uhud, Bedir, Hendek savaşlarının yaşanmasına başlıca neden olmuştur.

Söz konusu savaşlarda ordularının büyük bölümünü ve kavmin liderlerini, servetinin bir kısmını yitiren Ümeye Oğullarından Ebu-Süfyan ve taifesi, Hz. Muhammed'in ve İmam Hz. Ali'nin öncülüğünde gelişmekte ve yayılmakta olan İslamiyeti, riyakar ve göstermelik bir biçimde kabul etmek zorunda kalmışlardır.

Bu söz konusu savaşlarda yenilgilerini ve kayıplarını hazmedemeyen Ebu-Süfyan ve kavmi, riyakar ve iki yüzlü yaklaşımlarıyla, İslami kisveye bürünüp, iktidarı elde etme hesaplarıyla, Ehl-i Beyt'e karşı olan nefretleriyle intikam alabilmenin planlarını yapmakla meşgul olurlar.

Bu planlı süreç içerisinde Hz. Ali'nin şehit edilip Hakk'a yürümesiyle, kin ve nefret cesareti hızlanarak sürer. Başta, Hz. Ali'nin oğulları İmam Hasan, İmam Hüseyin ve taraftarlarının yaşamları tehlikeye düşer. Muaviye çeşitli vaatlerle İmam Hasan'ın eşi Cüde'yi kandırıp, İmam Hasan'ı zehirlettirerek şehit ettirdi.

Ebu-Süfyan kavmi, Ehli-Beyt soyuna karşı geliştirdiği intikam hırsından vazgeçmez. Bu temelde Muaviyenin kavimler üstü soy egemenliğine dayalı merkezi bir güç oluşturmak için Yezid'i kendisine veliaht olarak atar. Halkı da oğlu Yezid'e biat etmeye zorlar. Şer ve hile dolu entrikalarla gittikçe saltanatını pekiştirir ve egemenliğini oğlu Yezidin barbarlığıyla devam ettirir.

Topluma yapılan haksızlığa ve zorbalığa karşı direnen İmam Hüseyin ve efradı, Yezid'in Halife'liğini kabul etmemiştir. O dönemden günümüze kadar toplumsal bütün değerlere, insan hakkı yiyenlere ve zulüm edenlere karşı direnmenin sembolü olarak tarihe geçmiştir.

Takvimler Muharrem'in onuncu gününü gösterirken, (10 Ekim 680) Kerbela sahrasında (çölde) Ehl-i Beyt'e karşı toplukırım başlar. Çocuklar, bebeler ve yaşlılar, uzaktan atılan oklarla katledilirler. Hz. Hüseyin'in kardeşleri, yeğenleri teker teker Kerbela'da şehit olurlar. İmam

Hüseyin son anında "...Şimr Mel'un laneti Yezid'e biat edersen ölümden kurtulursun ..."demesi karşısında, şu cevabı verir:

"... Ey Şam'lılar ben Hz. Muhammed Mustafa'nın gözünün nuru ve Ali'yyel Mürteza'nın ruhuyum siz beni öldürün.

Benim cediti pak-ım Muhammed Mustafa, Bab-ı Nişan-ım Ali'yyel Mürteza'dır; ne kadar Veli gelmiş geçmiş ise, velayet eserlerini hep benden ahs'ettiler. Benim temiz anımda Ehl-i Beyt'in nurları parıldamaktadır.

Ben Allah'ın bütün isimlerinin sırrına mazhar olmuşum. Eğer sizin maksadınız nahak yere benim kanıma girmekse, zaten Ali oğullarına mazlumen ölmek miras düşmüştür.

Eğer sizin fikriniz Hz. Muhammed ve Ali'yyel mürtezaya eziyet etmekse, işte görüyorsunuz ki, ben onların ruhuyum; hemen beni öldürmelisiniz.."

İmam Hüseyin ile çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan 73 can yoldaşının, egemenlik hırsına bürünen, kan ve zulümle beslenen, Ehl'i Beyt düşmanı lanete müstahak olan Yezit tarafından katledilişi, dünya insanlık tarihinde eşine rastlanmayacak bir katliam olarak tarihe geçmiştir.

Muharrem ayında Yezit tarafından katledilerek şahadetin en yüksek mertebesine ulaşan İmam Hüseyin'in davası, İnsanlık tarihinde unutulmayacak kara bir sayfa açmıştır. Açılan bu kara sayfa şere ve zorbalığa dayalı dini egemenlik anlayışı, İslam tarihinde ideolojik zihniyet haline dönüşerek Emevi, Abbasi, Selçuklu ve Osmanlı'nın uzantısı halinde geleneksel katliamcı saltanat ve hanedanlık egemenliği anlayışı, almıştır.

Yezit orduları Hz. Hüseyin'i şehit ederken atılan naraların, yaşadığımız tarihte de benzerlerini (geçmişte Dersim Maraş, Sivas, Çorum vb. kırımları !...) anımsamaktayız.

Ne acıdır ki, farklı bölgelerde yaşanan toplu kırımlarda da, Kerbela katliamını unutturmayacak katliamlar yine aynı düşüncenin devamı niteliğinde sadece günümüzde isim değiştirerek, gerçekleştirildiğine bütün dünya tanık olmuştur.

Aynı ideolojik zihniyetle dini egemenlik, tüm dünyanın gözü önünde farklı isimler kullanılarak varlığını halen devam ettirmektedir.

14 Asırdan günümüze intikal eden ve nice asırlar dilden dile gelenekselleşip sürececek olan Hz. Hüseyin'in haklı davasında, uğradığı katliamın unutulması Ehl-i Beyt bendesi olan toplum tarafından mümkün değildir.

İmam Hüseyin'in Muharrem ayı içerisinde şehit edilmesinden dolayı, onun sevgisini taşıyan ve yolun piri olarak gören Alevi toplumu, bu ayda yas-ı "Matem"e bürünür; Kerbela katliamında İmam Zeynel Abidin'in sağ olarak kurtulup Ehl-i-Beyt soyunun devamına vesile olmasının, on iki

İmamların kutsallığıyla birleştirilerek, 12 gün oruç tutulması geleneksel temel hal almıştır. (3 gün Masum-u Pak aşkına oruç tutanlar da vardır.)

Alevilik inancında oruç anlayışının zora dayalı olması söz konusu değildir; aile, komşu ve toplumsal yaşama karşı herhangi bir zorluk olmamalı. Bu konuda gönül rızalığına ve samimiyete dayalı olmasına özenle dikkat edilir. 12 günlük yas-ı “Matem” orucunda insan nefsinin ıslah etmesi, kendisi tokken aç ve susuz (Kerbela’da 73 Şehid-i Şüheda aç ve susuz kalması gibi...) olanın halinden anlaması, inandığı tanrısal varlıkla kendisi arasında bağ kurup vijdani muhasebe yapması maksadıyla, arınarak oruç tutar.

Tüm bunlar Hz. Hüseyin’in sevgisi ve mertliği ile Yezide karşı boyun eğmemesiyle birleştirilip yas-ı “Matem”e girilir.

Nuh Peygamber, aile efradı ve inananları ile, Muharrem ayında gemiyle tufandan kurtulup, karaya çıkması sonucu Aşure pişirmişlerdir. Böylece gelenekselleşen Aşure, Kerbela katliamı ile 12 İmamlar aşkına kutsanıp özdeşleşerek, Alevi inancında önemli yer tutmaktadır.

Alevi İnancında Matem “yaslı olma” durumu olarak algılandığı için gelenek, görenek ve inançlarımıza saygılı olmak üzere:

- Her türlü eğlence, zevk ve keyf verici davranışlardan mümkün oldukça uzak durulur ve sakınılır!... Örneğin: düğün, nişan, sünnet doğum günü gibi
- Alkol ve benzer keyf verici maddelerden kaçınılır...
- Çeşitli çevrelerden, eğlenceler için yapılan davetlere kesin olarak katılmamak ve nedenlerini de böylesi davetleri yapanlara mutlaka açıkça anlatıp hatırlatmak gerekir!..
- Yüzme, piknik gibi eğlence yerlerinde, et ve etli yiyeceklerin tüketileceği ortam ve davranıştan uzak durulur!..
- Aşırı ve gereksiz süslenmelerden, gösteriş ve her türlü lüks özentilerden kaçınılır!..
- Muharrem süresince her türlü taşkınlık, müsrif (*yersiz-gereksiz...*) harcama ve aşırı nefsi davranışlar gibi eğilimlere karşı daha dikkatli olunur!..
- Çevremizde daha uysal, dostane yaklaşımlar sergilenerek, asık suratlı ve sinirli davranışlardan kaçınılır!..
- Dargınlıklar ve kırgınlıklar varsa barışılır, hoşgörü ve sevecen olunur!..

Yukarıda kısaca değindiğimiz kurallar ve konularda dikkatli olmak, Muharrem ayında her Alevi insanı için yaşam anlayışı ve inanç gereğidir. Bu temel kurallara uygun, hassasiyet göstermek, inanç ve geleneklerimize olması gereken bağlılık ve saygı oranında önem kazanır. Ancak, sağlık durumları, mesleki gereksinimleri gibi zorunluluklar ve sorumluluklar doğal olarak ihmal edilmemeli!..

AABF MUHARREM DOSYASI ABF MUHARREM DOSYASI

Oruç açmak (iftar) için güneşin batması dikkate alınır. Bunun dışında saatle, dakikayla oruç açmak veya sahura kalkılması hakkındaki dayatmalar gerçekçi değildir.

Özellikle Muharrem Matemi, Kerbela ve On İki İmamların yaşadıkları tarihi süreç, bilinçli ve gerçekçi bir yaklaşımla, bilgi anlamında içeriği doldurularak, genç kuşaklara da aktarılmalıdır.

Hz. Hüseyin'in Kerbela'daki mücadelesi ve 12 İmamların izledikleri yol; Hallac-ı Mansur'un, Nesimi'nin, Hünkar Hacı Bektaş-ı Veli'nin, Pir Sultan Abdal'ın ve diğer Alevi önderlerimizin vermiş oldukları onurlu mücadele, bugünde bizlerin yolunu aydınlatmaya devam ediyor.

Kendine Aleviyim diyen her Can, dernek ve cemevlerimizde bu onurlu mücadeleyi yaşatmaları gerekiyor. Bu kutsal değerlere sahip çıkmak ve yaşatmak, bütün Can'ların görevi olmalıdır.

Hak Muhammed Ali cümlemizin yardımcısı olsun.

KERBELA KATLIAMI

Hız. Hüseyin Hz. Muhammed'in torunu ve Hz. Ali ile Hz. Fatıma'nın ikinci çocuğu idi. O zamana kadar Araplar arasında pek rastlanmayan bu adı ona dedesi Hz. Muhammed vermiş idi. Bazı kaynaklarda, Hüseyin doğduğu zaman, Hz. Muhammed Hüseyin'in kulağına “..O cennet çocuklarının efendisi (Seyyid)dir..” diye seslendiği yazılıdır. Hz. Muhammed Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i çok severdi. “..Bunlar benim oğullarımdır, kızımın oğullarıdır; Allah'ım ben onları seviyorum, sen de onları sevenleri sev..” dediği birçok kaynakta yazılıdır.

İmam Hüseyin'in çocukluğu peygamberin derin sevgi ve şefkati içinde geçti. Ancak bu durum kısa sürdü. Daha 5 yaşındayken, dedesini yani Hz. Muhammed'i; ve kısa bir süre sonra da annesi Hz. Fatıma'yı kaybetti. Bu durumun onu oldukça etkilediği muhakkaktır.

Hız. Ali şehit olduktan sonra, Hz. Hüseyin abisi Hz. Hasan'a itaat etmesini yeğledi. Çünkü babası ağır yaralıyken ona abisine uymasını vasiyet etmişti. Ancak abisinin Muaviye'nin hileleriyle zehirleterek şehid edilmesinden sonra, yaşanan sinsi entrikalar onun o zamana kadarki durumunu değiştirdi. Yezid'e biat etmemekteki kararlılığı onun seçtiği bu haklı ve doğru yolda, sonuna kadar gideceğini 'öngörülü olarak' gösteriyordu.

Beşinci halife Muaviye ölmeden önce, çeşitli hile ve tehditlerle, halkı, oğlu Yezid'e biat (halife olarak) ettirmişti; Hz. Hüseyin ve ehil yakın çevresi Yezid'e biat etmemişlerdi. Yezid ilk iş olarak babasının yarım bıraktığı -Hz. Hüseyin'in kendisine biat etmeme- problemini tamamlamak üzere, Velid'e yolladığı mektupta '*her ne suretle olursa olsun Hz. Hüseyin, İbn-i Zübeyr ve İbn-i Ömer'in biatlerinin sağlanması, eğer bu mümkün olmazsa, boyunlarının vurulup, başlarının kendisine gönderilmesini*' istiyordu. Hilafetin vermiş olduğu iktidar hırsının iştahlarını kabarttığı Emeviler'in yapamayacakları vahşet ve kirli iş yoktu. Babası Muaviye'nin izinden giden Yezid, gerekirse Hz. Muhammed'in sevgili torununun dahi başını kesmeye, Ehl-i Beyt'e zulüm etmeye kararlıydı.

Haklı olarak Hz. Hüseyin, Yezid'e biat etmedi ve Velid'in çabaları boşa çıktı. 4 Mayıs 680 gecesi, Hz. Hüseyin'in kardeşi Muhammed Hanefi'nin de tavsiyesiyle, bütün aile fertleriyle birlikte Mekke'ye gitti. Ayrıca bu sırada Hz. Hüseyin'in Mekke'ye gittiğini öğrenen Kûfeliler de, Hz. Hüseyin'e elçiler göndererek Kûfe'ye davet ettiler ve kendisini halife olarak tanımaya hazır olduklarını bildirdiler. Bunun üzerine Hz. Hüseyin'de amca oğlu Müslüm b. Akıyl'i oradaki durumu yerinde görmek ve uygun bir zemin sağlamak üzere, Kûfe'ye gönderdi. Önceleri Müslüm Kûfe'deki çalışmalarında başarılı oldu ve Hz. Hüseyin de bunun üzerine Mekke'den Kûfe'ye doğru yola çıktı..

Bu arada Müslüm'ün faaliyetleri Yezid tarafından haber alınınca, Kûfe Valiliğine Yezid'in çok güvendiği zalim Ubeydullah getirildi ve Müslüm yakalanarak idam edildi. Ubeydullah'ın Kûfe valiliğine atanması şüphesiz anlamlıydı. Çünkü o Muaviye'nin Irak Valisi Ziyad b. Ebih'in oğluydu. Zalimlikte babasından aşığı değildi. Ubeydullah'ın Kûfe Valiliğine atanmasıyla Hz. Hüseyin'i davet eden onbinler, korku ve tehditle sindirildi.

Hız. Hüseyin, Mekke'den Kûfe'ye doğru yola çıktığında amca oğlu Müslüm, Yezid'in adamları tarafından katledilmişti. Hz. Hüseyin kafilesiyle ilerlerken yolda, ünlü Arap Şair Ferezdak ile

karşılaştı. Hz. Hüseyin ondan Kûfe'deki durumu sorunca, Ferezdak “..Halkın kalbi seninle, fakat kılıçları ise, Beni Ümeyye (Emeviler) iledir; kaza ise gökten iner ve Allah dilediğini işler..” dedi. Hz. Hüseyin de “..Doğru söyledin, Allahın dediği olur..” dedi ve yola devam etti. Hz. Hüseyin, Müslüm'ün, Yezid'in adamları tarafından acımasızca katledildiğini yolda öğrendiği zaman, oldukça üzüldü. Kûfe'lilerin kallesliği ve dönekliliği (Yezid'in hışımı ve Ubeydullah'ın zalimliği karşısında) bilindiği için, Müslüm'e *oyanan oyun* (çocukları ile birlikte katledilişi) herşeyi gösterdiği halde, hatta kendisi için başkoyduklarını söyleyenler de, dağılıp kaçtı. Bu durum da bile, Mekke'den yola çıkan Hz. Hüseyin, ailesi ve fedakar dostlarıyla, yola devam etmekten hiç çekinmedi. Hatta ordunun geldiğini haber alınca, yanındakilere 'zaman varken' kendisinden gece ayrılacaklarını ifade ettiyse de, yanında bulunanlar “hayatlarını kurtarmak için, onu terketmek alçaklığında bulunmayacaklarını” ifade ettiler.

Hz. Hüseyin ataları gibi insanları eşitlik, kardeşlik ve adalet ülküleri içinde yaşatacak bir ortamın olamayacağını (Ümeyyeoğulları, Yezid ve gibilerinin var olduğu sürece) biliyordu.. Ne yazık ki Hz. Hüseyin bu asil duyguların esiri olarak, adım adım -her neye malolursa olsun- Kербela'ya doğru yoluna devam etti.

Burada anahatlarıyla ele alacağımız bu barbar katliam.. sadece İslam tarihinin değil, insanlık tarihinin de en kara ve acıklı sayfalarını oluşturur ve kanıtlar.

Peygamberin, cennetin efendileri olduklarını söylediği iki sevgili torunundan Hz. Hüseyin'in acımasızca şehid edildiği bu olayı Emevi yandaşı zavallıların açıklarken nasıl kılıktan kılığa büründüklerini ibret ve hayretle görüyoruz.

Hz. Hüseyin ve beraberindeki aile efradı ile candostları Kербela'ya geldikleri zaman hem susuz bırakılmış, hem de binlerce kişilik ordu tarafından kuşatılmış durumdaydılar. İnsanlık değerlerinden yoksun Kûfe Valisi zalim Ubeydullah, Hz. Hüseyin'in geri dönmek, Yezid'le görüşmek veya İslam sınırlarından herhangi birine gitmek isteklerinden hiçbirini kabul etmedi. Esasen Ubeydullah'ın görevi, Yezid'in emrini yerine getirmek.. yani Hz. Hüseyin'i şehid etmektir. Çünkü biliyordu ki, Hz. Hüseyin yaşadığı sürece, Muaviye oğlu ve İslam halifesi Yezid'e rahat yoktu.

Görülüyor ki müslümanlardan oluşan koskoca bir ordu, kendilerinin de dinini kuran Hz. Muhammed'in her yönden üstün yaratılış ve niteliğine sahip torununa ve onun ailesine saldırıyor, öldürmeye çabalıyordu. Karşılarındaki bir avuç insan ise, günlerdir susuzdu.. harareten insanların dudakları çatlamış.. dilleri kurumuş.. bağırları yanmıştı. Fakat karşılarındaki orduda insaf yoktu; acıma bilmiyorlardı.. kana susamışlardı.. şan ve şöhretin esiriydiler. Meğer insanoğlu insan hak ve hukukunu hiçe sayarak, iktidar hırsına bürünüp.. servet, şöhret ve makam için ne kadar küçülüp, alçalabiliyordu.

Nihayet 10 Ekim 680 (Hicri 10 Muharrem 61) günü Hz. Hüseyin son bir key daha Yezid'in ordusuna yaklaşarak, onlara hitab etmek istedi. Ancak bu çok veciz konuşma gözleri dönmüş azgınlardan oluşan bu orduyu pek etkilemiyordu. Hz. Hüseyin'in bu sözlerinin (haykırışı) edebi.. bakımdan da öte, bir 'kelam' değeri vardır. Şöyle ki:

Hz. Hüseyin atını sürerek iki ordu arasında bir yerde durdu ve Yezid'in ordusuna hitaben şunları söyledi:

"Ey Kûfe halkı, benim kim olduğumu biliyorsunuz ve sonra da vicdanınızın sesini dinleyiniz..

Ben Peygamberin torunu değil miyim? Benim katlim size helal olur mu? Peygamberin hadisini ne çabuk unuttunuz..

O, bizler için –Siz Ehl-i Beyt'in seyyitlerisiniz-.." diye buyurmuştu. *"..Bunu bilmiyor musunuz? Ben o büyük Peygamberin kızının oğlu, vasisi ve amcazadesi olan zatın oğlu değil miyim?*

Şayet bu hadis'i unuttu iseniz, içinizde bunu size hatırlatacak kimseler vardır. Benden ne istiyorsunuz?

Medine'de Resulullahın ravzai mübarekesinin yanında kendi halimde yaşarken, beni orada bırakmadınız..

Mekke'de itikafa çekilmeme mücadele etmediniz.. Davetnameler göndererek, ricalar ederek, yalvararak beni buraya kadar çağırdınız. Ben sizin bu davetiniz üzerine buralara kadar geldim. Şimdi beni öldürmek istiyorsunuz. Bu akıbeta müstehak olabilmek için ben sizlere ne yaptım?

İçinizden birisini mi öldürdüm? Yoksa birinizin malını mı gasbettim? Eğer beni istemiyorsanız bırakınız gideyim..

Bu ne gaddarlık ve bu ne hilekarlıktır..."

Hz. Hüseyin'in bu hitabı sonrasındaki gelişmeleri (ulu ozan) Fuzuli şöyle nakleder:

"Cemaat bir ağızdan yaptıklarını inkara kalkıştılar. Hazreti İmam, mektupları onların önüne koyup böylece inkara mecal bırakmadıktan sonra, mektupları ateşte yaktırdı. O zaman Ömer b. Sa'd gelip:

- Ey Hüseyin! dedi, bu hikayelerden bir sonuç çıkmaz. Ya Yezid'e biat edersin, yahut da ölümü göze alırsın!...

Bu sözleri söyledikten sonra eline bir ok alıp:

- Ey Kûfe halkı, şahit olun ve Ubeydullah b. Ziyad huzurunda da şahitlik edin ki, Hz. Hüseyin'le savaşa tutuşan ilk defa ben oldum.

Rivayet ederler ki, Yezid'in askerleri İbni Sa'd'ın gayretini gördüğünde ona uyup Hz. Hüseyin'i öyle bir ok yağmuruna tuttular ki atılan oklardan güneş görünmez oldu.

Hz. Hüseyin bu hücum karşısında süvarilerine dönüp yanındakilere şunları söyledi:

- Ey vefakâr arkadaşlar ve benim için canlarını ortaya koyan insanlar! Kavgaya kendinizi hazırlayın ki, kanların döküleceği zamandır. "

Çok barbarca başlayan başlayan bu saldırıda Hz. Hüseyin'in 23 süvari ve 40 kişiden oluşan bendeleri, öğle üzeri olduğunda iyice azalmış durumdaydı. Hz. Hüseyin de bu az sayıda susuz ve bitkin insanla yaya olarak savaşıyordu.

Sonunda Şimr'in emriyle her yandan hücum edilerek, Hz. Hüseyin şehid edildi. Peygamberin torunu Hz. Hüseyin'in vücudunda otuzüç ok, otuz dört kılıç ve kargı yarası vardı (10 Muharrem 61-10 Ekim 680).

Düştü Hüseyin atından Sahrayı Kerbelâ'ya

Cibril var haber ver Sultanı Enbiyaya

Sonra çadırlar ve kadınlar (!..) yağma edildi; hasta ve yatakta olan İmam Zeynel Abidin de öldürölmek istendi. Bu kanlı savaşın bitiminde İmam Zeynel Abidin yatak ve yorganlara sarılarak saklanmıştı.

Hz. Hüseyin'in şehid edilmesi sonrasında, çadıra koşan Şimr "Hüseyin'in bir oğlu daha olacak, o nerede?" diye aramaya başladı. Çadırın her tarafını arayıp çocuğu buldu. Fakat bu esnada çadırda bulunan kadınlar, Şimr'e hücum ederek Zeynel Abidin'i bu caninin elinden kurtardılar (!..).

Bu çirkin savaşın en küçük kurbanı ise daha altı aylık bir bebek olan Hz. Hüseyin'in oğlu Ali Asgar'dı.

Hz. Hüseyin'in yanındakilerden şehid olanlar, yetmiş iki kişi idi. Yezid ordusunun komutanı, bu şehitlerin başlarını bedenlerinden kestirerek Halife Yezid'in valisi Ubeydullah'a gönderdi. Hz. Hüseyin'in kızları, kızkardeşleri ve çocukları da Kûfe'ye, Ubeydullah'ın huzuruna getirildiler.

Ubeydullah'ın, peygamberin soyuna karşı davranışı çok çirkin ve kaba idi; kendilerine hakaretler ve tehditler savurdu, hatta İmam Zeynel Abidin'i öldürmek dahi istedi. Ubeydullah bundan sonra İmam Zeynel Abidin'in ellerini bağlatıp, Kerbela'da öldürölenlerin kesilmiş başlarını ve çoluk çocuğu, Şam'a Halife Yezid'in yanına yolladı. Şam'a vardıklarında onları götüren Züheyr, Halife Yezid'in yanına girip başarıyı (!) müjdelemiş ve Kerbela kırımının ayrıntılarını anlatmıştı.

Hz. Hüseyin'in ailesini getiren kabile, Yezid'in sarayına getirilmişti. Kısa süre sonra Ehl-i Beyt kadınlarını Yezid'in huzuruna çıkardılar. Kadınlar, İmam Hüseyin'in kesik başını Yezid'in önünde görünce, feryad ve figan etmeye başladılar. Kadınlarla birlikte, zincirli bir şekilde İmam Zeynel Abidin de Yezid'in huzuruna getirilmişti. Bu trajik-vahim sahnedeki hayasız ve korkunç görüntüden Yezid'in yanında bulunanlar bile, dehşete kapılmışlardı ve bunu açıkça belirtmişlerdi. Yezid, Hz. Hüseyin'i ortadan kaldırdıktan sonra artık rahatlamış sayılırdı. Şimdi Ehl-i Beyt'e yalandan da olsa, saygılı davranabilirdi. Derhal Zeynel Abidin'in zincirlerini çözdürdü.

Yezid'in kadınları da Ehl-i Beyt kadınlarını teselli etmeye çalışıyorlardı. Artık Yezid yaptığı kötölükleri ve cinayetleri unutturabilmek için, Ehl-i Beyt'e iyi davranıyor, sarayda onlarla

konuşuyor, her isteklerinin yerine getirileceğini belirtiyordu. Daha sonra Numan bin Beşir komutasındaki bir muhafız kıtası eşliğinde, onları Medine'ye kadar götürdü.

Yezid, Zeynel Abidin'i uğurlarken şu yalanı bile uydurabiliyordu: “..Allah, İbni Mercame'ye lanet eylesin. Vallahi ben olsaydım, babanın her isteğini yerine getirirdim. Lakin kaderi İlahi böyleymiş ne yapalım!...”

Ne Allah'tan korkuları vardı, ne de Peygamberden çekinmeleri vardı, ne de utanma biliyorlardı. Şu da muhakkak ki, yeryüzünde Yezid gibi ahlak yönünden arsız, düşük insana az rastlanabilir. Onun bu işleri yapan kanlı eli Ubeydullah ise, kötülük ve ahlaksızlıkta, zalimlikte efendisi Halife Yezid ile yarış halindeydi. Şunu da bilmek lazımdır ki, Kербela'da hak yolunda kendisinin yüz katı bir orduya karşı duran, Hz. Hüseyin'in bu kahramanlığına da rastlamak imkânsızdır. Sonuç olarak Kербela katliamı tüm insanlık tarihine damgasını vurmuş, ders alınması gereken hüznü bir destandır.

İmam Hüseyin'in ve yanındakilerin Kербela'da böyle feci şekilde katedilmeleri ve Peygamber sülalesinin akla gelmedik şekilde ihanete cüretleri, halkı o kadar etkiledi ki, adeta Emevilerin hilafet saltanatı kökünden sarsıldı. Kербela faciası İran ve Hicaz'da duyulunca, halkta Emevilere karşı, büyük bir kin ve ayaklanma istekleri başladı. Bu durum karşısında da, Yezid'in paralı kulları büsbütün kudurdu. Zulüm yolunda hiç çekinmez oldular.

Yezid'in, Kербela'da Hz. Hüseyin'e, Hz. Ali soyuna ve yandaşlarına yaptıkları, Mekke ve Medine'ye saldırması, İslam tarihinin en kara sayfalarını oluşturur. Emevi zalimleri Hakk'ı tanımamışlar; azgınlaşmışlar ve Peygamber'in Ehl-i Beyt'ine olmadık şeyler yapmışlardır. Bütün bunlar sonrasında Emevi saltanatı kökünden sarsıldı ve daha sonra yıkıldı. Nihayet bir gün Ehl-i Beyt bendelerinden Muhtar isimli bir kahraman arkadaşları ile birlikte ayaklandı. Kûfe şehrindeki Ömer bin Sa'd ile Kербela katliamına katılanlardan 210 kişinin ve bu karışıklıklar sırasında kaçmaya çalışan Hz. Hüseyin'in katili Şimr de yakalanarak gereği (!) yapıldı.

İslam tarihinde Muharrem ayı içerisinde hunhurca yapılan bu facia, her yıl Alevi ve Bektaşiler tarafından Yas-ı Matem olarak algılanır, dile getirilerek anılır. Ehl-i Beyt için ağıtlar, mersiyele söylenir; matem tutulur. İmam Hüseyin, Ali Ekber, Ali Asgar ile birlikte 72 şehidin Kербela'da türbeleri ve merkadı vardır

KERBELA

Kербela, İmam Hüseyin'in şehadetinden bu yana, öncelikle Ehl-i Beyt bendeleri tarafından ve özellikle Anadolu Alevi ve Bektaşileri için de, büyük bir kudsiyete sahip olmuştur. İran ve Türk Edebiyatlarında, Maktel-i Hüseyin adı altında bir edebi türe de yol açan bu facia, yüzyıllardır hafızalardan silinmemiştir.

Kербela şehri, Bağdat'tan 80, Fırat nehrinin 25 km batısında bulunmaktadır. Şah İsmail Hz. Ali'nin türbersinin bulunduğu Necef'le birlikte, Kербela'yı da ziyaret etmiş ve İmam Hüseyin'in türbesine karşı çok büyük itikadi saygı ve bağlılık göstermiştir.

Aleviler yüzyıllardır Kerbela'da Hz. İmam Hüseyin'in hak ve hukuk uğruna şehit düşmesinin ve diğer 11 İmamında yine hak ve adalet uğruna şehit edilmelerinin anısına, Muharrem ayının 1. ile 12. günleri arasında Matem orucu tutarlar. 'Yas-ı Matem' orucuna Kurban Bayramı'ndan 20 gün sonra, itikatla ve huşu ile niyet ederler.

MUHARREM AYI VE MATEM ORUCU

Muharrem ayı Hicri takvimin birinci ayıdır. Onuncu günün de ismi, Aşure'dir. Tarihi kaynaklara göre milattan çok önce Arap, İsrail ve Fars milletleri tarafından, Muharrem ayının Aşure günü, kutsal kabul edilen ortak bir değerdir. Bugünün değerini ve kutsallığını, tarihler şöyle anlatıyor:

- Adem atanın tövbesinin kabul edildiği gün.
- Nuh Peygamber'in gemisinin karayı bulduğu gün.
- İbrahim Peygamber'in Nemrut,un ateşinden kurtulduğu gün.
- Musa Peygamber'in kavmini Firavun,un şerrinden kurtardığı gün.
- Yunus Peygamber'in balığın karnından kurtulduğu gün.
- Eyüp Peygamber'in dertlerine şifa bulduğu gün.

Saymakla bitiremeyeceğimiz bütün peygamberlerin refaha, kurtuluşa ve başarıya ulaştıkları gündür. Onun içindir ki, Nuh Peygamber dahil, ondan sonra gelen bütün peygamberler, Hz. Muhammed ve Hz. Ali de 10 Muharrem Aşure günü şükür ve senalarını ifade ederek, oruç tutmuşlar. Nuh Peygamber'in kurtuluş çorbasını pişirip fakir fukaraya yedirmişler, Hayır İhsan yapmışlar. Bütün tarihler o güne kadar olan, Muharrem ayının kutsallığı ve özelliğini böyle anlatırlar.

MATEM

Matem Farsça'dan gelen bir kelimedir. Türkçe'de anlamı: **"Çok sevilen değerli bir varlığı veya yakını kaybedildiğinde bu insanın günlük yaşamını etkiler; insanlar kederlenir, üzülür ağlar ve uzun bir zaman üstünden atamaz, eğlenemez, gülemez, neşelenmek istemez, hep günlerini üzüntü ile geçirdiği zaman dilimine, Yas veya matem tutmak"** demektir.

Hz. Muhammed'in ölümünden 48 sene sonra, bütün peygamberlerin kutsal kabul ettikleri, oruç tuttıkları Hicri 10 Muharrem 61 Cuma günü (Miladi 10 Ekim 680 tarihinde), **Kerbela** denen Fırat Nehri'nin kenarında, kurda kuşa sebil olan Fırat suyunu, Hz. Muhammed'in torunlarına, Ehl-i Beyt'ten de tek kalan Hz. Hüseyin'ine, aile efradına ve onun yandaşlarına vermediler. Dünyada bugüne kadar bir eşi benzeri olmayan, insanlık aleminin yüz karası, görülmemiş susuz bir zulüm ve katliam işlendi.

Muharrem ayı denince? Aleviler için Yas veya matem ayı akla gelir.. Bugüne kadar; inancında, felsefesinde, itikatında, sevgisinde, Hz. Muhammed'e ve onun Ehl-i Beyt'ine canı gönülden Aşk-ı Muhabbetiyle bağlı olan Aleviler, onların sevgisi ile sevinmişler.., kederi ile kederlenmişler.., acılarına ağlamışlar.., gördükleri zulüme de yas tutmuşlar. Zulüm edenleri de lanetle anmışlar.

Hız. Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine inanıp iman edenler, onlara yapılan bu zulmün acısını hiçbir zaman unutmazlar. Hele Muharrem ayı gelince, o zulmün kendilerine yapılmış gibi acısını hissederler. İşte o 12 gün, oruçlu halleriyle: düşünlere, eğlenceli yerlere gitmezler.. düşün nişan yapmazlar.. fazla sulu yiyeceklerden güçleri oranında sakınırlar.. yaşadıkları ortama göre, imkanları ve olanakları el veriyorsa traş olmazlar.. iştahlarının çektiği güzel ve etli yemekleri yemezler.

Alevilikte, oruç tutarken sahura kalkmak yoktur. Durumu özetliyecek olursak: Nasıl ki yakınlarınızdan birini kaybettiğiniz zaman, onun acısı ile bir zaman kederli, üzüntülü günler yaşıyorsanız, işte 12 gün oruç boyunca da aynen öyle yaşanır.

ORUCA NİYET ETMEK

Bism-i Şah...Allah Allah...

Er Hak-Muhammed-Ali aşkına, Şah İmam Hüseyin'in susuzluk orucu niyetine, Kerbela'da şehid olanların temiz ruhlarına, Fatıma Anamızın şefaatine, Oniki İmamlar aşkına oruç tutmaya niyet eyledim.

Ulu Dergah kabul eyleye...

AŞURE LOKMASI İÇİN DUA

Bism-i Şah...Allah Allah...

Barekallah. Şehidler Şahı İmam Hüseyin ve Kerbela şehidlerinin yüce ruhlarının şad olması için barekallah. Cümle erenlerin ruhu için barekallah. Barekallah

Ahirete göçenlerimiz ve bugün yaşayanlarımız için barekallah. Gökten hayırlı rahmet, yerden hayırlı bereket vermesi için barekallah. Muhammed Mustafa, Ali'yyel Mürteza, İmam Hasan, İmam Hüseyin, Kerbela Şehidleri ve Hünkâr Hacı Bektaş Veli hakkı için ..

Gerçeğe hü...

AŞURE YENDİKTEN SONRA OKUNACAK DUA

Bism-i Şah... Allah Allah...

Allah, Muhammed, Ali, Oniki İmam Efendilerimizin ruhu revanları, şâd ve handan ola. Münkir ve münafıklar mat ola, müminler şâd ola. Lokmalarımız dertlere deva ola.

Matem-i Hasan ve Hüseyin ola. Cümlemize haklı hayırlı kismetler verilmesi için ...

Nur-u Nebi, Kerem-i Ali, Pirimiz Hünkâr Hacı Bektaş Veli demine hü..

ALEVİLİĞİN KISA TANIMI

(AABF Programından alınmıştır):

Alevilik; Allah, Muhammed, Ali kutsallığını kalbinde taşıyan, Hz.Ali'nin adaletinden ayrılmayan, temelinde insan sevgisi bulunan, her dine, mezhebe, inanca saygı duyan ve hoşgörüyü bakan, dil, din, ırk, renk farkı gözetmeyen, eline, beline, diline sahip olma ilkelerini şart koşan ve bunu musahiplik kurumu ile gerçekleştiren, gelmek isteyen inançlı insanları çatısı altına alarak manevi ihtiyaçlarını gideren, insanları yaşadıkları toplumda kendi istekleriyle kendi kendilerini yargılamalarını sağlayan, eşitlikçi, katılımcı, paylaşımcı düşünceyi savunan, şeriatın bağnaz kurallarına bağlı olmayan ve onu reddeden, İslam dinini kendine göre – Sünni inancının dışında – yorumlayan; aslı doğruluk, kemali dostluk, cevheri merhamet, görüşü eşitlik, hazinesi bilgi, meyvesi sevgi hamuruyla yoğrulmuş, insan-ı kâmil, yani erdemli insan yaratmayı öngören, korkuyu aşır sevgiyle Tanrı'ya yönelen, En-el Hakk ile insanın özünde tartıyı gören, yaradan ile yaradılan ikiliğinden Vahdet-i Vücut'a (Varlık Birliği) varan, edep ve ahlâklılığı yaşamının temelini koyan, insanı yücelten, hamurunda hem ilahiliğin hem de irfaniliğin mayası bulunan, kişinin ahlak ve karakterli yaşam ilkelerini belirleyen, dini biçim ve şekil olarak değil, inanç olarak algılayan, dini bağımsız bir irade gücü ve Batın-i özelliğiyle evrimleştiren, akıl ve iman bütünlüğünde birleştiren ve tüm bunları Kırklar Cemi'nden alınan ilhamla yürüten canların inanç sistemidir.

1. İMAM HZ. ALİ

Adı	Hz. Ali
Ünvanı	Şah-ı Merdan (yiğitlerin Şahı)
Anası	Fatıma (Haşim soyundan Esad'ın kızı)
Babası	Ebu Talip
Doğum yeri ve tarihi	Mekke,21 Mart 598
Halife-liği	24 Haziran 656 – 24 Ocak 661
Çocukları	Hasan, Hüseyin, Muhsin, Ümmü Gülsüm, Zeynep, Rukiye
Şehadet tarihi	Kufe, 661
Türbesi	Irak'ın Necef kentinde
Şehadet sebebi	Muaviye döneminde İbni Mülcem tarafından zehirli kılıçla şehit edildi (Ramazan Ayının 19 ve 21).

Hz. Ali, 29 Temmuz 598 tarihinde Mekke'de doğmuştur. Kabe'de doğmuş olan tek kişidir. Annesi Fatıma'dır. Haşim'in oğlu Esed'in kızıdır.

Babası ise, Ebu Talib'dir. Ebu Talib de Haşim'in oğlu olan Abdülmüttalib'in oğludur. Bu nedenle Ali, anne ve baba soyu bakımından tam bir Haşimi'dir. Annesi adını, "arслан" anlamına gelen "Esed" veya "Haydar" koymak isterse de Hz. Muhammed'in isteğiyle "Ali" konur. Diğer adlarsa ona lakap olarak verilir.

Daha sonraları bu lakaplara, "Tanrı rızasını kazanmış" anlamına gelen "Murtazâ" da eklenir. Künyeleri "Ebü'l-Hasan"la "toprak babası" anlamına gelen "Ebü-Turâb"tır. Bu son künyeyi kendisine Hz. Muhammed verdiği için, Ali genellikle bu künyesini yeğlemiştir.

Hz. Muhammed; Ali beş yaşındayken yanına alarak bakımını üstlenir. Bu durum 18 yaşına dek sürer. Böylece Hz. Ali'yi Hz. Muhammed eğitmiş, kişiliğini kazanmasına yardımcı olmuştur

Hz. Muhammed'e peygamberlik Vahi geldiğinin ikinci günü ona inanan ve peygamberliğini kabul eden, dahası her türlü gücüyle onun hizmetine giren ilk kişi olur. Bu bağlılık ömrünün sonuna dek kesintisiz sürer.

Hz. Muhammed'e ilk inanan kişidir. Hz. Ali'nin Hz. Muhammed'e bağlılığı kuşkusuz; "tam bir teslimiyet içinde ve aşk düzeyinde"dir. Hz. Ali için; bütün güzellikler, iyilikler, idealler Hz. Muhammed'e bağlılıktan ibarettir. Peygamber'in Medine'ye göçü sırasında onun yatağına yatarak canını feda etmeye hazırdır. Hz. Ali'nin ilim ve irfan açısından sahabelerin en önde gelenlerinden olması konusunda kimsenin kuşkusu yoktur. Hz. Muhammed'in yolunun özünü kavrayan, yakalayan Hz. Ali, bu nedenle Aleviler, sahiplendikleri ve izledikleri yola "Hak-Muhammed-Ali Yolu" derler. Bu Yol'u Ehlibeyt Soyundan gelen Oniki İmamlar ve Seyyid'ler sürdürürler.

Hz. Ali, Hz. Muhammed'in hem kuramsal, hem de uygulamalı iyi bir **ardılıdır**. İslam öğretisini en iyi ve **batîni** bir dilde yorumlamaya çalışan ve bunu topluma benimsetenlerin başında gelir.

Hz. Ali dönemi tümüyle iç karışıklıklarla geçer. Ayşe, Talha ve Zübeyr onun halifeliğini kabul etmemiş ve Basra'ya çekilmişleridir.

Hazinede birikmiş parayı ihtiyaçlılara dağıtır. Astar'ın (elçi) ön çalışmalarından sonra Küfe'ye girer. Oradan Medine'ye hicret eder.

Muaviye, Şam'ı başkent edinerek Suriye'ye yerleşir. Devletinin güçlerini orada toplarlar. Hz. Ali, Küfe'yi merkez edinerek Irak topraklarına ağırlık verir. Küfe'ye çekilmiştir. Orada Haricilerden İbnü'l Mülcem al-Sarimi tarafından 27 ocak 661 tarihinde zehirli bir kılıç darbesiyle vurulur. İki gün sonra şehit olduğu zaman 63 (veya 65) yaşlarındadır (**Ramazan ayının 19-21**).

Necef Şehrinde defin edilir. Daha sonraları burada Necef kenti (bugünkü Meşhed-i Ali) kurulur. Türbesinin bulunduğu yer, Necef-i Eşref adıyla anılmaktadır. Hz. Ali, 4 yıl 9 ay halifelik yapmıştır.

İç çekişmelerin doğurduğu sorunlar nedeniyle Hz. Ali'nin kabri gizli tutulmuştur. Ama Ehlibeyt'ten ve Oniki İmamlardan olan kimseler Necef'teki kabrini, ilk kez Abbasi halifelerinden Harun-ür Reşit 786 yılından sonra belirleyerek yaptırmıştır. Kabrin üzerine bir bina kurulmuştur.

1636'da Şeyh Safi'nin yardımıyla türbenin yeniden onarımı başlamış, bu çalışmalar 1642'de Şah II. Abbas döneminde bitirilmiştir.

Hz. Ali, 622 yılının sonlarında Hz. Muhammed'in eşi Hatice-i Kübra'dan doğan Fatima-tı Zehra ile evlenir (Hicret'in 1. yılı, Muharrem ayının 21. perşembe günü). Hz. Fatıma, örnek bir anadır. Yeni oluşturulan İslam toplumunda ideal kadın örneğidir. Bu evlilikten İmam Hasan, İmam Hüseyin, Muhsin, Zeynep ve Ümmü Gülsüm doğarlar. Hz. Muhammed'in soyu, Ehlibeyt ile devam eder. 606 yılında doğan Fatıma, babasından 3-4 ay sonra, yani 632 yılında 26 yaşında Hakka yürür (İkinci Halife Ömer Bin Hatab tarafından dövülüp tekmelenerek kaburgaları kırılır, kırk günlük bebeği Muhsin'de darbe alır, anne ve bebek şehit olurlar.. Hz. Ali, aynı yıl iki önemli desteğini yitirmiştir.

Hz. Ali, Fatıma Ana'nın sağlığında ikinci bir evlilik yapmaz. Arap geleneğini çiğneyerek tek eşli olarak kalır. Ancak onun Hakk'a yürümesinden sonra evlilikleri olur

İmamet Anadolu Alevi ve Bektaşiliğinin temelini oluşturan, ona bir inanç kurumu niteliğini kazandıran imamlıktır. Bu kurum on iki imamla sınırlandırılmıştır. Bu kurum Hz. Ali'den başlar ve İmam Muhammed Mehdi ile sona erer. On iki İmamlar Hz. Ali'nin soyundan gelmediler. Bu kutsal zatların ayrı ayrı olgunluk aşamaları ve kendilerine has ayrı ayrı özellikleri vardır. Dünyadaki bütün Alevi kurumlarının tek ortak yanı on iki imam sevgisidir. Sözlük anlamı ile imam; bir inanç topluluğunun öncüsü, başı, veya önderidir. O'nun varlığında dile gelen, biçimlenen inançlar o yolun özünü oluşturur.

Alevi'lere göre imam, üstün nitelikleri taşıyan, Tanrısal sıfatlar taşıyan zaatlardır. Anadolu Alevi'lerine göre ise 'imam' doğrudan Hz. Ali ile başlar. Onun ilm-i kapsamında oluşturulan bir inanç kurumunun temelidir. Hz. Ali'nin görevi sadece toplumu yönetmek değil, Veliyullah vasfıyla donatılmış (Tanrısal sıfatların en belirgin olduğu ve bu mertebeye hiç bir peygamberin ulaşamadığı algılanır; cümle Nebilerin şahıdır) olduğundan, Tanrı'ya en yakın uludur. Olgunluk derecesi bakımından en yüksek aşamadır... Ölümsüzdür, yücedir.

Alevilikde Tarik'i Müstakim'e (Hakk'a giden yol) girmek, yani **yoloğlu** olabilmek için on iki İmam inancını ve itikatını taşıması gerekir. Kısacası inançlı olunması için, Hz. Ali ve Hz. Ali soyundan gelen on iki imam'ların kutsallığını benimsemesi ve onlara inanması gereklidir. Bu inancın başlangıcı ve yüce doruğu da Hz. Ali'dir.

HZ. ALİ'DEN ANLAMLI SÖZLER

“İşte ben öncekilerin ilmine haiz oldum,
Ve ben sonrakilerin ilmini gizledim.
Bütün Gayp sırlarının kaşifiyim.
Ben her küçük ve büyüğün emiriyim.
İlmim bütün alemlere hitap etmiştir”

OZANLAR DİLİYLE HZ ALİ..

HALLAC-I MANSUR

Hallac-ı Mansur Hicri **244** / Miladi **858** yılında Beyza yakınlarında bir kasaba olan **Tur'da** doğmuştur. **922** de Abbasi Halifesi **Muktedir'in** emri ile Bağdat'ta asılarak, uzuvları (bedeni parçalanılarak) kesilerek işkence ile şehit edilmiştir. Hallac-ı Mansur'un babası İslam, dedesi ise **Mezdek** inancındandır. Hallac-ı Mansur bazende **Muhammed bin Ahmet el-Farisi** adını kullanmıştır.

SEYYİT İMADETTİN NESİMİ'NİN GÖZÜ İLE

Alevi inancında 7 Ulu Ozandan biri olan Seyyid Nesimi, Irak / Bağdat' ın **Nesim** kasabasında yetişmiş, Diyarbakır yöresine yerleşmiştir. Halep'te, asıl adı **Ebu Abdullah Hüseyin bin Mansur el Beyzavi el Hallac** olan Alevi / Bektaşî literatüründe genellikle **Hallac-ı Mansur** ismi ile anılan zatın (**Enel – Hak** / Vahdet-i Vücut -/-Tanrı ile varlığın bütünlüğü) inanç ve felsefesini dile getirdiği için, **derisi** yüzülerek **1417** yılında **Halep'te** (Suriye) şehit edilmiştir. (Bazı tarihler ise bu şehadetin 1403 yılı olduğunu yazarlar).

*Ey benim Şahım, sığınağım,
Fazlı Rahmanım Ali,
Selam ey Şah-ı Merdan Ali
Selam ey Fazl-ı Yezdan Ali!*

ŞAH İSMAİL'İN (ŞAH HATAYI) GÖZÜ İLE

Alevi inancında **7 Ulu Ozandan** biri olan **Şah İsmail Hatayi**, Azeri asıllı **Türkmen'dir**. Babası **Şeyh Haydar**, anası Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın kızı **Alemşah Halime Begüm Sultan'dır**. 1487 yılında Güney Azerbaycan'ın **Erdebil** kentinde doğmuştur.

Alevilerin Cemlerinde deyişleri en çok okunan **7 Ulu Ozandan** biridir. Şah İsmail Hatayi, 1500 yılında Erzincan'ın **Sarıkaya** Yaylasında, **Seyyid Ocakları** mensubu **Dedeler** ile Türkmen aşiret ve oba beylerinin katıldığı büyük **Türkmen kurultayına** başkanlık etmiş ve **9 Eylül 1502** tarihinde de Tebriz'de "**Safevi Türkmen Kızılbaş Devletini**" kurmuştur. Osmanlı padişahı Yavuz'la **19 Mart 1514**'te yaptığı **Çaldıran Savaşını** kaybetmiş, **1524'te 37 yaşında** iken Azerbaycan'da Hakk'a yürümüştür. Kabri **Erdebil**'dir.

*Sufi Mezhebimin Nesin Sorarsın
Biz Muhammed Ali Diyenlerdeniz
Gözlüye Gizli Yok Ya Sen Ne Dersin
Biz Muhammed Ali Diyenlerdeniz*

*Her Kimin Ki Çerağını Hak Yakar
Mümin Olanları Katara Çeker
Aslımız On İki İmama Çıkar
Biz Muhammed Ali Diyenlerdeniz*

*Şah Hatayi'm Eydür Muhammed Ali
Onlardan Öğrendik Erkanı Yolu
Ali Muhammed'dir Muhammed Ali
Biz Muhammed Ali Diyenlerdeniz*

PİR SULTAN ABDAL'IN GÖZÜ İLE

Alevi İnancı'nda **7 Ulu Ozandan** biri olan **Pir Sultan Abdal**, 15. Yüzyılda yaşamıştır. Asıl adı **Haydar** olan Pir Sultan Abdal'ın **Sivas**'ın **Yıldızeli** ilçesine bağlı **Banaz** köyünde yaşadığı bilinmektedir. Yaşam öyküsü **Alevi / Bektâşi** toplumunun deyiş ve söylencelerine dayanır. **Osmanlı İmparatorluğu'nun** haksızlık ve zulümlerine karşı, **Safevi Kızılbaş Devleti'ni** savunan

*Binbir adı vardır birisi Hızır,
Her nerde çağırırsam orada hazır.
Ali'm Padişah'tır Muhammed vezir
Bu fermanı yazan Ali değil mi?*

*Ali ile Muhammed kurdu bu yolu
Mümine saçıldı tarikat gülü
Bir ulu dergâhtır sürelim demi
Ali ile Muhammed'in aşkına*

Pir Sultan, **döneminin toplumsal sorunlarını** kendisine konu edinmiş, **Deyiş, Mersiye ve Nefes**'lerle halkı bu uğurda **motive** etmiş ve ileri düzeyde etkilemiştir.

FUZULİ'NİN GÖZÜ İLE

Alevi inancında 7 Ulu Ozandan biri olan Fuzili'nin asıl adı **Mehmet'tir**. 1504' te Kerkük'te (Irak) doğmuştur; Kerkük'te **Bayat Türkmen** boyunun **Karyağdı** soyundan gelmektedir. Kitaplar, Fuzuli' nin en büyük dileğinin uzun yıllar başında beklediği ve gönüllü bekçilik yaptığı, Hz. Hüseyin'in Kabri'nin bulunduğu **Kerbela'da** (1556) ölmek olduğunu vasiyetinde belirtmiştir. O dönemde veba hastalığı salgını sırasında Hakka yürüdükten sonra, naaşının orada kaldırıldığını yazarlar. Fuzuli'nin en önemli yapıtı Kerbela katliamı da anlatan "**Hadikat'üs -**

Süeda" (Saadete Erenlerin Bahçesi, Leyla ile Mecnun vs.) adını taşıyan çalışmaları arasındadır. Fuzuli, Osmanlı divan edebiyatının tek Alevi şairidir.

*Düştü Hüseyin atından Sahra-i Kerbela'ya,
Cibril koş haber ver Sultan'ı Enbiyaya
Şukr-ı Huda ki sâye fekendest ber serem,
İkbal-i müstedâm-ı tû ya Murtezâ Ali,*

*Behr-i necat ber heme çün tâat-ı Hudâ
Farzest iktiram-ı tû ya Murtezâ Ali,
Mânend-i Kâ'be ma'bed- ins u melaikest,
Her câ buved makaam-ı tû ya Murtezâ Ali,*

Türkçesi: Şükür olsun Tanrıya ki ya **Murteza Ali**, senin daimi ikbalin, başıma gölge salmıştır. Sana hürmet etmek kurtuluş için Tanrıya ibadet gibi herkese haktır. Makamın neresiyse orası, Kâbe gibi insanların da ibadetgâhıdır, meleklerin de. Lûtfunun umumi ve şâmil sofrasından Fuzûli'ye her an binlerce feyiz erişmektedir

YEMİNİ'NİN GÖZÜ İLE

Alevi inancında 7 Ulu Ozandan biri olan ve asıl adı Fazıl oğlu **Mehmet** olan **Yemini**, 15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın ilk yarısında **Tuna** Irmağı bölgesinde yaşadı. **1519'da** yazdığı ve **Alevilerce** kutsal kabul edilen, Hz. Ali' nin **mitolojik** yaşamını konu edinen "**Faziletname**" (Erdem kitabı) adındaki **7300** beyitten oluşan manzum bir eseri bulunmaktadır. Bir erdem kitabı olan bu kitap, **Hz. Ali'nin** yaşamının, **ehlibeyt** ve Hz. Ali sevgisinin **yoğun** bir biçimde işlendiği **temel** yapıtlarından biridir.

*İmamü'l Müttekinsin bellü bayık
Erenler merdinin merdan'ı Hayder
Cemad'a dil verirsin emr-i Yezdan
Verir nutkun ölüye canı Hayder.*

VİRANİ'NİN GÖZÜ İLE

Alevi inancında 7 Ulu Ozandan biri olan **Virani**, 16. Yüzyılda **Eğriboz** adasında doğmuştur. **Hurufiliği** benimsemiş bir **Bektaşî** ozanıdır. Bir süre **Necef**'te Hz. Ali'nin türbesinde **türbedarlık**

*İstemem alemde gayrı meyvayı
Tadına doyulmaz balımdır Ali
İstemem eşyayı verseler dahi
Korkmazam sünbülü gülümdür Ali*

*Virani'yem düştüm şimdi derdine
Vücutum gark oldu çile bendine
Gönül sormaz oldu kendi kendine
Söyler dehanımda dilimdir Ali*

yapmıştır. Virani, Balkanlarda **Demir Babadan** babalık icazeti almış, **Hz. Ali'** ye olan aşkını dile getiren çok sayıda **Deyiş/Nefes** yazmıştır. Virani' ye göre "**Evrende ve bütün nesnel varlıklarda görünen**" Hz. Ali' dir.

KUL HİMMET'İN GÖZÜ İLE

Alevi inancında 7 Ulu Ozandan biri olan **Kul Himmet**, Tokat / **Almus** ilçesi / **Varsıl** köyündendir. **16.** Yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Bütün nefeslerinde **Hz. Ali, 12 İmamlar** ve **Hacı Bektaş Veli'**yi büyük bir içtenlikle anlatır. **Ölüm** ve **doğum** Kul Himmet' in nefesleri **Alevi** Cemlerinin vazgeçilmez nefesleri arasındadır. İyi bir tekke eğitimi gören Kul Himmet'in, Pir Sultan Abdal'a bağlı olduğu, onun çevresinde yetiştiği, onun **müridi** olup onu izlediği eserlerinde açıkça anlaşılmaktadır.

*Bugün yâr bize geldi Gülleri taze geldi
Önünde Kanber ile, Ali Murtaza geldi.
Ali benim mâhımdır, Kâbe kıblegâhımdır
Mir'aç'taki Muhammed. O benim padişâhımdır.
...*

KAYGUSUZ ABDAL'IN GÖZÜ İLE

Anadolunun bazı yörelerinde adı **7 Ulu Ozandan biri** olarak anılan Kaygusuz Abdal'ın asıl adı **Alâeddin Gaybî**'dir. Padişah II. Murat (1421-1451) döneminde ve 1341-1444 yılları arasında yaşadığı, babasının **Alaiye** (Alanya) Beyi **Hüsameddin Mahmud** olduğu söylenir. Doğduğu ve öldüğü yer ve yıl kesin olarak bilinmemektedir.

*Ali'ye İsmullah derler,
Yüzüne secde ederler,
Tac yerine koyarlar,
Koyamazsın demedim mi?
..*

Abdal Musa'nın, Elmalı'daki dervişlerindendir. Uzun yıllar orada hizmet ettikten ve Rumeli'yi gezdikten sonra Mısır'a

giderek **Kahire'de, Kasr-ül ayn dergahını kurmuştur.**

YUNUS EMRE'NİN GÖZÜ İLE

Büyük Alevi / Bektaşî **Tasavvuf** şairlerinden **Yunus Emre'nin**, **1238** yılında doğduğu ve **1320'de** Hakka yürüdüğüdür sanılıyor. **Hacı Bektaş Veli** bendelerinden ve **Taptuk Emre'nin** dervişlerinden olan Yunus'un, Anadolu'nun bir çok bölgesinde iddia edilen mezarları olmasına rağmen **Eskişehir** civarında yaşadığı biliniyor.

*Ali ile Hasan Hüseyin O'ndan
Sevgisi gönülden ayrılmaz Candan
Yarın mahşer günü Hakk divanında
Ya Muhammet gönül arzular seni
..*

GENÇ ABDAL'IN GÖZÜ İLE

Genç Abdal'ın Eskişehir'li olduğu, **Şeyh Gazi ve Şücaeddin Veli** tekkelerinde sade bir hayat yaşadığı, **1874'da** Hakka yürüdüğü dışında kendisi fazla bilinmiyor. Şiirlerinde **Genç Abdal**, **Gencî** ve Güvenç Abdal mahlaslarını kullanmıştır.

*Genc Abdal'im özüm Hakk'a
bağlarım.
Coşkun sular gibi akar çağlarım.
Eşiğine yüzüm sürer ağlarım.
Medet Allâh, Yâ Muhammed, Yâ Ali.*

2. İMAM HASAN

Adı	İmam Hasan
Unvanı (takma adı)	Mücteba (seçilmiş, seçkin)
Anası	Fatma (Hz. Muhammed`in kızı)
Babası	Hz. Ali
Doğum yeri ve tarihi	Medine, 624
Çocukları	İsimleri Abdullah, Kasım, Bakır ve Zeyd olmak üzere dört çocuğunun olduğu biliniyor.
Şehadet tarihi	Medine, 670
Türbesi	Medine`de
Şehadet sebebi	Eşi Cude tarafından, Muaviye`nin teşviki ile zehirlettirildi. Cude`nin annesi Ebu Bekir`in kız kardeşidir.

Hz. Ali'nin Fatma'dan doğan ilk oğludur. Hasan ismini Hz. Muhammed koymuştur. Hasan ismi daha önceleri araplarda yoktu. Hz. Muhammed oğullarım dediği İmam Hasan ve İmam Hüseyin'i çok severdi onlarla şakalaşır ibadet sırasında bile sırtına çıkmalarına müsaade ederdi. İmam Hasan simasıyla dedesine çok benzerdi. Hz Muhammed bir çok hadisinde torunlarının kutsallığından bahsetmiştir.

İmam Hasan sıffin savaşında babasının yanında idi. Hüseyin'le birlikte fiilen şavaşa katıldıklarını gören Hz Ali "...tutun şunları ben bu ikisiyle soluk alıyorum şehid olurlarsa Resullahın ve benim neslim kesilir.." diyerek onları şavaş alanından çıkartmıştır.

Görüldüğü gibi Hz. Ali de Hz Muhammed'in soyunun İmam Hasan ve İmam Hüseyin'le yürüyeceğine işaret etmiştir. Hz. Muhammed'in erkek evladı olmadığından kızı Fatma ile Hz. Ali'den gelenleri kendi soyu olarak kabul etmiştir.

Sıffin savaşından sonra Hz. Ali uzun bir vasiyet name bırakarak kendinden sonra imamlığının Hasan'a intikal edeceğini bildirmiştir.

İmam Hasan bilgili ve alçak gönüllü birisiydi. Irak`lıların Halife ilan ettikleri halde (tuzak kurma maksadıyla), İmam Hasan bir anlamda, Muaviye ve taraftarları olan Emeviler, İslamiyet içerisinde yarattıkları fitnelik ve düşmanlıklardan ve kötülüklerden belki vazgeçerler düşüncesiyle, Muaviye`yle anlaşma yolunu tercih etti.

Diğer bir anlamda da: "... Muaviye, bizi öyle bir işe çağırıyor ki, onda ne bir yücelme var, ne bir adalet. Ölümü göze alıyorsanız, teklifini reddedelim; Yaşamayı istiyorsanız, kabul edelim; hangisine razıysanız bildirin..."

Bu hitabeye karşı İmam Hasan'ın etrafında bulunan toplum, her yandan bağrışarak, yaşamayı, uzlaşmayı istediklerini bildirdiler.

İmam Hasan sonradan buyurmuşlardı, "...Ben bu işi Muaviye'ye teslim etmezdim; fakat yardımcı bulamadım. Yardımcı bulsaydım, gecemdede onunla şavaşırdım... gündüzümde de. Sonunda, Allah benimle onun arasında hükmederdi..."

Haz. Hasan`la Muaviye arasında yapılan anlaşma:

1. Halkın, Allah`ın kitabına ve Hz.Peygamberin sünnetine uygun olarak idare edilmesi;
2. Ali evlatlarına ve taraftarlarına (Alevilere) hiç bir suretle kötülükde bulunulmaması;
3. Ali evlatlarına ve taraftarlarına kötü söz söylenilmemesi;
4. Cemel ve Sıffin savaşında şehid olanların evlatlarına maddi destek sağlanması;
5. Muaviye`nin kendisinden sonra, yerine kimseyi halife yapmaması..

Muaviye, uzlaşma yazılıp taraflar ve imzaladıktan sonra Nuhayle`ye gitti; orada okuduğu hutbede, „...Ben Hasan`la bazı şartlara uyacağımı vaadederek uzlaştım; ama o şartların hepsi de ayağımın altında; onların hiç birini yerine getirmeyeceğim...” Ve dediğini de yaptı.

Anlaşmadan sonra İmam Hasan ailesini toplayarak medineye döndü. Muaviye, sözleşmenin hiç bir maddesine uymadı. İmam Hasan`ın karısı Cude`ye bin dirhem altın vererek ve oğlu Yezide almayı vaad ederek, İmam Hasan`ı zehirletti.

İmam Hasan`ı dedesi Hz. Muhammed`in yanına defnetmek istiyorlardı; bunu haber alan Mervan emrindeki kuvvetlerle yolu kesti. Ayşe`de Mervanı destekliyerek, İmam Hasan Baki mezarlığında (Medine`de) toprağa verildi.

İmam Hasan en çok seçilmiş anlamına gelen (Mücteba) lakabı ile anılırdı.

Dest-i girimizdir İmamı Hasan
Hüseyn`i Kerbela Şah-ı Şehidan
İmam Zeynel İmam Bakır eleman
İnsan-ı kamil`den ayırma bizi
Sıdkı Baba

Cem nedir?

Cem Alevilerin toplu halde ettikleri ibadetin adıdır.

Kavram olarak Cem Arapça bir kelime olup toplanma, birikme, bir araya gelme manasına gelmektedir.

Cem'in kaynağı **Kırklar Cem'idir**.

Cem ibadetini diğer inançlardaki ibadetlerden farklı kılan en önemli unsur; Cem de bulunanların aynı zamanda toplumda hesap vermeye yükümlü olmalarıdır. Cem de bulunalar bir birlerinden **Razı Olmak** zorundalar.

Cem de bulunan bir kişi başka bir kişiye dargınsa, bu iki kişinin dargınlıkları giderilmeden, barışmaları sağlanmadan Cem'e başlanmaz.

Alevilerin toplu anlamda temel ibadeti olan Cem, bir **DEDE**'nin gözetiminde, önderliğinde yerine getirilir.

Cem ibadetine katil, hırsız, yolsuz, düşkün kimseler giremez.

Cem ibadetini kısa bir şekilde tanımlamak mümkün değil. Bu anlamda Cem'in ne olduğunu ve nasıl uygulandığını tam manasıyla kavramak için en yakındaki Cem evine gidip bilgilenmek gerekiyor.

*Erenler cemine hercan giremez
Şah'a kanber gibi kul olmayınca
Her kanberim diyen kanber olamaz
Edep ile erken yol olmayınca*

CEM'in Amacı: İnsan ilişkilerini, otokontrol toplumsal duruşma ile kusursuzlaştırma ve olgunlaştırmadır. İnsanda, insan sevgisi, hoşgörü ve sanatsal uygulama ile dinlendiricidir.

Alevilik'de, uygulanan altı tür Cem vardır. Bunlar şunlardır:

1. İrşat Cemi (Gençleri, yeni yetişenleri aydınlatma Cemi).
2. Koldan Kopma Cemi (Suç işleyenlerin, düşkünlerin, toplumsal suçların yargılandığı Cem).
3. Müsahiplik Cemi (İkrar veren aileler arasındaki birlikteliği, dayanışmayı işleyen İkrar Cemi).
4. Lokma ve Dardan indirme Cemi (Herhangi bir konuda adak adayanlar, baba ve annelerinin Hakk'a yürümesinde helallik alma Cemi)
5. Abdal Musa Kurban Cemi (Kurban kesip çevreye dağıtılan Cem). Bu Cem Hacı Bektaş Veli döneminden sonra uygulanmaya başlanmıştır.
6. Görgü Cemi (Aleviler'de çok özel, önem taşıyan bir Cemdir).

İRŞAD CEMİ:

İrşad Cemi kısaca yeni yetişen kız ve erkek gençlerimizi eğiten, yolun kurallarını gösteren, Cemde nasıl davranacaklarını bildiren, duaları öğreten, insanların birbirleri ile nasıl kaynaşacağını sağlayan, dinler ve inançlar hakkında bilgilendirme yapan bir Cemdir.

KOLDAN KOPMA CEMİ:

Bu Cem Alevilikte Halk mahkemesinin işlediği, toplum içinde sosyal sorunların karara bağlandığı, toplumsal suç işleyenlerin müşkillerinin görülüp giderildiği, daha bir çok konuyu kapsayan bir Cem biçimidir. Bu Cemde tüm ihtilafları Dede, Pir veya Mürşid yöre halkının çoğunluğunun da katıldığı kararı uygular. Verilen karar herkes için geçerlidir.

MUSAHİPLİK CEMİ:

Alevi Cemleri'nin içerisinde Müsahiplik Cemi çok önemli bir yer tutmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi, Alevilik güçlü ahlak sistemine dayanan, eşitlik ilkesini, paylaşımı ve sosyal adaleti kendi bünyesinde barındıran bir inanç biçimidir. Hamı kendi içinde olgunlaştırdığı gibi, "İnsan-ı kâmil" olmaya yönelik yoğun çaba ve çalışma içine girer. Aileleri birbirleri ile kaynaştırıp dayanışmayı sağlayan bir humanizmaya sahiptir.

İşte bunun adı insanın insanla Müsahib olmasıdır. Yani birbiriyle ilke birliği, yaşam birliği ve daha da ileriye giderek kardeşlik anlaşmasının musahiplik vesilesiyle ikrarlaştırılmasıdır. Alevilik'te Müsahip olmadan önce belli olgunluk aşamaları vardır.

LOKMA CEMİ:

Adına Lokma Cemi dediğimiz Cem, kulun kula razılık Cemidir. Bir helallaşma Cemidir. Bir gönül alma Cemidir. Adak Kurbanları, Adak yemekleri bu Cemde yapılır. Bu Cemin diğer bir adı da "**DARDAN İNDİRME CEMİ**"dir. Anadolu'nun bazı yörelerinde Lokma Cemi, diğer bazı yörelerden de Dardan indirme Cemi olarak anılmaktadır.

Dardan indirme, anne, baba veya bir yakının Hakk'a yürümesiyle ilgilidir. Baba, Anne veya bir yakın akrabası Hakk'a yürüyen kişi, ilk üçüncü günü bir yemek verir. Yedinci ve Kırkıncı günü tekrar bir yemek verilir. Bu her üç yemek bir gelenektir. Ancak dardan indirme Ceminin amacı değişiktir. Bu Cemin belli bir günü yoktur. Ama aynı yıl içinde yapılması da bir görev sayılır.

Ölen kişi için Alevilikte daha çok "Hakk'a yürüdü" deyimini kullanılır. Hakk'a yürüyen kişinin tüm tanıdıkları, alış veriş ilişkisi olduğu kimseler, çevrede tanıdığı akraba ve arkadaşları çağrılarak hem halkın huzurunda, hem de Dede'nin huzurunda razılık alınır. Borcu varsa ödenir. Alacağı varsa alınarak yakınına teslim edilir. Sağlığında gücendirdiği kimseler varsa onların razılığı alınır. Kurallar yerine getirildikten sonra yemekler yenilir. Dualar ve gülbenkler okunarak kişiye razılık verilmiş olunur.

ABDAL MUSA CEMİ:

Abdal Musa, Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin önemli kerametler gösteren halifelerindendir. Abdal Musa Alevi ve Bektaşî'lerde saygı ile anılan "sultanlık" payesi almış, bir çok kerametleri olan velilerden birisidir.

Abdal Musa Ceminde kural olarak bir yola alınma veya görgü amacı yoktur. Özellikle Ege ve Akdeniz yöresinde adına Tahtacı ve Çepni dediğimiz boylarda Perşembe'yi Cuma'ya bağlayan

gecelerde adak kurbanları gibi konularla ilgili Cem düzenlenir. Bu cemler'de köy halkı biraraya toplanır. Darginlar, küsler barışır, komşular birbirlerine lokma verirler.

GÖRGÜ CEMİ:

Alevilikte görgü Cemi özellikle tüm kurallarıyla değişik yörelerde noksansız olarak tatbik edilir. Görgü Cemine girebilmek için, Müsahipli olmak, evli olmak, adap ve ahlaka uygun olmak, düşkün olmamak, yani toplum içerisinde her hangi yüz kızartıcı bir suçu bulunmamak. Pire, Mürşide ve Dede'ye inançlı ve itikatlı olmak. Kişinin mevki ve makamı ne olursa olsun Cemevi'nin eşiğinden adımını içeriye attıktan sonra, Ceme katılan canlar kendi arasında bir fark gözetmemek ve Allah'ın birliğine Peygamberin Resulluğuna inanmaktır.

Alevi Cemleri, Ceme katılan aileler tarafından sosyal dayanışma suretiyle yaşamaktadır. Diğer bir deyimle Aleviler laikliği kendi içlerinde 1400 yıllık tarihi bir süreçte yaşatmışlardır.

Cemde oniki hizmet görevlileri

- 1-DEDE (PİR-MÜRŞİD):** Cemi yöneten,yükseköğretim görevlisi,hakem,hakim,üst bilgili.
- 2-REHBER (yol gösteren):** İlköğretim görevlisi,oniki hizmet sorumlusu.
- 3-ZAKİR (ozan, aşık, sanatçı)** Saz,söz ustası.
- 4-GÖZCÜ (Gözlemci)** Cem evinde düzeni,sükuneti,disiplini sağlar.
- 5-ÇERAĞCI (Işıklı)** Cem evinde meydanı aydınlatır,delilci.
- 6-PEYK (Haberci):** Halkı cem evine (yerine) çağırır.
- 7-NİYAZCI (Lokmacı, kurbanacı, sofracı)** Halkın, evlerinden getirdiği yiyeceklerle (Niyaz) ilgilenir
- 8-PERVANE (Semah ve meydan sorumlusu)** Meydan ve semahla ilgilenir.
- 9-İZNİKÇİ (Temizlik Sorumlusu)** Temizlik ihtiyaç malzemeleri bulundurur. (Su,sabun, havlu,kap vs..)
- 10-FERRAŞ (Süpürgeci)** Cem meydanında simgesel temizlik görevini yapar.
- 11-SAKKACI (Saka,su dağıtıcı)** Cemde su dağıtıcı. (Hz. Hüseyin'i anımsatma)
- 12-KAPICI (dış kapı görevlisi)** Dışardan, içerden gelen gidenleri gözlemler,ilgilenir.

Dedelik nedir, Dedenin görevleri nelerdir.?

Dede, Alevi toplumunun inançsal önderidir. Dedelik ise kendine has bir iç yapısı/hiyerarşisi bulunan bir kurumdur. Her Alevinin bir dedesi vardır. Her dedenin de bir dedesi (mürşidi) vardır. Talibin davranışlarından (inanç anlamında) dede sorumludur.

Dede talipleri eğiten, yol gösterendir.

Dede taliplerin bütün düşünsel, manevi sorunlarına çözüm, sorularına cevap getiren kişidir. Dedelik kurumunun kendisine özgü bir yapılanması var. Bu yapılanma (mürşit-rehber bağlamında) gereği, her dede aynı zamanda başka bir dedenin talibidir. Nasıl ki talip bir yanlışa düştüğünde yada hata yaptığında dedesine sığınıyorsa, aynı şekilde dede de talibi olduğu dedesine (mürşidine) sığınıyor. Böylece mükemmel bir denetim mekanizması kurulmuş oluyor.

Bu mekanizma halkalar misali bir birine bağılı. Yani bir dedenin görevini layıkıyla yapıp yapmadığını mürşidi tarafından denetlenir.

Erenler kimlerdir ve Eren kime denir?

Eren, kendini Hak yoluna adayan ve bu yolda bir çok makamı aşarak bazı sırlara vakıf olan kimseye denir. Erenler Hak sırrına vakıf olmuş, İnsan-ı Kamil mertebesine ulaşmış kişilerdir. Ancak günlük dilde Erenler kavramı karşıdaki kişiyi yüceltmek, dikkat çekmek, kırıcı olmadan uyarmak içinde kullanılıyor. Yine bilge, olgun, alim, inançlı kimselere de deniliyor.

Enel Hak ne anlama geliyor?

Enel Hak kavramını ilk olarak Hallac-ı Mansur kullanmıştır ve bu kavramı sık sık tekrarladığı için çok ağır işkenceler altında katledilmiştir.

Enel Hak kavramı Arapça olup kelime manasıyla “ben Hakkım, hakikatım, gerçeğim” anlamına geliyor. Enel Hak; Hakla Hak olmak, insanın kendisini aşması ve Hakk'a yakınlaşması; Hakk'la bütünleşmesidir.

Bu manada inancı bir şekiller, biçimler, dogmalar bütünü olarak algılayanlar Enel Hak kavramını da farklı algılamış ve yorumlamışlardır. Hallacı Mansur ve daha sonraları Seyyid Nesimi'nin şahsında dile getirilen bu anlayışın yeteri kadar anlaşılmadığı ve taşıdığı felsefi derinliğin - biçimsel boyutuyla da olsa - onu sahiplenenler tarafından dahi doğru bir şekilde algılanmadığını görüyoruz. Hallac-ı Mansur ve Seyyid Nesimi'yi katledenlerin Enel Hak'kı anlamamalarını ve düşmanlıklarının sebebi bir noktada anlaşılır bir durumdur. Ancak Hallac-ı Mansur'u sahipleniş görünenlerinde Enel Hakk'ı yeterince algılamadıklarını görmek kabul edilmemesi gereken bir durumdur. Umulur ki Hallac-ı Mansur ve Seyyid Nesimi'nin yolunu sürdürüyor iddiasında olanlar, Enel Hakk'ın bilincine varırlar.

Duaz nedir? Deyiş nedir?

Duaz, Duazdeh'in kısaltılmış halidir. Duazdeh Farsça olup on iki (12) anlamına gelmektedir.

Duaz, cem ayinlerinde söylenen ve On İki İmamların adlarının geçtiği deyişlerdir. Bu deyişlerde Ayrıca On İki İmamların yanı sıra, başta Hz. Muhammed ve Hacı Bektaş Veli olmak üzere Alevi ulularının adları geçmektedir.

Duaz, dua olarak algılanmaktadır.

Şüphesiz Alevilik ve Aleviler hakkında biraz bilgi sahibi olan kişiler için duaz'ın, nefes'in, türkü'nün, deyiş'in farklı anlamlara sahip olduğu aşikardır. Fakat günümüz gerçekliği doğrultusunda genel bir tanım olması ve bu tanımın yaygınlaşip kabul görmesi için Deyiş tanımı en uygun olanıdır. Deyiş; Aleviliği çağrıştıran her melodinin adıdır. **Türkü, nefes, duaz bunlar da alt adlardır. Yoz ve yobaz üretimden farklı olunduğunun anlaşılması için Deyiş en uygun tanımlamadır.**

Mersiye nedir?

Mersiye, Kербela katliamını işleyen, Ehlibeyte ve On İki İmamlara bağlılığı, sevgiyi dile getiren bir şiir türüdür. Özellikle Muharrem Ay'ı boyunca söylenen ve Ehlibeyt taraftarlarının olduğu her coğrafyada ve her dilde söylenen ağıtlar bütünüdür mersiyeler. Mersiyelerde zalim olana, haksız olana bir öfke var. Yine mazlum olana, haklı olana bir sevgi ve sempati var. Mersiyeleri salt ağıt boyutuyla algılamak eksiklik olur. Mersiyeler bu noktada bilinç taşımasıdır. Aynı zamanda ne kadar da zaman geçmiş olursa olsun, iyinin unutulmayacağı ve kötünün, zalimin her daim lanetleneceğinin göstergeleridir. Edebi açıdan, Ehlibeyte bağlı olanlar için bir edebi zenginliktir.

Zülfikar neyi sembolize ediyor?

Zülfikar'ın neyi sembolize ettiğine geçmeden önce Zülfikar'ın ne olduğunu açmak gerekiyor. Zülfikar, Hz. Muhammed tarafından Hz. Ali'ye armağan edilen ucu çatal kılıcın adıdır. İnançımıza (Aleviliğe) göre Zülfikar savaş öncesi gökten inmiştir. Hz. Muhammed'de bu gökten inen kutsal kılıcı Hz. Ali'ye hediye etmiştir.

Zülfikar, asırlardır adaletin sembolü olarak işlevini sürdürmeye devam ediyor.

Zülfikar, Hz. Ali'nin kişiliğiyle bir bütünlük haline gelmiştir. Hz. Ali'yi Zülfikarsız düşünmek mümkün değildir.

Zülfikar'ı salt bir savaş aracı olarak görmemek gerekiyor. Zülfikar, gerçek adaletin, hakkaniyetin, doğruluğun, mertliğin sembolidir.

Günümüzde Zülfikar Alevi olmayı (dışsal/zahiri anlamda da olsa) sembolize ediyor. Özellikle de Alevi gençliği Zülfikar'ı kolye şeklinde takıyor. Bu "Aleviyim" demenin, kimliğini Zülfikar'ın tarihsel misyonu ile açıklama biçimidir. Olmadık baskılara maruz kalan Alevinin kimliğini sembolize ediyor Zülfikar. Elbette boynuna her Zülfikar kolyesi takan kişi Alevi değildir. Alevi ise dahi, bazıları Zülfikar'ın taşıdığı misyondan, Zülfikar da sembolleşen adalet anlayışından habersizdir. Bütün bunlara rağmen **Zülfikar günümüzde Alevi kimliğini simgesel, biçimsel de olsa dışa yansıtıyor.**

3. İMAM HÜSEYİN

Adı	Hüseyin
Unvanı (takma adı)	Seyyid-uş- Şuheda (Şehitler ulusu), ve ya Şah-i Şehidan (Şehitler şahı)
Anası	Hz. Fatma (Hz. Muhammed`in kızı)
Babası	Hz. Ali
Doğum yeri ve tarihi	Medine, 626
Çocukları	Ali Ekber, Ali Asker (ikisi de Kerbela`da şehit oldu), Zeynel Abidin; kızları Fatma, Sakine, Zeynep; soyları Zeynel Abidin`de yürümüştür.
Şehadet tarihi	Kerbela, 10 Ekim 680 (Hiçri:10 Muharrem 61)
Türbesi	Kerbela`da
Şehadet sebebi	Yezid ordularınca (Muaviya oğlu Yezid ve taraftarlarınca) Kerbela`da şehid edildi.

İmam Hüseyin Hz. Peygamber'in kızı Hz. Fatıma'nın ikinci oğludur. Hicretin dördüncü yılında dünyaya geldi. Büyük kardeşi İmam Hasan-ı Mücteba şehit olduktan sonra 'imamet' (Ehl-i Beyt bendelerine liderlik) makamına geçti ve on yıl önderlik yaptı.

Yaklaşık altı ay dışında bu müddetin tümü Muaviye'nin halifeliği zamanında en zor koşullar, acı durumlar ve en ağır baskılar altında geçti. Ehl-i Beyt'i ve Hz. Ali'nin ismini yok etmek istiyorlardı. Ayrıca Muaviye, oğlu Yezid'in halifelik temellerini atıp pekiştiriyordu. Halkın bir kısmı Yezid'in hiç bir şeye bağlı olmadığından, onun halifeliğine razı değillerdi. Muaviye de muhalefetlerin çoğalmasını önlemek için, daha fazla baskılara başvuruyordu.

Hicretin altmışıncı yılında Muaviye öldü ve oğlu Yezid babasının yerine oturdu.

Muaviye hayattayken tanınmış kişilerden Yezid'e biat almıştı. Fakat İmam Hüseyin'e dokunmayıp, biat teklifinde bulunmamıştı. Özellikle oğlu Yezid'e vasiyet etti ki "Hüseyin biat etmezse fazla ısrar etme ve öylece bırak kalsın". Çünkü Muaviye meselenin önünü ve arkasını iyice algılayabilmişti.

Ancak Yezid, gururu ve çekememezliği sonucu babası ölünce onun vasiyetini unutup, Medine valisine emir verdi ki, İmam Hüseyin'den benim hilafetime biat etmesini iste, etmezse başını Şam'a gönder.

Medine valisi Yezid'in isteğini İmam Hüseyin'e duyurunca İmam ondan bu konuda düşünmesi için vakit aldı ve geceleyin ailesini de alarak Mekke'ye hareket etti. İmam Hüseyin yaklaşık dört ay Mekke'ye sığınarak yaşadı. Bu haber yavaş yavaş İslam ülkelerine yayıldı. Bir taraftan Muaviye devrindeki haksızlıklara razı olmayıp Yezid'in hilafetine karşı çıkanlar İmam Hüseyin'in yanına gelip yardım edeceklerine dair söz veriyorlardı. Bir taraftan da Irak'tan özellikle Küfe şehrinde aralıksız mektup gönderip İmam Hüseyin'in Irak'a gelip önderlik ederek zulüm ve adaletsizliği yok etmesini ısrarla istiyorlardı. Elbette bu durum Yezid için çok tehlikeli idi.

İmam Hüseyin biat etmemeğe kesin kararlıydı. Bu yolda şehit olacağını da iyi biliyordu.

Tanınmış kişilerden bir grup, İmam Hüseyin'in yanına gelip yezite biat etmesini istediler. Fakat İmam Hüseyin şöyle buyurdu:

"..Ben biat etmeyeceğim. Zulüm ve fesat hükümetine boyun eğmeyeceğim.
Nereye gitsem, nerede olsam da beni öldüreceklerini biliyorum..."

İmam Hüseyin Kufe'ye gitmek üzere yola çıktı. Daha Kufe'ye birkaç günlük yol varken, oradaki durumu yerinde görmek ve uygun bir zemin sağlamak üzere Kûfe'ye önceden giden amca oğlu Müslüm b. Akıyl'in, Yezid'in valisi tarafından şehit edilip valinin emri ile ayaklarına ip bağlanarak, Kufe sokaklarında gezdirildiğini duydu. Kufe ve yöresinin sıkı gözetimine alındığını ve İmam'la savaşıacak mücehhez (donanımlı) bir ordunun hazırlandığını duyunca, Hz. Hüseyin, efradı ve bendeleri ölümden başka bir yol kalmadığını anladı.

İşte burada şehit olmak için kesin karar aldığını açıkça belirtti. Kufe'nin yaklaşık olarak yetmiş kilometre yakınlarında Kerbela Çölü'nde Yezid'in ordusu onları ablukaya aldı. Sekiz gün burada kaldılar. Bu arada günden güne abluka çemberi daralıyor ve sürekli düşmanın sayısı çoğalıyordu.

Bu bir kaç gün içinde İmam Hüseyin ordusunun yerlerini ayarlayıp dostlarının geri girmeye ısrarla teşvik etti. İmam Hüseyin yanındakilere kısa bir konuşmada şöyle buyurdu:

"..Bizim ölüm ve şehadetten başka bir yolumuz yoktur. Ben biatımı sizden kaldırdım. Gitmek isteyen, gecenin karanlığından faydalanıp kendisini bu tehlikeli meydandan kurtarsın. Çünkü onlar bir tek beni katletmek istiyorlar.."

Daha sonra ışıkların söndürülmesine emir verdi. Maddi maksatlar gözetilenler o gece Hz. Hüseyin ve bendelerinden ayrılıp gittiler. Fakat hak aşıklarından çok azı (40 kişiye yakın yareni) ve Haşim'den olan akrabaları kaldılar.

İmam Hüseyin yine kalanları toplayıp konuştu ve şöyle buyurdu:

"..Sizden her kim isterse gecenin karanlığından faydalansın ve kendisini tehlikeden kurtarsın. Onlar bir tek beni istiyorlar..."

Fakat bu defa İmamın vefalı dostları bir bir kalkıp, çeşitli beyanlarla cevap verdiler ki, biz hiçbir zaman senin önder olduğun hak yolundan dönmeyeceğiz. Senin temiz eteğinden kopmayacağız, senin hürmetini koruyacağız.

Muharrem ayının dokuzuncu gününün sonlarında son teklif (ya biat ya savaş) düşman tarafından İmam Hüseyin'e ulaştı.

Hicretin 61. yılı (680) Muharrem ayının 10. günü İmam Hüseyin yanında kalan dostlarıyla (toplamı doksan kişiden azdı; Kırk kişi önceden yanında olanlar ve otuzdan biraz fazlası savaş

günü ve gecesi düşman ordusundan dönenler, diğerleri de İmamın Haşimi akrabaları. Örneğin oğulları, kardeşleri, kardeşi ve bacısı oğulları ve amcası oğullarıydı) sayısız düşman ordusuyla karşı karşıya geldiler.

O gün sabahdan akşama kadar savaştılar. İmam Hüseyin ve efradı son kişiye kadar şehit oldular Şehitlerin içinde İmam Hasan'ın iki küçük oğlu, İmam Hüseyin'in bir küçük oğlu ve daha niceleri...

Savaş bittikten sonra düşman ordusu, İmam Hüseyin'in çadırlarını yağma ederek ateşe verdiler... Şehitlerin başını kesip, elbiselerini çıkardılar... Cesetleri defnetmeden Ehl-i Beyt Evlatları'nı korumasız kızları ve kadınları, şehitlerin başlarıyla birlikte Şam'a doğru hareket ettiler... Esirlerin içinde, erkek olarak İmam Hüseyin'in yirmi dört yaşındaki ağır hasta oğlu Zeynel Abidin'i de Yezid'in karşısına çıkardılar.

Kerbela katliamı, kadınların esir alınıp develere.. bindirilerek (!) teşhir için şehirde dolandırdılar... Esirler içinde bulunan, Hz. Ali'nin kızı Zeynep ve İmam Zeynel Abidin'in Kufe ve Şam'daki toplantı yerlerinde, konuşmaları Ümeyye oğullarını rezil etti... Ve Muaviye'nin yıllarca yaptığı tebligatı (Ehl-i Beyt'e karşı siyasi propagandayı) etkisiz bıraktılar.

Hatta Yezid, Kerbela'da memurları eliyle yapılan bu insanlık dışı katliamdan kendisini uzak tutmaya çalıştı... Kerbela katliamının etkisi, Ümeyye oğullarının saltanatını da sarsmaya başladı...

Hz. Muhammed'in "Hüseyin bendendir, ben Hüseyin'denim; Hüseyin'i seveni Allah sever" dediği torunu İmam Hüseyin, tek kelimeyle, Muaviye ve Yezid'in haksızlıklarına, yolsuzluklarına, baskı ve zulümlerine karşı baş eğmeyen yiğit bir liderdi.

Ezilen ve horlanan yoksul insanların dostuydu; sofrasındakilerini onlarla paylaşırdı. Destanlaşmış hayatı ve örnek duruşu ve kişiliğiyle Hz. Hüseyin gönüllere taht kurmuştu.

Hz. Hüseyin, haksızlığa karşı direnmenin ve baş kaldırmanın bir simgesidir.

Hz. Hüseyin'in Kerbela Meydanı'nda Yezid Orduları'na hitabesi:

"..Eğer sizin amacınız haksız yere benim kanımı dökmekse Ali oğullarına mazlumen ölmek zaten miras düşmüştür... Fikriniz eğer Peygambere eziyet etmekse İşte ben o ulu resulün torunuyum, hemen beni öldürün...!"

Ama hiç kuşku yok ki, zalimlerin ve mazlumların savaşında Kerbela'nın özel bir yeri vardır. Olaya, 1400 yıl evvel meydana gelmiş basit bir iktidar savaşı ya da İslam dinini temsil etme konusunda kabileler arası mücadele görüntüsü vererek dudak bükmek, basite alarak yüzeysel bir bakışın ifadesidir.

Kerbela Katliamı, asırlardan beri zalimle mazlumun, despotlukla hoşgörünün, zenginlik, ihtişam ve iktidarla yoksulluğun, ezilmişliğin ve insanı insan yapan değerlerin savaşı olarak, tüm insanlık aleminde akıllarda yer etmiştir.

Eğer bu bir iktidar kavgası olsaydı, ölüm yerine yaşamayı seçer ve iktidarı ele geçirmek için fırsat kollardı. İmam Hüseyin'in iktidar peşinde olmadığı, onu ikna etmek için gelen Yezid'in komutanı Ömer'e verdiği cevapta saklıdır:

".Nedir ki biat etmek? Eğilirsin olur biter. Her isteyen istediğine boyun eğdirirse, boyun eğmeyenlerin hali nice olur? Sanılmasın ki boyun eğmemek bir kibir işidir. **Ben de boyun eğirim. Ama bilirim ki, Yezid'in önünde eğilirsem eğer, zalimlik azalmaz; çoğalır.**

Bana 'inat etme' dersiniz. Peki, Yezid biat etmem için neden bu kadar inat etmektedir? Çünkü o güçlüdür. Gücünü de senin gibi kumandanların ordularından almaktadır.

Sanılmasın ki, kibrimden dolayı boyun eğmiyorum Yezid'e. Ben benden sonra gelecekleri düşünerek, bir insanın ne kadar güçlü olursa olsun, yine de gücünü kıracak birilerinin şu dünyada var olabileceğini göstermek istiyorum."

Bu savaşta zalime boyun eğip refah içinde bir yaşam yerine ölümü seçen İmam Hüseyin mazlumluğun, inanmışlığın sembolü olurken, Yezit ise isim olmaktan çıkıp her devirde zalimlere verilen bir sıfat olmuştur..."

KERBELA MERSİYESİ

*Deli gönül çok acılıp şad olma
Kerbalada şah Hüseyin,ne baksana
Nefsine uyupta kahkaha gülme
Ehlibeyt yastadır gama baksana*

*Yezit kasteledi vermedi suyu
Orada tutuldu kasımın soyu
Sırrıye ağlıyor ne murat deyu
Fatımanın kınasına baksana*

*Ümmü gülsüm zeynep çekerler tazip
Kerbala çölleri mazluma nasip
Simasi peygamber cemali yusuf
Al ekberin leylasına baksana*

*Esiri cuş eyle bu dünya cefa
Bunca kahramanlar sürmedi sefa
Ağalar agası ey necef şaha
Harabada Sakineye baksana*

KARBELA MERSİYESİ -2-

*Mümünlerin yaşın yaşın ağlatan
Ah senin dertlerin imam Hüseyin
Kerbala çölünde kanın çağlatan
Ah senin dertlerin imam Hüseyin*

*Şehit düştü imamların şahbazı
Bu imiş taktirde yazılan yazı
Arşa çıktı Ehlibeytin avazı
Ah senin dertlerin imam Hüseyin*

*İptida meydanı Hürşehit açtı
Arştaki melekler kanlı yaş saçtı
Yetmiş iki pehlivan hepşehit düştü
Ah senin dertlerin imam Hüseyin*

*İmam Zeynel kaldı Aliden aslı
Şükür kesilmedi ehlibeyt nesli
Yüz yirmi dört bin peygamber yaslı
Ah senin dertlerin imam Hüseyin*

*Lahnet olsun olyezidin soyuna
Kin husumet kan bürüdü gözünü
Kasteyle diimamların hepsine
Ah senin dertlerin imam Hüseyin*

*Sefil sıtkı şugönlümün zarı var
Kerbalada ehlibeytin nuru var
On iki aykanglasam yeri var
Ah senin dertlerin imam Hüseyin*

4. İMAM ZEYNEL ABİDİN

Adı	Zeynel Abidin
Ünvanı	Zeyn'ül Abidin (ibadet edenlerin bezentisi), Seyyid'üs-Sacidin (secde edenlerin ulusu).
Babası	İmam Hüseyin
Anası	Şer-i Banu (İnan hükümdarı yezdcerd'in kızı).
Doğum yeri ve tarihi	Medine, 659
Çocukları	Muhammed Bakır, Abdullah Bahir, Zeyd, Eşref, Hüseyin-ül Asgar, Aliyül Asgar başta olmak üzere, onbir erkek, dört kız çocuğu olmuştur.
Ölüm yeri ve tarihi	Medine, 719 (bazı kaynaklarda 713)
Türbesi	Medine'de
Ölüm sebebi	Emevi halifelerinden Abdülmelik tarafından zehirlendiği söylenir.

İmamların soyunu sürdüren Zeynel Abidin, Kerbela'da babası Hz. Hüseyin şehit edildiğinde 24 yaşındaydı. Aşure günü Zeynel Abidin hasta döşeğinde yattığında, savaşa katılması için babası ona izin vermemişti. Fakat İmam Zeynel Abidin benim ne günahım var ki, bunca sevdiğimin arkasından bir hizmet yapamadan yaşayacağım. İmam Hüseyin bu sözler karşısında İmam Zeynel Abidin'e verdiği cevap "..Muhammed-Ali soyunun devamı senin vücuduna bağlıdır onların soyu seninle yürüyecektir..." Sözlerini takiben Zeynel Abidin'i çadırının bir köşesine doğru götürmüştür.

Bazı tarihçiler İmam Hüseyin, Zeynel Abidin'e İmamet ve velayete ait sırları bildirdiğinden bahsederler.

İmam Hüseyin atına binip savaş meydanına giderken, peşinden yetişen eşi Şehriban Ana derki: ".. Ey yüce server. Ben Yezd-i Cürd'ün (İnan Şahı) neslinden gelmiş bir kadını, düşmanın şerrinden sana sığınmışım. Şimdi korkum o dur ki, senden sonra bu zalimler, Ehl-i Beyt hatunlarına, belki peygamber soyu diye saygı gösterirler. Oysa bana ihanette bulunurlar. Beni kime teslim edip gidiyorsun.."

".. Ey Şehr-i Banu bunun için gam yeme; çünkü sende Ehl-i Beyt ailesindesin.." diyerek savaş meydanına döner.

Ehl-i Beyt ve İmamların soyunu hayatta kalarak sürdüren Zeynel Abidin'e, Adem-i Sani (ikinci Adem) veya Adem-i Al-i Aba (Peygamber soyunun başı) denirdi.

İmam Zeynel Abidin de kendini ilme veren, bilinçli ve şair ruhlu bir kişiydi. O da babası ve dedesi gibi fakirin ve ezilenin dostuydu. Parayla köle satın alıp serbest bırakırdı. Yiyeceğini fakirlerle paylaşırdı.

Önemli yapıtları: Sahfet'ül – Kamile, Sahife-i Seccide ve Risilet'ül Hukuk'dur

İmam Zeynel Abidin'e erelim

İmamların divanına duralım

Doksan bin erlere niyaz edelim

Mürvet günahıma ya Ali

- Pir Sultan Abdal -

İMAMET (imamlık)

- Hz Muhammet'ten sonra onun vekilliğini üstlenen halifelere verilen ad.
- Hz. Ali soyundan gelen on bir kişiden her birine verilen san.
- Alevilik-Bektaşiliğin temelini imam inancı oluşturur.
- Hz. Ali ile başlayıp Mehdi'yle biten bu imamları sayısı onikidir. İmamın varlığında dile gelen, biçimlenen inançlar, tarikatın, yolun özünü meydana getirir.
- İmam üstün nitelikler taşıyan, Tanrı'ya yakın bir kimsedir; insan üstü sayılan yetenekleri ve yetkileri vardır. Onun görevi yalnızca toplumu yönetmek değil, insanlarla Tanrı arasında bağlantı kurmaktır. Yani yol gösterendir, yücedir, uludur.

VELAYET

Tanrı'nın kendine dost kıldığı ve verdiği ilhamla yaratıcı varlığına kattığı velilerin, ermişlerin aşaması, makamı velayet aşaması, velayet makamı.

ÂDEM

- İlk yaratılan insan ilk Peygamber ve insanlığın atası olan kişi
- Tanrının yeryüzündeki halifesi olan ve gerçekleri kendisinde topladığına inanılan kamil insan

ÂDEM-i sani

İmam Hüseyin soyu kendisinden yürüdüğü için, ikinci Âdem olarak algılanan dördüncü İmam Zeynel Abidin.

KIRKLAR

Arifi billah mertebesine ermiş (velilik derecesine) ulaşmış kırk ulu kişi. Hz. Ali'yle birlikte Fatıma Ananın da bulunduğu bir araya gelen arifler topluluğudur.

Varlıktan, benlikten, geçerek velilik mertebesine ve katına ermiş Arifler topluluğudur.

Alevilik'teki mistik yapıyı vahdeti vücud felsefesini ve kemal aşamasını simgeleyen kırklar Meclisi, senliğin benliğin kalktığı, herkesin eşit sayıldığı, kırkının bir, birinin kırk görüldüğü birlik makamıdır.

Kırkların, içersinde 17'sinin bacılardan oluşması Alevilik'te kadına verilen önemin ve eşit değeri de vurgular. Alevi aynül cemleri, tasavvuf inancına göre kırklar meclisine dayandırılır.

İlim kapısı dediğimiz Hz. Ali bu arifler meclisinin (velayet makamının)başkanıdır. Velayet Şahı'dır.

*Biz kırklarız taptığımız Ali'dir
Kırkımızın herbiri cömert velidir
Şah-ı Merdan cümlemizden uludur
Medet Allah, ya Muhammed, ya Ali*

*Kırklar meydanına vardım
Gel beri ey can dediler
İzzet ile selam verdim
Gir işte meydan dediler*

..

KIRKLAR MEYDANI

Kırkların toplandığı yer. Aynı cem evlerin orta bölümü sorgu ve görgü işlemlerinin yapıldığı dar meydanıdır.

KIRKLAR ŞERBETİ

Kırklar meclisinde ,Hz Muhammed tarafından, Selman-i Farsi'nin getirdiği üzüm tanesinden ezdirilip dağıtıldığına inanılan üzüm suyu. Ayn-i Cem'lerde dağıtılan şerbet veya dem.

*Kırklar bir şerbet içtiler
Can ile baştan geçtiler
Cezbe-i aşka düştüler
Etiler kırklar semahı*

EBU TÜRAB

Toprağın babası anlamında Hz. Ali'nin lakabı. Hz Muhammedin koyduğu bir isimdir. Bu isim aslında Hz. Ali'nin yaşamındaki sadeliği ve alçakgönüllü, kişiliğini ifade eden bir isimdir.

ENELHAK

Hallac-ı Mansur'un **Hakk'ı kendi özünde, kendi özünü Hakk'ta görme; Hak ile Hak olma.** anlamında söylediği söz.

Hallac-ı Mansur'un, insanı-Tanrıyı-doğayı bir bütün olarak gören inançta sevgiyi temel alan ve herşeyi insanda arayan bu öğretisi, Alevi-Bektaşî inanç ve öğretisinde temeli olmuştur.

Mansur'un Enel Hakk düşüncesini, şeriata aykırı gördükleri için astılar.

Anadolu Aleviliğine ve erenlere önemli etkisi olan ünlü düşünürlerden Ebül vefa **Hallac-ı Mansur'u yargılayan mollalara söylediği sözde oldukça anlamlıdır**

Mansur Enel Hakk demeyipte Enel Batıl mı; yani ben gerçek değilim mi deseydi.

İKRAR VERMEK

Yola girmek isteyen bir talibin, ayn-i cem'de yapılacak ikrar töreninde, Musahibiyle birlikte erenler meydanında, mansur darında, mürşid ve canlar huzurunda söz verip, nasip almasıdır; yani pir karşısında darı mansur olmasıdır.

*Yüzüm yerde özüm darda durmuşum
Muhammed Ali'ye ikrar vermişim
Sekahüm şerbetin anda görmüşüm
İçip kana kana mestane geldim*

ÇERAĞ

Tanrı'nın ışık biçiminde görünüşe taşınması, Hz. Muhammet'in Tanrıdan gelen ilk ışık olması, Hz. Ali ve soyunun bu ışığın sürekli taşıyıcısı durumunda bulunması anısına, ruhun aydınlanmasının bir sembolü olarak algılanan ve cem törenlerinde kullanılan kandil, lamba, mumya yada çıra.

DAR-I HÜSEYİN

Ayak mühürleme duruşuyla temsil edilen, İmam Hüseyin ya da Hz. Fatma gibi, yol uğruna canını vermeye hazır olma.

DAR-I MANSUR

Asılma duruşuyla temsil edilen, darağacında asılarak öldürülen Hallac-ı Mansur gibi, yol uğruna ölümü göze alma, asılmaya hazır olma.

DAR-I NESİMİ

Diz üstü duruşuyla temsil edilen, Nesimi gibi, yol uğruna yüzülmeye hazır olma.

*Allah Allah deyip gel bu meydana
Can baş feda edip götür kurbana
Boyun eğip yüz sür Şahı Merdana
Erenler bu meydan er meydanıdır.*

Bakın bu konuda 1345 de doğmuş Seyyid İmadeddin NESİMİ ne güzel açıklamış

*Canım erenlere kurban
Serim meydanda meydanda
İkrarım ezelden verdi
Canım meydanda meydanda*

*Gerçek olan olur gani
Gani olan olur veli
NESİMİ'yim yüzün beni
Derim meydanda meydanda*

KERBALA MERSİYESİ - 3 -

*Çıkıp dört köşeyi seyran eyleyen
Yarelerin mende imam Hüseyin
Hak için canın kurban eyleyen
Yarelerin mende imam Hüseyin*

*Mü'minlerin bade sunar elinde
Ölsem gerek arzum kaldı yolunda
Şehid düşdün Kerbala'nın çölünde
Yarelerin mende imam Hüseyin*

*Mü'minlerin gülbengini çekiyor
Aşk ateşi bu sinemi yakıyor
Daha kanın ılgıt ılgıt akıyor
Yarelerin mende imam Hüseyin*

*Hakikat evinde gizli sır olan
Daim mü'minlere destigir olan
Sensiz bu dünyayı neylesin Burhan
Yarelerin mende imam Hüseyin*

KERBALA MERSİYESİ - 4 -

Bu gün matem günü geldi
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Senin derdin bağrım deldi
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Şehit olmuş Şahı Merdan
Şah Hüseyin'im vah Hüseyin'im

Bizimle gelenler gelsin
Serini verenler versin
Hüseyin le şehit olsun
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Şehit olmuş Şahı Merdan
Şah Hüseyin'im vah Hüseyin'im

Kerbalanın yazıları
Şehit düştü gazileri
Fatma ana kuzuları
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Şehit olmuş Şahı Merdan
Şah Hüseyin'im vah Hüseyin'im

Kerbalanın önüdüzdür
Geceler bana gündüzdür
Şah Kerbela'da yalnızdır
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Şehit olmuş Şahı Merdan
Şah Hüseyin'im vah Hüseyin'im

Gökte yıldız paralandı
Şehriban ana karalandı
Şah Hüseyin yaralandı
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Şehit olmuş şahı merdan
Şah Hüseyin'im vah Hüseyin'im

Bir su verin masum cana
Yezit içti kana
Fatma ana yana yana
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Şehit olmuş şahı merdan
Şah Hüseyin'im vah Hüseyin'im

Kerbalada biter yonca
Boyu uzun beli ince
Şah Hatayım katarınca
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Şehit olmuş şahı merdan
Şah Hüseyin'im vah Hüseyin'im

5. İMAM MUHAMMED BAKIR

Adı	Muhammed
Ünvanı	Bakır (geniş bilgi sahibi)
Babası	Zeynel Abidin
Anası	Fatma (İmam Hasan'ın kızı)
Doğum yeri ve tarihi	Medine (676)
Çocukları	Caferi Sadık, Abdullah, Ali ve İbrahim adında dört oğlu; Zeynep ve Ümmü Gülsüm adında iki kız çocuğu vardı.
Ölüm yeri ve tarihi	Medine 733
Türbesi	Medine / Bakır'de babası Zeynel Abidin'in yanında
Ölüm sebebi	Emevi halifelerinden Hişam tarafından zehirleterek şehit edildi.

İmam Muhammed lakabı Bakır'dır. Bakır ilimleri yarıp açan anlamına gelir.

Dördüncü İmam Zeynel Abidin'nin oğludur. Hicretin 57. yılında (676) dünyaya gelmiştir. Babasından sonra imamet makamına gelmiştir. 733 ya da 735. yılında Emevi halifesi Hişam'ın kardeşi oğlu İbrahim Velid'in vasıtasıyla zehirleterek şehit edilmiştir.

Beşinci imamın devrinde bir yandan Ümeyye oğullarının zulümleri, İslam topraklarının her bir köşesinde çeşitli kıyımlara ve savaşlara neden olmuştur.

Diğer taraftan da Ümeyye oğullarının kendi aralarında çeşitli siyasal anlaşmazlıklar meydana geldiği için, bunlar iktidar kavgasıyla boğuşurken Ehl-i Beyt'e kast etmekten - biraz da olsa - gecikmişlerdir..

Kerbelada işlenen katliam ve orada Ehl-i Beyt'e yapılan bu zulüm dördüncü İmam Zeynel Abidin tarafından bendelerine anlatılarak daha geniş çevrelerce büyük bir sempati toplamıştır. İmam Muhammed Bakır da bu gelişmeden yararlanarak, insanlara Ehl-i Beyt'i sevdirmiş ve insanları, hor gören, zulmeden, bir düşüncenin hiç bir zaman halk tarafından kabul edilemeyeceğini halka anlatarak, Ehl-i Beyt düşüncelerini her platformda anlatmaya çalışmıştır.

Sözleri çağının bilginleri arasında bir kanıt niteliği taşıyan ve bilge kişiliğiyle tanınan İmam Muhammed Bakır, Hümanist bir kişiliğe sahipti.

İmam Hüseyin'in Kerbela'da mazlum olarak şehid olmasından sonra, Emevi zulmüne karşı Küfe'de isyan bayrağını açanlardan biri de İmam Muhammed Bakır'ın kardeşi İmam Zeyd 'tir (ölümü: Küfe, 740).

İmam Bakır'ın ısrarlı engellerine ve izin vermemesine rağmen, İmam Hüseyin'in katledilişinin öcünü almak üzere; İmam Zeynel Abidin'nin oğlu Zeyd öfke ile isyan haline gelen topluma önderlik yapmaya kalkışınca.. yakalanıp öldürülüyor.. cesedi çırılçıplak 5 ay asılı bırakılıyor!.. Beş yıl sonra Zeyd'in oğlu Gürcan da aynı biçimde maalesef babasının akibetine uğruyor!..

Bu Emevi soyunun saltanatı.. toplam 89 yıl (661-750 yılına kadar Emevi Saltanatı süresince) devam etmiştir. Abbasi ve Selçuklular döneminde de aynı zihniyet ve zulümler yine devam etmiştir!.. Bildiğimiz gibi, Osmanlı Devletinin Padişahlık saltanatıyla Emevi dönemindeki saltanat

için uygulanan barbarlık, sonuç itibarıyla yine aynı değil midir? İktidar olma uğruna yapılması bütün insanlık dışı ihanetler, tıpkı önceki orta çağ rejiminin anlayışının devamı gibidir! Osmanlı'da sadece isimler farklıydı. Osmanlı Hükümdarı, önce Padişah-tı, sonra Sultan'lık da eklenince; Halife Yavuz Sultan daha da azgınlaşarak padişahlığını Alevileri toptan katlederek sürdürdü ve gelecek veliahtlarına da kanlı siyasi ünvanını miras olarak devretti!..

*Zeynel'in canına kıldılar cefa
Muhammed Bakır 'dır sırr'ı Murtaza
İmam Cafer Kazim Musa'yı Rıza
Bizi dergahından mahrum eyleme
- Derviş Mehmed -*

KURBAN

Kurban: Anlamı yakınlık... yakın bulunma. Bütün sözlük ve Ansiklopedilerde az farklı olsa bu anlamda anlatılıyor.

Kurb-i Huda: Tanrı, ya manevi yakınlık olarak açıklanıyor. (kay .os.Tr .söz)

Kurban: Tanrı'ya yaklaşma sayılarak onun uğruna kesilen eti yenir bir hayvandır Bir uğura feda olma anlamında ifade ediliyor. (kay.os.Tr.söz.)

Kurban: dinsel bir buyruğu bir adağı yerine getirmek için kesilen hayvan. (kay. Alev.Bekt.Terimleri söz s.333.)

Kurban, Hakk'a yürümeden Tanrı'ya yaklaşma amacıyla yapılan bir ibadettir. Kurban kesme geleneği Hz. İbrahim söylencesine dayanır... Vücudu terk etmeden de, ikilikten "Birlik'e " varılabileceğini anlar... gerçek kavuşma uğruna simgesel anlamda bir hayvan tıglamak gelenek olur. (kay. Alevilik Bektaşilik Terimleri söz. s. 221/266)

Niyaz: yakarış, dua, dilek, rica, saygı, hürmet, armağan, lokma anlamındadır.

Tasavvuf

Tasavvuf genel anlamıyla insan oğlunun, bilgi hazinesiyle kendisini donatıp, ilim, irfan ve güzel ahlakla olgunlaşmasını, kemalete ermesini, kendini, Tanrı'yı, doğayı tanıması, nefsinin yenmesi, her türlü kötülüklerden arınması anlamındadır.

AABF MUHARREM DOSYASI ABF MUHARREM DOSYASI

Alevi Bektaşî inancında Tasavvuf anlamı batîni yorumla Vahdet'i Vücüd – mevcudatın birliği anlayışıyla, yaşamda eline-beline-diline sahip olarak.. kin yerine sevgiyi.. düşmanlık yerine dostluğu.. egemen kılması, kendisi ve çevresiyle barışık olmasıdır.

Her türlü öznel ve nesnel ayrımları ortadan kaldırarak, Tanrı, insan ve doğayla bir olmasını, evrene gönül gözüyle bakmasını temel ilke edinen ve kamil (olgun) insan olmayı hedefleyen bir yaşam felsefesi.. düşünce ve inançtır.

Diğer bir tanımla Tasavvuf, yaratılanı yaradana.. halkı Hakk'a bağlayan.. Tanrı-insan-Evren birliğine, bilim, akıl, mantık, marifet, ahlak güzel huyla ve sevgi temeline dayanan batın ilmidir.

Batîn alemde Hakk'ı kendi özünde, kendi özünü Hakk'ta görmektir (Tanrısal özde ölümsüzleşmektir) Bekabillah mertebesine giden bu yolculuk, Dört kapı, kırk makam; diğer bir tanımla İlm'el-yakın "aklen-yakın", Hakk'el-yakın aşamalarından geçerek gerçekleşir.

İnançta sevgiyi temel ilke edinen, Tanrı'nın varlığını, güzelliğini ve evrenin oluşumunu Batîni bir yorumla Vahdet-i Vücud (varlık birliği) anlayışıyla algılayan; Alevi-Bektaşî inanç ve felsefesinin temel kaynağını da, özünü Hz. Ali'nin öğretisinden, Ehl-i Beyt sevgisinden, Hallac-ı Mansur felsefesinden ve Pir Hünkar Bektaş-ı Veli düşüncesinden alan bu tasavvufi-batîni görüş oluşturur. Mutasavvıflar, Hz. Muhammed'in ilmin kapısı dediği ve ledün ilmine erişen (Hakikat sırrına eren velilik mertebesine ulaşan) Hz. Ali'yi İslam tasavvufunun öncüsü ve piri olarak kabul ederler. (Ali D. Gülçicek; Alev. Bek. kızıl. c.3)

Zahir:	Bir şeyin dış görünüşü
İlmel yakın:	Tanrı'ya bilgiyle yaklaşmak
Ayn-el –yakın:	Tanrı'yı gönül gözüyle görmek, sezgisel görüşle kavramak
Bekabillah:	Tanrısal özde ebedileşmek
Batın:	iç, içyüzü, öz, görünmeyen gizli Batın gözü, can gözü, gönül gözü (batîni anlamda dördüncü boyut)
Ehli batın:	Tanrı sırlarına ermiş kimseler
Ledün:	Kat, huzur, Tanrı yanı Tanrı katı
İlmi ledün:	Tanrı bilgisi Tanrı sırları
Hû'da:	Tanrı
Bahri Hû'da:	yaratan Tanrı
Hikmeti Hû'da:	Tanrının Hikmeti

*Rahmi Pür Hataya sende atasın
Şah-ı Velayet'sin Şah Mürteza'sın
Evvel, ahır zahir, batın Hudâs'ın
Ödürseler dönmem bildim ya Ali
Uyan gafletin hab-i'ndan isbat isterler batından
Her aşıkâ muhabbetinde Erkan ile yol isterler
Pir Sultan Abdal*

RIZALIK

- Tanrıdan gelen her şeyi gönül hoşluğuyla karşılama.
- Tanrının hoşnutluğunu, onayını kazanma.
- Kişinin kendisi ile barışması olarak algılanan Pir-Mürşit önünde başı secdede iken kendi özüyle hesaplaşması.
- Kişinin toplumla barışması olarak algılanan, eline, beline, diline sahip olması durumu.
- **Hakk-Muhammed-Ali** yolu bir rıza kapısı olarak inanca taşınır.

Rıza üç türdür

1. Kişinin kendisi ile rızası.

Pir didarı'nda başı secdede iken kişinin kendi özüyle hesaplaşmasıdır, kendi kendini yargılamasıdır. Bu anlamda secde bir aynadır sufi aynada kendini görecektir, kendisiyle baş başa kalacak, eğer bir suç, hatası, eksikliği varsa kendini ele verecektir.

2. Kişinin toplumla rızası:

Eline beline diline sahip olmakla gerçekleşir. Kısaca Edep olarak algılanan bu üç mühür kişiyi kötülükten uzak tutar. Bunu gerçekleştiremeyen Can hiç bir zaman kendi özüyle doğru yolda buluşamaz.

3. Kişinin Hakk-Muhammed-Ali yoluna hüsnü rızası:

Kişi bu yola, inanç ve itikatla zorlanmadan kendi rızası ile girer. Yola rıza ile giren can, yolun gereklerini severek, inanarak yerine getirmek durumundadır. Yola giriş malı mala, canı cana katmak anlamına gelen musahiplikle başlar. Toplumda razı olursa, kişinin kendi özüyle rızası gerçekleşir. Böylece üç rıza birleşmiş, el ele, el Hakka ulaşmış olur.

*Ali'nin sırrına ereyim dersen
Bir Mürşid-i Kamil bul da öyle gel
Küfr'ünü imana sayayım dersen
Var kendi küfr'ünü bilde anda gel*

*Pişirde öyle gel kendi sözünü
İki Bab'dan ayırma sakın gözünü
Mürşid'e teslim eyle bütün özünü
Musahip kapısını bulda anda gel
ŞAH HATAYİ*

Dört Kapı Kırk Makam

Dört Kapı Kırk Makam düstürü ile (ilkeleşen) insanı "İnsan-ı Kamil" (olgun insan) olmaya taşıyan ilkeleri Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli tespit etmiştir. Bu ilkeler aşama aşama olup insanı olgunluğa götürür. Ulu Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli bunları şöyle özetlemiştir: "Kul, Tanrı'ya Kırk Makam'da erer.. ulaşır.. ve dost olur.

Sırayla Şeriat, Tarikat, Marifet ve Sırr-ı Hakikat olan bu kapıların her birinin 10 makamı vardır.

Her Can bu dört kapı (Çar, Bab – İlim Şehr'ine giren kapı) ve bu dört kapı içinde kırk makamdan geçerek, ruhunu ve benliğini erdemli hale getirerek İnsan-ı Kamil olur.

ŞERİAT MAKAMLARI:

1. İman etmek
2. İlim öğrenmek
3. İbadet etmek
4. Haramdan uzaklaşmak
5. Ailesine faydalı olmak
6. Çevreye zarar vermemek
7. Peygamberin emirlerine uymak
8. Şefkatli olmak
9. Temiz olmak
10. Yaramaz ve sakıncalı işlerden sakınmak

Şeriat Kapısı'nı ve makamlarını şöyle özetleyebiliriz:

Kendi öz benliğini kötülükten arıtmayan, gelişmemiş, olgunlaşmamış insanın, din kuralları ve yasalar zoruyla eğitilmesi, kişilere ve topluma zarar verecek hareketlerde bulunmasına meydan verilmemesidir.

TARİKAT MAKAMLARI:

1. El almak / Tövbe etmek
2. Mürşidin öğütlerine uymak
3. Temiz giyinmek
4. İyilik yolunda çalışmak
5. Hizmet etmeyi sevmek
6. Haksızlıktan korkmak
7. Ümitsizliğe düşmemek
8. İbret almak
9. Nimet dağıtmak
10. Özünü fakir görmek

Tarikat kapısını ve makamlarını şöyle özetleyebiliriz:

İnsanın kendi öz iradesiyle hiç bir dış zorlama olmadan her türlü kötülüğü benliğinden kovabilmesi, elinden gelebilecek tüm iyilikleri hiç kimseden esirgememesi aşamasıdır.

MARİFET MAKAMLARI:

1. Edepli olmak
2. Bencillik, kin ve garezden uzak olmak
3. Perhizkârlık (İsraf ve müsriflikten kaçınma)
4. Sabır ve kanaat
5. Utanmak
6. Cömertlik
7. İlim öğrenmek
8. Hoşgörü olmak
9. Özünü bilmek
10. Arif olmak (kendini bilmek)

Marifet kapısını ve makamlarını şöyle özetleyebiliriz:

Duygu ve ilimde en yüksek düzeye ulaşmak, tanrısal sırları fark etmektir.

HAKİKAT MAKAMLARI:

1. Alçak gönüllü olmak
2. Kimsenin ayıbını görmemek
3. Yapabileceği hiç bir iyiliği esirgememek
4. Allahın her yarattığını sevmek
5. Tüm insanları bir görmek
6. Birliğe yönelmek ve yöneltmek
7. Gerçeği gizlememek
8. Manayı bilmek
9. Tanrısal sırrı öğrenmek
10. Allahın varlığına ulaşmak

Hakkı görmek, zaman ve mekân üstü Tanrısal Dem'in kudreti içinde Devr-i Alem'e dönmektir.

Kırklar

Kırk sayısı.. Alevi inancına tarihsel süreçte çok farklı inanç ve dinlerden esinlenerek benimsenen kutsal içerikli algıları ifade eder...

Alevi İnanç ve itikatının "batın aleminde" kırk gayb ulu erenin (zahirde 17'si kadın 22'si erkek) Hz. Ali'den ilmi batın irfanı ve sezgisi ile feyz.. alarak buluştukları mecliste benliklerinden geçip aşk ile Hz. Ali ekseninde dönen (eriyerek tanrısal katta Hz. Ali'de birlik olanlar.. anlamında) ariflerin vecd ile birlik olanlarına kırklar denir...

ŞAH HÜSEYİN'le BACISI ZEYNEP'in AYRILIŞI

Son anında Hüseyin der şehadettir ilacım

Gider iken ol Zeyneb'e beri gel der ey bacım

Yavrularım yarenlerim benim güruhu Nacim

Beni soran her canlıya şehit oldu diyessin

Kardeş yanıyorum zaten söyleme böyle sözü

Mazlum Zakine ağlıyor biter mi onun nazı

Gidiyorsun sen buradan dedem soracak bizi

Cümle Ehli Beytim hepsi Kerbela'da diyessin

Bacım gördüm Abbas gitti tulumla su almaya

Getire ki o yavrular biraz susuz kalmaya

Kestiler hem kollarını bırakmazlar gelmeye

Soranlara Abbas kolsuz hem kefensiz diyessin

Kardaş Ehli Beytin yanar senin için ağlarlar

Kıyamete varana dek seven kara bağlarlar

Sen gidende babam Ali bizden sual eylerler

Hepsi birden esir oldu Şam'a gider diyessin

On Muharrem günü oldu güllerimiz hep soldu

Bacım Ümmü Gülsüm nerde mazlum Zakinem noldu

AABF MUHARREM DOSYASI
ABF MUHARREM DOSYASI

*Şehit oldu Ali Ekber kanı kanıma doldu
Derlerse ki babam nerde şehit oldu diyesin
Kardaş sen gidersen burdan esir ederler bizi
Eli kolu zincir bağlı suçlu sanarlar bizi
Bilmezler ki kimi imam kimi Resulün kızı
Çıplak develerle Şam'da esir gezer diyesin*

*Bacım burdan kurtulupta Medine'ye gidersin
Yavrularım sana teslim muhafaza edesin
Her sene Muharrem Ayı bize matem tutasın
Cümle soran canlılara çölde kaldı diyesin*

*Mazlum Sakine çok küçük ağlar durmaz burada
Kasımın Fadime'si var eremedi murada
Eğer kardaş anam Fatma derse Zeynep nerede
Yavrulara bekçi koydum ağlar gezer diyesin
Gelin yavrularım gelin sizle helallaşalım
Bacılarım Ehli Beytim biraz kucaklaşalım
Nerede mazlum Zakinem bir bağrıma basalım
Kıyamette Şah Hüseyin su dağıtır diyesin*

*Ey kardaşım gel sen gitme bırak ki bacın öle
O vefasız ümmet azmış imanı yok ki bile
Kardaşım Hasan'da sorar Fadime noldu diye
Kasım şehit olur iken nikah ettim diyesin*

*Bacım Zeynep cümle ehlim burda sana emanet
Zalim guruh döndü dinden etti bize ihanet
Sana teslim eyledim hep Al'abayı nihayet
Soranlara emanetçi Zeyneb'im ben diyesin
Vakti Dolu hep ağladı Şah İmam Hüseyin'e
Her anında su içerken hürmet eyle o güne
Derlerse ki eğer sana neden dönersin diye
Unutulmaz bir yaradır her an kanar diyesin*

Mürvete Geldim

*Medet ya Muhammet medet ya Ali
Ya Muhammet sana mürvete geldim
Karlı dağlar gibi yağdır günahım
Ya Muhammet sana mürvete geldim
Muhammet'tir Nebilerin aynası
Salavat verenin nur olur sesi
On sekiz bin alemin Mustafası
Ya Muhammet sana mürvete geldim*

*Cennetin kapısı mermerdir taşı
İncidir duvarı hikmettir işi
Yüz igirmi dört bin Nebinin başı
Ya Muhammet sana mürvete geldim*

*Abdal Pir Sultan'ım der Şam'a geldim
Şam eli'ze Haydar ben yana geldim
Bingan ettim Haydar kapına geldim
Ya Muhammet sana mürvete geldim*

6. İMAM CAFER-İ SADIK

Adı	Cafer
Ünvanı	Sadık (doğru, gerçek, dost)
Babası	İmam Muhammed Bakır
Anası	Ümmü Ferve
Doğum yeri ve tarihi	Medine,699 (702)
Çocukları	İsmail, Abdullah, Musa Kazim, İshak, Muhammed, Esma
Şehadet tarihi	Medine, 765
Türbesi	Medine'de
Şehadet sebebi	Abbasi halifelerinden Ebu Cafer el Mansur tarafından zehirletilerek şehit edildi

Altıncı İmam olan Cafer-i Sadık, 699'da Medine'de dünyaya geldi. Babası beşinci İmam Muhammed Bakır'dır.

İmam Cafer-i Sadık, tarihin en önemli dönemlerinden biri olan, Emevi saltanatının çöküşü ve Abbasi saltanatının başlaması döneminde yaşadı.

Emevi saltanatının ortadan kaldırılıp, yerine Abbasi saltanatının kurulması ile sonuçlanan olaylar, İmam Cafer'i Sadık zamanında meydana gelmiştir.

Ayaklanma hareketinin devam ettiği sırada, Ehl-i Beyt bendelerinin başında bulunan Eba Müslüm (Teberdar) Horasan'i İmam Cafer Sadık'a özel bir elçi göndererek, Halifeliği kabul etmesini istemiştir; fakat ondan red cevabı almıştır. Kabul etmeyişinin sebebi, Emeviler döneminde olan zulümlerin, Abbasi Hükümdarlığı döneminde de aynı zulümlerin devam etmesinden dolayıdır..

Ancak; İmam Cafer-i Sadık, saltanat sahiplerinin kendisine sunduğu bütün teklifleri red ederek bu arada binlerce insana ilmi toplantılar düzenlemiş, ve dersler vermiştir.

İmam Cafer-i Sadık diğer kendinden önceki ataları gibi, derin bir bilgiye sahipti. İmam Cafer-i Sadık bu bilgilerinin öğrencileri vasıtasıyla bütün insanlığa ulaşması için çalıştı.

Altıncı imam olan Cafer-i Sadık salt dini bilgiler değil, insanlığın sorunlarına çözüm için diğer alanlarda da (fen bilimlerinde) dersler vermiştir; bu dersler sonucu, onlarca ilim sahibi insan yetiştirmiştir. Hatta bazı Sünni alimler bile, onun öğrencisi olmakla övündükleri bilinir..

İmam Cafer-i Sadık, öğretmenliğinin yanı sıra, ahlâklı-faziletli kişiliği ile de kendisiyle tanışan insanları etkiliyordu. Onunla tanışan, onun derslerine, sohbetlerine katılan bir çok insan, onun etkisinde kalmış, bilgisinden, davranışlarından feyz almıştır.

O dönemin saltanat sahipleri iktidarlarını tehlikeye düşürmemek için, İmam Cafer-i Sadık ile yetiştirdiği öğrencileri ve ilim adamlarına karşı kin güderek baskı uyguluyorlardı.

Sonunda onu zehirletip şehit ettiler (766). İmam Cafer-i Sadık şehadetinden sonra da, bıraktığı ilmi eserlerle Alevilere günümüze kadar yol gösterici oldu.

*Zeynel'i sevdim de aşnaya yettim
Bakır'ı sevdim de müshahip tuttum
Cafer'i Sadık'a göz gönül kattım
Naci deryasında ummana düştüm
-Kul Himmet Üstad-*

*Evliya enbiya onlara aşık
Verdiler ikrarı oldular tanık
Hak mezhebi İmam Cafer'i Sadık
Söylersen Muhammed Ali'den söyle
-Genci Abdal-*

İNANÇ ÖNDERLERİNİN GELENEKSEL İŞLEVSEL GÖREVLERİ

İnanç önderlerimizin köyden kente göç öncesi geleneksel, başlıca görev ve vasıfları, aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Sosyal ve inaçsal bakımdan, topluma önderlik etme ve davranışlarıyla, yaşantısıyla örnek olma,
2. Toplumun irşad (aydınlatma) ve bilgilendirme,
3. Toplumda bütünlüğü ve birliği ile dayanışmayı sağlamak,
4. Sosyal ve inaçsal hizmetleri (cem, cenaze, evlenme törenleri vb.) yönetme,
5. Adaleti sağlamak , suçluları düşkün etme,
6. İnanıcı ve gelenekleri yaşatmak ve aktarmak,
7. Toplumsal ve sosyal sorunları olanların ve hastaların itikaden ikrarlı oldukları yer

İnanç önderlerimiz toplumumuza sosyal ve inaçsal bakımdan önderlik etmişler ve davranışlarıyla, yaşantılarıyla örnek olmuşlardır.

Alevi Dedeleri ve diğer aile bireyleri toplumda büyük saygı görürler. Dede toplumun inaç önderidir. Dede, soyundan dolayı sahip olduğu konumu nedeniyle aşiret yapılanmasının bulunduğu yerlerde bile aşiret ağalarının önünde yer alırdı. Dedelerin bu saygınlığı daha önce belirtilen niteliklerinden kaynaklanmaktadır. Topluluğun en önemli ve kutsal görülen erkanlarını onlar yönetir. Dedelerin örnek ve doğru davranışları "itikaden" de kutsandıklarından dolayı, toplumda oldukça önemlidir. Toplumun inaçsal hizmetlerde yönlendiren kişinin ve yakınlarının örnek alınmaları da doğaldır.

İnanç önderlerimiz yüzyıllarca toplumumuzu irşad (aydınlatma) ve bilgilendirme görevini başarıyla yerine getirmişlerdir. Kentlere göç sonrasında, bu konuda bazı sorunlar baş göstermiştir.

Alevlerce Dede, bilgiyi tekeline bulunduran ve verdiği bilgiye inanılan yegane güçtür; Aleviler’de yaşamın her alanında Dede nüfuzunu görmek mümkündür. Alevi Dedeleri topluluğa geçmişe ilişkin bilgi vermenin yanısıra, ahlak ve inanç esaslarına yönelik öğütler de vermektedir.

Aleviler, Dedelerin buyruklarına titizlikle uyarlardı; uymayanlara çeşitli yaptırımlar uygulanırdı. Dedeler, “*Buyruk*”larda yeralan dinsel esasları, Oniki İmamlar, Kerbela vb. konuları sürekli Alevilere öğretirlerdi. Her Alevi, yarı tarihi, yarı menkıbevi veya bütünüyle menkıbevi bu bilgileri öğrenirdi. Dedelerin Cemlerde veya katıldıkları diğer toplantılardaki bilgi düzeyleri ve bu bilgileri verirken gösterdiği performans, topluluğu etkileyebilmesi onun gördüğü saygıyı ve etkiyi de artırır. Hele Cemlerde bu performansın saz ile birlikteliği yani Dedenin sazı çalmaktaki mahareti topluluk nezdindeki gücünü ve etkisini iyice artırır.

İnanç önderlerimiz toplumda birliği ve dayanışmayı sağlamak gibi çok önemli bir işlevi de yüzyıllardır yerine getirmişlerdir.

Dedelerin ve Anaların bir diğer rolü de, toplumsal otoriteyi sağlamak suretiyle toplumun iç düzeninin sağlanması ve sürdürülmesinde yatar. Alevi Dedeleri **topluluğa birlik bilincini aşılarlar** ve böylece **toplumsal dayanışmayı** sürekli sağlamış olurlar. Kişiler, aileler hatta aşiretler arasındaki sorunların çözümünde Dedelerin ruhani nüfuzları çok etkili bir güce sahiptir. Dede gittiği bir yerde, önce oradaki kırgınlıkları ve varolan sorunları öğrenir. Bunlar Cem sırasında giderilmeye çalışılır, taraflar dinlenir ve cemaatin de huzurunda karara bağlanır. Karara uymak, kaçınılmazdır. Ancak kararın yaptırımı yerine getirildikten sonra, o topluluk içerisindeki eski konuma kavuşmak olanaklı olabilir. Aksi takdirde o kişi veya aile artık tümüyle dışlanmış olmaktadır. Yaptırım gücünde varolan sosyal disiplini sağlamaya yönelik bu önlemler herkesi bu yapıya uygun harekete zorlamaktadır. Bu şekilde çözüme kavuşturulan birçok olay mevcuttur. Dede, **toplumda birliği ve dayanışmayı, onları zaman zaman denetlemek ve çeşitli yaptırımları uygulamak suretiyle, sağlamış olmaktadır.**

İnanç önderlerimiz sosyal ve dinsel törenleri (cem, cenaze, evlenme törenleri vb.) yönetmişlerdir. Alevi-Bektaşilerin ibadetlerinin temeli bu cem törenlerine dayanır. Cemler geleneksel olarak Cuma akşamı denilen Perşembeyi Cumaya başlayan akşam yapılır.

Ocakzade Dedeler, her yıl düzenli bir şekilde kendilerine bağlı köylerdeki taliplerini ziyaret ederler. Dedelerin, Babaların bu ziyaretleri genellikle, hasat zamanı geçtikten sonra yapılır. Dedelerin ziyaretleri, görgü sorgu zamanı hasat zamanı bitiminde yani güz mevsiminde başlayıp, ilkbahara kadar sürer.

Cem yapılacak evin sahibinin durumu da Alevi-Bektaşi geleneğinde çok önemlidir. En ince ayrıntısına kadar disiplinli bir şekilde düzenlenmiş Alevi-Bektaşi yaşamında Dede, Ana , Baba-Talip herkes bu kurallara uymak zorundadır. Bu durum Alevi-Bektaşi cemlerinin kutsal havasına uymaktadır.

Muhammed-Ali meydanı ve Ölmeden önce ölünen yer olarak da nitelendirilen Cem meydanı (Cemevleri), her yönüyle kutsal kılınmıştır. Eğer Cem yapılan belli bir yer yoksa, Dedeler talipleri ziyarete çıktıklarında Cemler daha çok şu kişilerin evlerinde yapılabilir:

1. Oniki hizmet sahiplerinden birinin veya varsa dikme dedenin, rehberin evinde.
2. Köyün ileri gelenlerinin birinin evinde.
3. Belli dergah, ocak veya ziyaretlerin bulunduğu yerlerdeki mekanlarda.

Dede genellikle Cem yapılacak evde konuk olurdu. Ancak Dede'nin konuk olacağı ve Cem yapılacak evin büyük bir odaya sahip olmasının yanısıra ev sahibi de titizlikle seçilirdi. Bu aile bireylerinin düşkün olmaması, komşuları ve köylüleriyle sorunlu olmaması, sevilen, sayılan bir aile olması gerekirdi. Aksi taktirde Dede o evde kalamaz ve Cem yapamazdı.

Alevi Dedelerin ve Anaların bayram, ölüm, evlenme, sünnet gibi törenlerde de birtakım görevleri bulunmaktaydı. Topluluk için çok önemli olan böyle zamanlarda Dede mutlaka bulunurdu. Bayram günlerinde, bayramlaşmalarda dede büyük saygı görür, onun veya bir başka kişinin evinde toplanılır; Dede bu sohbetlerde o günün Alevi inancındaki önemi üzerine bilgiler verir, toplulukla söyleşirdi.

Dede, ölüm halinde yas yerine gider, akrabalarına başsağlığında bulunur, dualar eder. Alevi-Bektaşilerde ölüm haline, "**Hakka yürümek**" denir. Bazı bölgelerde cenazeyi Dede veya vekili yıkar. Cenazeyi Alevi erkânına göre Dede kaldırır.

Dedelerin bir görevi de evlenme zamanlarında görülür. Çoğu zaman nikahları Dedeler kıyar, nikah onun duasıyla sona ererdi.

Dede sünnet törenlerinde bulunur ve dualar ederdi. Bu sosyal ve dinsel uygulamalarda Alevi yolunun önderleri sayılan Dedelerin bulunması topluluk açısından büyük önem taşımaktadır.

Eski dönemlerde belli bölgelerde Cemler gizli gizli yapılmış, devlet görevlilerinin olası baskınlarına karşı, Cem yapılan yerin kapısı ve köyün belli yerlerine gözcüler konulmuştur. Bu geleneğin kısmen şehirlere göçtükten sonra devam ettiği görülmekte.

Adaleti sağlamak, suçluları düşkün etme:

Alevi Dedelerinin yüzyıllardır topluluk içerisinde hukuku sağlama, adalet dağıtma işlevleri gerçekten ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Bu işlev, çeşitli nedenlerle ortaya çıkan düşmanlıkların sona ermesini sağlayarak, toplumsal huzurun bozulmasını önliyordu.

Birbirleriyle konuşmayan, dargın olanlar, Dedenin huzurunda mutlaka barıştırılır, barışmayanlara çeşitli yaptırımlar uygulanırdı. Bu kişiler toplum tarafından dışlanır, hatta sürgün bile edilirdi. Dedelerin dargınları barıştırması işlevi, çeşitli araştırmacıların da dikkatini çekmiş, kapalı bir toplumsal yapıya sahip Aleviler arasında varolan suç oranındaki azlık ve toplumsal barış ortamında bunun da rolü olabileceğine dikkat çekilmiştir.

Aleviler'de suç işleyen "**düşkün**", bu durum da "**düşkünlük**" olarak adlandırılır.

Düşkün olanlara suçlarına göre değişik cezalar verilirdi. “Buyruk” kitaplarında bu cezalar her suç için ayrı ayrı belirtilmekteydi. Düşkün olanlar cem törenlerine katılamazlar, kurban eti, lokması yiyemez ve yediremezler, toplumdan dışlanırlardı. Ailesi bile o kişiyi evlerine alamazdı.

İRŞAD

Doğru yolu gösterme uyarma ,Mürşidin tarikata, yola girecek istekliye gerekli bilgileri vererek onu aydınlatması; ona gidilecek yolu uygulanacak, yöntemi, sürdürülecek görevleri öğretmesi.

*Şu fena mülküne çok geldim gittim
Yağmur olup yağdım ot olup bittim
Urum diyarını ben irşad ettim
Horasandan gelen Bektaş idim ben*

BUYRUK

Alevilik-Bektaşilikle ilgili kuralları davranışları, İmam Cafer-i Sadık'a dayanarak anlatan Erkannameler.

DÜVAZI İMAM

*Kudret kandilinde parlayıp duran
Muhammed Ali'nin nurudur vallah
Zuhur edip küffar askerini kıran
Elinde Zülfikar Ali'dir billah*

*Elinde Zülfikar altında düldül
Önünde kanberi dilleri bülbül
Hazreti Fatıma cennette bir gül
Ona sırrım dedim Hak Habibullah*

*Zuhur etti imam Hasan, Hüseyin
Onların nurunda ziyalandı din
Kırk pare bölündü Zeynel Abidin
Tutarız yasını hasbetten billah*

*Muhammed Bakırla Cafer-i Sadık
Şahım Musa Kazım hem Rıza dedik
Tarikat evinde cismimiz yuduk
Hak dedi müminin kalbi beytullah*

*Taki Naki imamların civan
Hasan'ül Askeri cismin sultanı
Elinde hücreti mehdi devran
Vakit tamam olunca gönderir Allah*

*Virani'yem niyazım var üstada
Elinde Zülfikar hem ehli gaza
Binbir dondan baş gösterdi mürtaza
Biz bir bildik dedik Allah eyvallah*

MERSİYE

*Dedesi oğlunu verdi hocaya
İsmi beyan eyledi heceye
Günde yedi baş keserdi geceye
Dedesinden imdat uman Hüseyin*

*Hüseyin'in pazarlığı hak ile
Divanına duramdım yük ile
Kâfirleri kırdırırdı ok ile
Kanı ılgıt ılgıt akan Hüseyin*

*Nurdan yapıldır anın çardağı
Seherde salınır gövel ördeği
Kâfirler kaldırdı içti bardağı
Kanı ılgıt ılgıt akan Hüseyin*

*Sabahın seherinde kişneşir atlar
Yezitler içer de der afiyetler
İsmail de der ki ürüşür itler
Kanı ılgıt ılgıt akan Hüseyin*

*Nurdan yapıldır onun odası
Dal boyuna hayran kaldı dedesi
Yemen'den geliyor onun gıdası
Gıdası kesilmez İmam Hüseyin*

*Kul Himmet Üstadım kollarım bağı
Yezitler elinden ciğerim dağı
Muhammed'in torunu Ali'nin oğlu
Davası kıyamete kalan Hüseyin*

7. İMAM MUSA-İ KAZİM

Adı	Musa
Ünvanı	Kazim
Babası	Cafer-i Sadık
Anası	Hamide
Doğum yeri ve tarihi	Medine (745)
Çocukları	Ali Rıza, İbrahim, Abbas, Kasım, İsmâşl, Ahmed, Muhammed, Hamza, Abdullahve Zeyd.
Şehadet tarihi	Bağdat/Kazimezn,799
Türbesi	Kendi adıyla anılan Bağdat/Kazimeyn semtinde; Kureyş mezarlığında
Şehadet sebebi	Abbasi halifelerinden Harun-Reşit tarafından devamlı göz altında tutuldu, zindanlara atıldı ve sonunda hastalanarak vefat etti.

Yedinci İmam Musa-i Kazim, 745 yılında doğmuştur ve 799 yılında şehit edilmiştir. Altıncı İmam Cafer-i Sadık'ın oğlu olan yedinci İmam Musa-i Kazım, yaşamı boyunca çok ağır zulümler görmüştür. Musa-i Kazım, Ehlibeyt'in yolunu bütün zulümlere, sapmalara karşın layıkıyla temsil etmiştir. İmam Musa-i Kazım, ataları gibi geceleri tek tek fakirlerin, yardıma muhtaçların evlerini ziyaret eder, onlara gereken yardımı yapmıştır. O da aynı ataları gibi, kendini tanıtmadan, kibirlenmeden yapardı.

Emevi saltanatı yıkılıp yerine Abbasiler geçince, Ehl'i Beyt ve taraftarları rahat edeceklerini sanmışlardı. Kısa bir süre geçmeden Abbasiler de, Emevileri aratmayacak zulümlere başvurmuşlardı. Abbasi yöneticilerinin korkusu, halkın Ehl'i Beyt evlatlarını yönetimde görmek istemesiydi. Kaldı ki; Abbasiler Ehl'i Beyt taraftarları sayesinde, iktidar olmuşlardı.

İktidarlarını başta Eba Müslüm Horasan'î olmak üzere, Ehl'i Beyt önderlerine borçluydular. Çünkü Emevi saltanatını yıkan en önemli darbeyi vuran büyük Alevi önderlerinden olan Eba Müslüm Horasan'dır. Ama ne acıdır ki; Abbasiler başta Eba Müslüm Horasan'î olmak üzere, bir çok kişiyi katletmişlerdir..

Ehl'i Beyt taraftarları Emevi saltanatı yıkılınca, büyük bir sevinç duymuşlardı. Artık inançlarını ve hayatlarını özgürce yaşayacaklarına inanıyorlardı.

Ehl'i Beyt taraftarlarının gücü, iktidarı tek başlarına almaya kâfi gelmiyordu. Abbasi'lerle anlaşarak onları iktidara taşıdılar. Vaatlerde bulunan Abbasi'ler iktidarlarını sağlamlaştırdınca, anlaşmalara uymadılar.

Abbasi halifesi Harun Reşid döneminde saraydaki ahlâksızlık ve umarsızlık doruğa çıkmıştı. Harun Reşid ve yandaşları lüks ve sefa içinde yaşarken, halk açlıktan kırılıyordu. İmam Müsa-i Kazim etrafında toplanan, düşünce ve ruhen de yoksullaşan halkı iktidarın karanlığına karşı aydınlatmaya çalışıyordu.

Kendi iktidarının tehlikede olduğunu bilen Harun Reşid, Musa-i Kazım'ı zindana attı ve 799 yılında zehirleterek şehit etti.

İmam Musa Kazım'dan aktarılan önemli bilgiler:

“... Dedem Hz. Ali buyurdular: Meclisin başında ancak üç sığata sahip olan kimse oturabilir: Bir Şey sorduklarında cevap veren; halkın söz bulup konuŐamadığı zaman konuŐan; mecliste oturanların maslahatına (amaç) uygun olan görüşü ortaya koyan. Bu üç sığattan birine sahip olmaksızın, meclisin başında kimse oturamaz...”

“... Dedem İmam Zeynel Abidin buyurdular: Salih kimselerle oturmak, insanı doğruluğa götürür; alimlerin adabına uymak, akılı çoğaltır; adil yöneticilere itaat etmek, izzetin kemalidir; (ticaretle) malını artırmak ise, yiğitliğin kemalidir. İstışare edene, doğru yolu göstermek, nimetin hakkını eda etmektir...”

“... Akıllı kimse, isteğine uygun olsa bile yalan söylemez..

..Zamandan ve ehlinden öğüt al. Çünkü zaman hem kısadır, hem de uzun. Dünyanın geleceği geçmişine benzer; öyleyse ondan ibret al..

..Bütün insanlar yıldızları görür; ama yıldızların rotası ve dönüş yerlerini bilenden başkası onlara bakıp kendi yolunu bulamaz. Böylece sizler de hikmet öğreniyorsunuz, ama onunla amel edenlerden başkası hidayete erişemez.

Emaneti eda etmek ve doğruluk, rızık getirir. Hıyanet ve yalan, fakirlik ve nifak doğurur.

Kendinle kardeşin arasındaki saygınlığı yok etme; ondan birazını baki bırak. Çünkü saygınlığın yok olması, hayânın yok olmasıdır.

Güçsüze yardım etmen en iyi sadakadır.

Zulmün zorluğunu, (ancak) zulme uğrayan kimse anlar.. ”

*Musa-ı Kazım'dan kuruldu erkan
Şah İmam Rıza'dır Pir-i Horasan
Taki ile Naki Mümine iman
Söylersen Muhammed-Ali'den söyle
- Genci Abdal-*

HAK İÇİN KENDİNİ KURBAN EYLEYEN

*Hak için kendini kurban eyleyen
Şah-ı Merdan oğlu İmam Hüseyin
Cümle erenlere ferman eyleyen
Erenler serdarı İmam Hüseyin*

*Muhammet Ali'nin çeşmi çerağı
Erenler rahının bir gül-i bağı*

*Ciğerler paresi gönül durağı
Gözlerimin nuru İmam Hüseyin*

*Ceddi Muhammet'tir atası Ali
Anası Fatıma cihana veli
Cümle evliyalar ederler beli
Evliyalar piri İmam Hüseyin*

*Batının sultanı müminin şahı
Gayıp aleminin şems ile mahı
Şah Hüseyin'em deyu ederler ahı
Matem ile zarı İmam Hüseyin*

*Pir Sultan Abdal tut damenin anın
Düşmanına düşman ol hanedanın
Nur-ı çeşmidürür Şah Murtaza'nın
Erenler hünkarı İmam Hüseyin*

Ah Hüseyin Vah Hüseyin

*Alemlerin serverisin
Ah Hüseyin, vah Hüseyin
Şehitlerin serdarısın
Ah Hüseyin, vah Hüseyin*

*Hasan, Hüseyin'in yari
Muhammed'in gözü nuru
Hem Ali'nin yadigarı
Ah Hüseyin, vah Hüseyin*

*Zuhur oldun İmam Zeynel
Muhammet Bakır'dan evvel
Didene yanayım gönül
Ah Hüseyin, vah Hüseyin*

*İmam Cafer'dir yarımız
Musa-i Kazım şahımız
Budur şems ile mahımız
Ah Hüseyin, vah Hüseyin*

*Ali Musa ilim hüner
Muhammet Taki el sunar
Hüseyin'im deyip yanar
Ah Hüseyin, vah Hüseyin*

*Ali Taki, Hasan Asker
Muhammet Mehdi ser-defter
İmam-ı Seyyid-i ekber
Ah Hüseyin, vah Hüseyin*

*Pir Sultan haber ver dosttan
Bülbül ötüyor kafesten
Hem gül ağlar, hem gülistan
Ah Hüseyin, vah Hüseyin*

ALEVİ-BEKTAŞI YOLUNUN AHLAKİ İLKELERİNDEN BAZILARI

ALEVİ-BEKTAŞI YOLU'NUN AHLAK-İ İLKELERİNDEN BAZILARI

Hiçbir canlıya zarar verme (Eziyet etme, incitme) - Senin olmayan şeye el uzatma - ..Bir dilden iki söz söyleme - Kimseye hile ve eziyet etme..

Kimseyi aşağılama (küçük ve hakir görme) - Yaptığın tövbeyi bozma (ikrarından dönme, ahde bağlı kal) - Kimseye kötü nazarla (gözle) bakma - Gördüğünü ört, görmediğini söyleme..

Eşinden gayrısını bacı (kardeş) bil - Haram (lokma) yeme - Yetim hakkı yeme - Anaya-babaya itaat et - Komşunu sev - Dedikodu yapma - Yalan söyleme, iftira etme..

Kin ve kibirli olma - Ölçüde ve tartıda doğru ol - Yalan yere yemin ve şahitlik etme - Büyüklere saygılı, küçüklere şefkatli ol - Haksızlığa boyun eğme başkasının hakkına saygılı ol - Kimseye haset etme - Elinin ermediği yere el uzatma, sözünün geçmediği yere söz söyleme.

İncinsen de incitme - Bildiğinin daha üstününü öğren ve herkese öğret - Bin kere mazlum olsan da bir kere zalim olma.

Aleyhinde dahi olsa doğruyu söyle - Sevgi ve acıma insanlığın, şehvet ve hırs hayvanlığın vasfıdır, unutma - İnanç sahibi ol ibadeti cennet için değil Hakk'a kavuşmak için yap..

Hakk-Muhammet-Ali yolu söz yolu değil, iyi ahlak yoludur; kıldan ince kılıçtan keskin, ateşten gömlek demirden leblebidir.

Allah medet Ya Muhammed Ya Ali

Yusuf kuyusunda zindana düştüm

Gülbangı çekilen Bektaş-ı Veli

Gayretiniz yok mu ummana düştüm

8. İMAM ALİ RIZA

Adı	İmam Ali Rıza
Ünvanı	Rıza, Sultan, Horasan, Garib el guruba (gariblerin garibi)
Babası	Musa-i Kazim
Anası	Mersiye (lakabı necime)
Doğum yeri ve tarihi	Medine, 770
Çocukları	Muhammed Taki ve bir de kızı olduğu söylenir
Şehadet tarihi	İran'ın Horasan eyaletine bağlı Meşhed (eski adıyla Tus) kenti, 818
Türbesi	Horasan/Meşhed
Şehadet sebebi	Abbasi halifelerinden Memun tarafından zehirleterek şehit edildi.

Sekizinci İmam Ali Rıza 770 yılında doğmuştur. 818 yılında diğer atalarının yolundan sapmadığı için, toplumun da yanlışına sapmasını engellediği ve haksızlıklara karşı olduğu için, şehit edilmiştir. Sekizinci İmam Ali Rıza ecdadlarının aydınlık yolunu insanlığa sunmak için, yaşamı boyunca çalışmıştır.

Toplumdaki ayrılık ve bölünmeleri gideren.. açları doyuran.. sefalet çekenlere yardım eden.. korkanları esenleştiren İmam Rıza; iyilik sever, mert ve cömert bir kişiliğe sahipti. İmam Rıza ufku geniş, sadakası bol ve gönlü zengin, Abbasiler döneminde yaşayan, bilge bir insandı.

Abbasi halifesi Harun Reşid kendisinden sonra devlet yönetimini iki oğlu arasında paylaştırdı. Bu oğullardan Mem-un Ehl'i Beyt yanlısıydı. İmam Ali Rıza'yı hilafete veliaht atadı. Bu durum Abbasi ileri gelenleri tarafından isyana sebep oldu. Mem-un İmam Ali Rıza'yı yanına alarak, isyanı bastırmak için yola koyuldu.

Bu yolculuk sırasında İmam Ali Rıza yediği yiyeceklere zehir konulması sebebiyle, şehit düştü. Mem-un'un buradaki rolü daha günümüzde bile tam olarak anlaşılammıştır. Ama anlaşılabilir bir şey var. O da; imamlara karşı olan zalimlerin, sapmışların, nifak sahiplerinin karşısında olduğudur. Bütün imamlar karanlığa karşı ışığı, zalimliğe karşı adaleti, yanlışına karşı doğruyu, saplantılara karşı hakikati temsil ediyorlardı. Bu durum zalimlerin, saltanat sahiplerinin, haksızların tahammül etmeyecekleri bir durumdu.

Aradan ne kadar zaman geçmiş olursa olsun, On İki İmamların insanlığa yol göstericiliği devam ettiğidir. Zaten On İki İmamların batînen 'zaman ve mekân' sorunu yoktur. Onlar her daim, her yerde hazır ve nazırdırlar. Gerçeği görüp anlamak için onların tarihteki zorluklarını iyi kavramak gerekiyor.

Kalplerinde ve ruhlarında kini-kibri; bencilliği atamayanlar; kendilerini dünyanın zevkleri ile kandıranlar; tarihi kendi yaşamları ile başlatıp, kendi yaşam süreleri ile hesaplayanlar için ise; arkalarında bıraktıkları kirlî miras insanlık aleminin için utanç vericidir. Bütün bunlara rağmen her halûkârda On İki İmamların düşünce mayası ile yağrulan, insanları doğruya davet etmeyi günümüzde de sürdürüyorlar.

Imam Rıza'dan günümüze kadar aktarılan önemli sözler:

1. Nimet sahibi olan kimse, ailesine huzurlu bir geçim sağlamalıdır.
2. Adil insan, sahip olduklarından gaflete düşmeyen kimsedir.
3. Sözünü ettiğin kimse, hazırsa künyesini, hazır değilse ismini zikret.
4. Herkesin dostu aklıdır. Cehalet de düşmanıdır.
5. Güçsüze yardım etmek, en iyi sadakadır.

*Ta ezelden yarin yüzüne bakıp
Cemali didarı gören ağlar mı
Yetişip mürşidin eteğın tutup
Özünden benliğı ayıran ağlar mı*

*Ali'ye Muhammed geldi
Hatice Fatma o ehli cana
Birleyip özünü ulu meydana
Anlayıp zatını bilen ağlar mı*

*Sahipzaman yakın yola gelirse
Hasan'la Hüseyin'in ahın alırsa
Erenler deminden her ne gelirse
Ere erip Hakk'ı gören ağlar mı*

*Zeynel Abidin'in yüzünü görüp
Muhammed Bakır'ın sırrına erip
Cafer-i Sadık'ın darına durup
Burada ikrarın veren ağlar mı*

*Musa-i Kazım'ın Turuna uçup
İmamı Rıza'nın yurduna göçüp
Küfür köprüsünü ileri geçip
İman deryasına dalan ağlarmı*

*Taki, Naki, Asker'yi dost bilen
Hak Muhammed ile Mehdi'dir gelen
Her daim Kırkların cem'inde olan
Muhabbet tadını duyan ağlar mı*

*Teslim Abdal daim yüksek uçar mı
Erenler teslim olan kaçar mı
Dört kapıdan kırk makamdan geçer mi
Bir olup birliğe yeten ağlar mı
Teslim Abdal*

ALEVİLİKTE DÜŞKÜNLÜK

Bir diğer önemli Alevi toplumsal kurumu da Düşkünlüktür. Düşkünlük kurumu geçmişte çeşitli nedenlerle ortaya çıkan suçların değerlendirmesini yaparak toplumsal düzenin sağlanmasında önemli bir rolü üstlenmekteydi. Alevi toplumsal yaşamında “razılık” konusu büyük önem taşımakta olup, Aleviliğin temel ibadeti olan Cem ibadeti katılanlar birbirinden razı olmadan başlamaz, önce razılık alınır.

Birbirleriyle konuşmayan, dargın olanlar Dedenin huzurunda mutlaka barıştırılır, barışmayanlara çeşitli yaptırımlar uygulanırdı. Düşkün olan kişiler toplum tarafından dışlanır, hatta sürgün bile edilirdi.

Halk Mahkemesi olarak da nitelendirilen Düşkünlük Meydanı başka bir deyişle yargılama süreci kısaca şu şekilde işler:

A- Haksızlığa uğrayan ve/veya buna şahit olanlar ve hatta vicdan azabı duyan suçlu kişi Dede'ye bu konuyu iletir. Bu konunun Dede'ye intikali, Cem sırasında olabileceği gibi Cem dışındaki bir ortamda da olabilir.

Düşkün kişi Talip veya Dede olabilir. Tek farkla ki Dede'yi onun bağlı olduğu Dede yani Piri veya Pir'inin de bulunduğu Dedelerden oluşan bir grup Dede yargılar.

Düşkün ilan edilen Dede posta oturamaz, başka bir deyişle Dedelikten men edilir.

B- Dede bu duyum üzerine konuyu Cem esnasında gündeme getirebilir veya konu yine olayın tarafları veya şahitlerince Cem meydanına getirilebilir. Meselenin Cem'e getirilmeksizin karşılıklı razılıkla çözüldüğü durumlar da mevcuttur. Ancak genel kural, sorunun Cem'de çözülmesi şeklinde olmaktadır.

C- Cem sırasında konunun tarafları dinlenir. Dede, Cem Erenleri olarak anılan Cem'in özellikle dedesoylu yaşlılarının ve hatta cemaatin de görüşüne başvurmak suretiyle, karar verir. Eğer Dede cemaate sorunla ilgili danışırca talipler “Dilli başlı mıyım Erenler?” diyerek söz isterler ve Dede'nin oluruyla görüşlerini ifade ederler.

D- Topluluk huzurunda Dede'nin açıkladığı karar kesindir. Nadir hallerde Dede karar vermekten kaçınarak konuyu Pîrine havale edebilir. Yine istisnai durumlarda düşkün, Anadolu'daki Alevilerin Düşkün Ocağı olan ve Erzincan'ın Ocak Köyü'nde bulunan Hıdır Abdal Ocağı'na veya Hacibektaş İlçesinde bulunan Çelebilere yollanırlar.

Suçlanan kişi veya kişiler cezalandırılabilirdi gibi affedilebilirler de. Verilen cezalar maddi veya manevi olabilirler.

E- Bazı hallerde sitemi kesilen (cezalandırılan) kişinin verilen karara uymadığı yani maddi-manevi cezasını yerine getirmemesi nedeniyle konu yeniden Dede'ye getirilebilir veya yukarıda belirtildiği gibi, iki üst makama yollanabilir.

Cezanın ağırlığına göre düşkünlük cezası toplumdan dışlanmaya kadar varabilir. Toplumdan dışlanan kişiyle ailesi dahil herkes ilişkiyi keser, Cem ve cemaatlere alınmaz. Kurban kesemez, kurban lokması yiyemez. Bazı bölgelerde bu toplumdan dışlanmışlık yıllar sürer. Ancak Dede'nin huzurunda toplanan cemaat affedilmeyi sağlayabilir.

Düşkünlük bir Alevi için çok büyük bir küçümsenme ve dışlanmayı beraberinde getirir. Düşkün'e ailesi dahi sahip çıkamaz; düşkünün musahibi de manevi açıdan topluluk önünde sıkıntılı durumdadır, çünkü onun yol kardeşi artık içinde yaşadığı toplumun dışladığı bir kişi olmuştur.

Kişinin işlediği "Yol"a aykırı her fiilin ayrı cezası veya karşılığı vardır. Düşkünlerin aldıkları bu cezalara Aleviler'de "sitem" de denilir.

İMAM HÜSEYİN (Mersiye)

*Aradım derdimin dermanı yoktur
Medet senden yetiş ya İmam Hüseyin
Feleginen derdi devamız çoktur
Medet senden yetiş ya İmam Hüseyin*

*Turnalara haber saldım yüceden yar yüceden
Bir cevap bekledim dilden heceden yar heceden
Hiç haberim yoktur gündün geceden yar geceden
Medet senden yetiş ya İmam Hüseyin*

*Yüce dağbaşını mekan eyledin
Kurda kuşa müşkül halim söyledim
Bilmem ki ben sana ne iş eyledim
Medet senden yetiş ya İmam Hüseyin*

*Kahpe felek kapımızı çalmadan yar çalmadan
Azrail gelip canımızı almadan yar almadan
Eroğluyum ölüp toprak olamadan
Medet senden yetiş ya İmam Hüseyin*

MERSİYE

*Bugün yası matemdeyim
Gel eyleme deli gönül
Yer ile gök ağlar bugün
Gel eyleme deli gönül*

*Gönül gönül deli gönül
Delisin divane gönül
Şah Hüseyinin yolunda
Olmuşum divane gönül*

*Serverdim serimden geçtim
Aşkın badesini içtim
Gahi kondum gahi göçtüm
Gel eyleme deli gönül*

*Gönül gönül deli gönül
Delisin divane gönül
Şah Hüseyinin yolunda
Olmuşum divane gönül*

*Hasan Alim yalvarırım
Halim sana bildiririm
Sığınmışım keremine
Gel eyleme deli gönül*

DEYİŞ

*Arzuladım size geldim
Hünkâr Hacı Bektaş Veli
Eşiğine yüzüm sürdüm
Hünkâr Hacı Bektaş Veli*

*Pir elinden dolu içtim
Doğdum elinize düştüm
Ak cenneti gördüm geçtim
Hünkâr Hacı Bektaş Veli*

*Rehber aradım aradan
Cümle âlemi yaradan
Beş taşı şahit getiren
Hünkâr Hacı Bektaş Veli*

*Güvercin donunda durur
Cümle eksikler yitirir
Beş taşı şahid getiren
Hünkâr Hacı Bektaş Veli*

*Âşıkların sema' döner
Kırk budakta şem'a yanar
Dolusun içenler kanar
Hünkâr Hacı Bektaş Veli*

*Bahçende gördüm gülünü
Erenler sürsün demini
imam Rıza'nın torunu
Hünkâr Hacı Bektaş Veli*

*Balım Sultan er köçeği
Keser kılıcı bıçağı
Erenlerin bal çiçeği
Hünkâr Hacı Bektaş Veli*

*PİR SULTAN'ım gerçek Veli
Erenlerden çekmez eli
On İki İmam'ın yolu
Hünkâr Hacı Bektaş Veli*

9. İMAM MUHAMMED TAKİ

Adı	Muhammed Taki
Ünvanı	Taki (Tanrıdan sakınan kendini gözeten cömert)
Babası	İmam Rıza
Anası	Sebike
Doğum yeri ve tarihi	Medine, 810
Çocukları	Ali Naki, Musa, Hasan, Muhammed adında dört oğlu; Hakime, Hübeyre, Ümame ve Fatma adında dört de kızı vardı
Şehadet tarihi	Bağdat/kazimiye 835
Türbesi	Bağdat/kazimiye'de İmam Musa Kazim'in türbesinin bitişiğinde
Şehadet sebebi	Abbasi halifelerinden Mutasım tarafından zehirleterek şehid edildi

Dokuzuncu imam olan İmam Muhammed Taki, 811 yılında doğmuştur. 835 yılında ise şehit edilmiştir. İmam Muhammed Taki, genç yaşına rağmen büyük bilgi sahibiydi.

Onun bilgisini kıskananların başında Abbasi devrinin kadısı Yahya geliyordu. Kadı Yahya, İmam Muhammed Taki'yi toplum içinde küçük düşürmek, ona gösterilen sevgiyi, ilgiyi kırmak için toplantılar tertiplerdi. Fakat İmam Muhammed Taki, bilgisiyle adeta orada bulunanları büyüledi.

Halife Mem-un İmam Muhammed Taki'yi Bağdat'a getirdiğinde, ancak on altı yaşındaydı. Burada Halife Mem-un'un kızı Ümmü Fazl ile evlendi. Mem-un'un ölümü üzerine Medine'ye yerleşti.

İmam Muhammed Taki, kendi ecdadlarının yolundan gittiği gibi haksızlıklara da boyun eğmedi.

Mem-un'un yerine halife olan Mutasım İmam Muhammed Taki'yi Bağdat'a davet etti. Mutasım ikram ettiği yemeğin içine zehir katarak 25 yaşındaki Muhammed Taki'yi şehit ettirdi.

Muhammed Taki'den günümüze gelen kelimeler:

“İlim bir hazine, susmak ve sormak ise onun anahtarıdır.”

“Halk, başındaki insanların düzelmesi ile düzelir.”

“Fırsatlar bir ganimettir.”

“Bir işi sağlamlaşmadan önce açıklamak, o işin bozulmasına sebep olabilir.”

Taki ile Naki Nur oldu gitti

Hasanü'l Askeri pir oldu gitti

Mehdi mağarada sır oldu gitti

Allah bir Muhammed Ali diyerek

Kul Himmet

On Dört Masum-u Pak kimlerdir?

Henüz çocuk yaşta iken zalimce katledilen ondört çocuğun adıdır. Ondört Masum Pak; arılığın, masumluğun, saflığın sembolüdürler.

Ondört Masum Pak; Alevi toplumu için masumiyetin temsilcileri olmaları ile günlük yaşam içinde dahi anılırlar. Ondört Masum Pak; Ehlibeyt ve Oniki İmamlar'ın evlatlarıdır.

Ondört Masum-u Pakların isimleri ve şehadetleri:

- Muhammed Ekber:** Hz. Ali'nin oğludur. Henüz 40 günlük iken Hz. Ali'yi Ebubekir'e biat ettirmek için evine baskın düzenleyen, Ömer'in adamı olan Tahir tarafından, kapı Hz. Fatma'nın üzerine devrilir. Bu esnada Fatma Ana'nın kucağında bulunan Ekber, kapı altında ezilerek şehit olur.
- Abdullah:** Hz. Hasan'ın oğludur. Yedi yaşında iken Muaviye'nin adamlarından Talha bin Amir tarafından şehit edilir.
- Abdullah:** Hz. Hüseyin'in oğludur. İki yaşında iken Kerbela'da Erzak Dımışki tarafından şehit edilir.
- Kasım:** Hz. Hüseyin'in oğludur. Üç yaşında iken Kerbela'da Hezime Kahl tarafından şehit edilir.
- Ali Asgar:** Kerbela kıyımında bir yaşındaydı. Babası Hz. Hüseyin tarafından su verilmesi için Yezid'in askerlerine gösterilir. Bu esnada İbni Sadi'nin emriyle Harmele adında bir okçu tarafından şehit edilir.
- Kasım:** Zeynel Abidin'in oğludur. Üç yaşında iken Bekir İbni Ur tarafından şehit edilmiştir.
- Ali Eftan:** Beşinci İmam Muhammed Bakır'ın oğludur. Altı yaşında şehit edilir.
- Abdullah:** Altıncı İmam Cafer-i Sadık'ın oğludur. Üç yaşında İbni Mercan tarafından şehit edilir.
- Yahya Hadi:** Altıncı İmam Cafer-i Sadık'ın oğludur. Üç yaşındayken Abbasi hükümdarının huzurunda şehit edilir.
- Salih:** Yedinci İmam Musa-i Kazım'ın oğludur. Dört yaşında iken şehit edilir.
- Tayyip:** Yedinci İmam Musa-i Kazım'ın oğludur. Yedi yaşında iken şehit edilir.
- Cafer Tahir:** Dokuzuncu İmam Muhammed Taki'nin oğludur. Dört yaşında iken şehit edilir.
- Cafer:** Onuncu İmam Ali Naki'nin oğludur. Bir yaşında iken şehit edilir.
- Kasım:** Onbirinci İmam Hasan-ül Askeri'nin oğludur. Bir yaşında iken şehit edilir.

On Yedi Kemerbest kimlerdir?

Onyedi Kemerbest; Hz. Muhammed'e, Hz. Ali'ye, Ehlibeyt'e bağlı kırklar meclisinin üyeleri arasında bulunan, Hz. Ali tarafından kemerleri bağlanmış olan onyedi önderdir. Onyedi Kemerbest'in çoğu Ehlibeyt yolu için şehit olmuştur.

Onyeddi Kemerbest'in adları:

1. Selmani Farisi
2. Ammar bin Yaser
3. Malik Eşter bin Haris
4. Muhammed bin Ebubekir
5. Veysel Karani
6. Abuzer Gaffari
7. Harrim bin Haris
8. Abdullah bin Yedi-Hazai
9. Abdullah bin Adiel
10. Abu el Hişam
11. Haris Şeyhani
12. Haşim bin Utbe
13. Muhammed bin Abu Hazika
14. Kamber hazretleri
15. Murtefi bin Vezza
16. Said bin Kays
17. Abdullah bin Abbas

Selman-ı Farisi, belini bağladığı ve kendisiyle biat alanların her birine nasihat eyledi: "...Tövbe eylemeli, yaramaz işlerden sakınmalı, nefsinin isteğine uymamalı, şehvetten irak durmalı, hak söze itaat etmeli, ikrarında durmalı, gönlünden şüpheyi gidermeli, hizmetinde edeb üzerine olmalı, kendi nefsi için halkın nasibini esirgememeli, kimseye kötü gözle bakmamalı, teslim ve tevazulu olmalı, daimi tevekkül üzere olmalı. .."

HANÇERİNİ HÜSEYİN'İN BOĞAZINA DAYADIĞI ZAMAN

Yarab! İşte zayıf boğazım; işte alçak düşmanın hançeri.

Hazreti canana kavuşmanın yolu eğer terki cana mütevakkıf ise, işte benim sureti halimden bu maksat hasıl oldu.

Yarab! Bu naciz canımı kurbanlığa kabul ettin mi? Bu zayıf canım takdime şayeste görüldümü.

Gördüğünüz boğaz, susuzluktan yanan boğazım; üstündeki hançer de katlimin hançeridir. Bu kılıç, bu süngü, bu ok alçak düşmanın; kırmızı kana bulanmış cisim de, benimdir.

Ey mabudum! Bu yaralı cismimin kurbanlığa layık olmadığını biliyor ve senden utanıyorum; ne yapayım ki, bu hal benim elimde değildir. Bu cismimi param parça edip bu şekle sokan düşmanlarımdır. Benim gözümdeki yaşlar, gam ve kederden ileri gelmiş değildir. Çünkü Cemalullahı gören gözlerim hiç kederlenmez. Gözlerimin ıslaklığı, dosta vuslatın iştihakından ve kemal zevkünden ileri gelmiştir. Her ne kadar ki, öldürücü yaralardan vücudum ve cehrem delik deşik olmuş; her tarafı çeşme çeşme kan istila etmişse de, bundan zerre kadar müteessir değilim.

Ben hakka yetmiş tane ay yüzlü kurban hediye ettim. Bu nur gibi kurbanların kanlarıyla yer yüzünü gül bahçesine döndürdüm. Kerbala sahrasının bu şekline cennet bile imrendi ve lisanı hal ile.

Aşkı ilahinin cezbesi böyle iktiza etti. Kendi canımı ve evladımın canını, bütün emvalimi hep hak yoluna feda ettim.

Her bela, her zulüm benim hazırlanmıştır, gönlüm buna agahtır. Yaralı göğsümden ah diye feryad edecek takat kalmamıştır. Allah için bana yardım edecek tek müslüman yoktur, her cihetten görünen bu kalabalık din düşmanlarıdır.

Gerçi bu dünyaya kan dökücü pek çok zalim insanlar gelmiş geçmiş. Fakat bana söyleyin bakayım, şimdiye kadar süt emen yavruları hangi zalim oka tutmuştur? Bu hiç görülmuş, işitilmiş midir? Hakka yemin ederim ki, işte içimi yakan bu acı beni helak ediyor.

Aman! Nedir o? Düşman çadırlara doğru yöneldi. El aman ey ahir zaman nebisi; tez imdada yetiş. Ey ceddin, senin Ehl-i Beyt'in düşmanlar eline esir düştü.. Kainat korkusundan dehşet içinde kaldı.. sarsılıp çökecek diye korkuyorum.

Düşmanların çadırlara doğru koşmalarından maksatları nedir ki? Yoksa kasitleri masum yavrularıma ve çoluğuma çocuğuma ihanet midir?

Kainatı titreten bu feryatlar nereden geliyor acaba? Bu hale nasıl takat getirilir, nasıl sabredilir yarabbi.. Bari katilim tez elden yapacağı zulmu işlese de, boğazıma zehirli hançerini çalsa ve işini tamamlasa. Bende evladımın canlar yakan feryadını işitmesem ne olur? Yavrucuklarımla acıklı feryatları içimde yanan musibet ateşini körüklüyor, alevlendiriyor.

Keşke daha evel ahret yolunun yolcusu olsaydım da bu acıları görmeseydim. Keşke bu talide anamdan doğmamış olsaydım... Bu dehrin cevr-ü zulmüne dayanılır mı? Dilerim Allah'tan ki, bu kainatın da benim talihim gibi, günleri kapkara geçsin.

Ey Tanrım! Bu hainlerin evini barkını sen de baş aşığı ceviresin...

DEYİŞ

*Bir ulu şehirde tellallığım var
Ben tellalım Pazar başım Ali'dir
Artık alıp eksik satsam yine kar
Ben tellalım Pazar başım Ali'dir*

*Elimdeki sermayemdir, Ali'mden
Bir mangırlık malım yoktur malımdan
Bin hazine mal devrolur elimden
Ben tellalım Pazar başım Ali'dir*

*Bu Rıza malıdır alıp sattığım
Üçler, Beşler, Kırklar Pazar ettiğim
İmam Cafer dükkanıdır, tuttuğum
Ben tellalım Pazar başım Ali'dir*

*Hint Yemen'in malı değil satamam
Bu Rıza malıdır kesip biçemem
Her nadana dükkanımı açamam
Ben tellalım Pazar başım Ali'dir*

*Veli Baba derki Hakla pazarım
Tellal oldum şu alemde gezerim
Kudret ile dükkanımı bezerim
Ben tellalım, Pazar başım Ali'dir*

AĞIT

-Kerbelâ-

Kevser ırmağının ulu bekçisi
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?
Dudakları şerhâ şerhâ kanıyor
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Bir yandan susuzluk, bir yanda belâ
Harâret had boyda, yanar Kerbelâ
Bunda, câr etmeli yüce Serdâr'a
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Şehitlik yolunu açtı Hür Şehit
Ardından sırayla gidenler muhîb
Geriden gelenler hep Ehl-i Beyit
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Altmış iki muhîb gitti sırayla
Çok kanlar döküldü, etmedi fayda
Şımardı yezîdler mübârek ayda
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

İmâm Hasan evlâdındadır sıra
Abdullah kuşandı, çıktı meydâna
Yezîdler boyadı o Şâh'ı kana
Şâh'ım Kerbelâda görmez misin sen?

Cenâb-ı Kâsım'a yakıldı kına
Gerdânı boyanmış al kızıl kana
Çadırdâ âh eder gelin Fâtımâ
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Ali oğlu da, Muhammed'in torunu
Yezîd çevirmiştir Fırat yolunu
Celal Abbas verdi iki kolunu
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Duruşu Ali'dir, yüzü Peygamber
Kılıcın kuşandı Şâh Ali Ekber
Anası Şehribân yolunu bekler
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Oklar yağın Al'Ekber'in üstüne
Babası yetiştî, aldı destine
Lânet olsun ol Yezîd'e, dostuna
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

..

Babası Al' Asgarı'ı havaya tuttu
Lâinin birisi okunu attı
Mâsum'un boğazı al kana battı
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Zeynel Abâ hasta, gözyaşı döker
Cümle şehidânın yâsını çeker
Yine de cenk için ruhsatın diler
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Emanetler teslim Zeynel Abâ'ya
Benzer acı yoktur hiçbir babaya
Şâh vedâ etti Şehribân Ana'ya
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Şâh'ım bindi Zülcenâh'ın üstüne
Şol Yezîd'in Ehl-i Beyt'e kasti ne?
Oklar yağar Şâh Hüseyin'in üstüne
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Zülcenah'tan düştü Şâh-ı Şehîdan
Yetmiş iki pâre bedende nişan
Göksüne oturdu Şimir Zülcevşan
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Gerdânından şehit etti o Şâh'ı
Bedenden ayırdı o kutsal başı
Hep Yezîd'e lanet mü'minin işi
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Başlar Şam'a gider, bedenler kumda
Mahlûkat kan ağlar, melekler bunda
Şehitler dirilir hep başka donda
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

Çağlayan'ım, ağlarım şehîdâna
Bendeler boyasın gözünü kana
Yüzümüz dönüktür o Şâh'tan yana
Şâh'ım Kerbelâ'da görmez misin sen?

10. İMAM ALİ NAKİ

Adı	Ali
Ünvanı	Naki “hidayete kavuşturan, doğru yolu gösteren”
Babası	İmam Muhammed Taki
Anası	Semanet
Doğum yeri ve tarihi	Medine, 828 / 829
Çocukları	Hasan-ül Askeri, Hüseyin, Muhammed, Cafer adlı dört oğlu ve birde kızı vardı
Şehadet tarihi	Irak / samarra, 868
Türbesi	Irak / Samarra'dadır
Şehadet sebebi	Abbasi halifelerinden Mütevekkil'in oğlu Mutezzin tarafından zehirleterek şehit edildi.

Onuncu imam Ali Naki, “M.S.” 829 yılında doğmuştur. 868 yılında şehit edilmiştir. İmam Ali Naki de diğer imamlar gibi bütün yaşamı boyunca **Hakk-Muhammed-Ali Yolu**'nun yüceliğini korumak için “**ilim ve irfanla**” çevresine **örnek bir önderlik duruşu** vasıflarını (nitel gereklerini) yerine getirmeğe cansiperane gayretle sürdürmüştür...

Ehlibeyt Soyu'na “**Hz. Ali hariç**”, diğer **11 İmam**'a elbette dünyevi (zahiri) anlamda İslam'a yöneticilik yaptırılmadı. İslam öncesi “Cahiliye dönemi”ne göre; İslam'ın daha aydın olması gerektiği inancı ve düşüncesi dolayısıyla “etkin çevreler” tarafından “kabul” edilmesi; **Ehlibeyt önderliğinde İslam toplumunun idare (yönetilmesi) edilmesiyle mümkün olabileceği umut ediliyordu!.. Ne acıdırki bütün umutlar boşunaydı!.. Çünkü On iki İmam**'ların ve diğer Ehlibeyt önderlerinin akibetleri(!) arzu edilmeyen **korkunç katliam ve kırım larla sonuçlandı!..** Ortaçağda despot **İslam Halifeleri de** iktidarları uğruna (Ehlibeyt önderleri, iktidarı yani halifeliği istemedikleri ve reddettikleri halde...) Ehlibeyt Soyu'na ve bütün aile efradlarıyla birlikte Ehlibeyt bendelerine de “**garezle-kinle**” baskı ve zulümden vazgeçemediler, pek çoğunu şehit ettiler!..

Ehlibeyt'i **ikrar ve itikatla** seven çevreler, her türlü belayı göğüsleyerek onları korumaya çalışırken(!) **yaşamlarına olanak sağlananlar da İslam halifeleri tarafından sürekli takibat altında tutulup sindirilerek “gözden düşürülmeye çalışılıyordu!” Halifeler ve yandaş tayfaları**, onların başka bölgelere göçmelerine dahi tahammül edemiyorlardı; çeşitli entrikalarla Ehlibeyt'i baskı altında tutup.. gözdağı vererek Ehlibeyt'i **vefakâr bendelerinden** ve çevrelerinden uzak tutmaya uğraşıyor.. ve **hayatlarını zehir** ediyorlardı!..

Tarihi kayıtlar ve belgeler araştırılırsa; Emevi ve Abbasi halifeleri, iktidarda oldukları sürece idare ettikleri toplumlarının yararına değil.. sadece saltanatları ve kendi zevk-i sefaları için çevrelerine sadık dalkavuk tayfalar toplayıp beslemişlerdir... **Monarşist Saltanat**'larını ve kendi güvenliklerini devam ettirmek amacıyla azgın ve çılgın baskılarla geniş çevreleri de sindirmişlerdir! Öyle anlaşılıyor ki, kendi zevkleri ve safahatları için ancak böyle ayakta kalabilmişlerdir!.. Bu despot “**kanlı ve şanlı!..**” saltanat sahipleri; daima Ehlibeyt Soyu'nun temsilcilerinin kendilerinden uzak olmalarını, güçlü toplumsal muhalefet tehlikesi yaratmalarını asla istemezlerdi...

Ehlibeyt Soyu'nun toplum içinde örnek ve onurlu davranışlarla insanların müşterek yararları ve haklı taleplerine türcüman ve kılavuz olmaları, aydınlatıcı, uyarıcı doğru yolu gösteren, onurlu şahsiyet sahibi olmaları.. halifeleri ve besleme çevrelerini ürküttüğü için monarşist saltanat sahipleri bu denli azgın ve saldırgan oluyorlardı...

Çünkü İmam Hüseyin'in Yezide karşı vermiş olduğu haklı mücadeleden ve geriye bırakmış olduğu **“Onurlu.. Saygın.. Duruş..”** ile **“insanlığın haysiyet ve şerefine, tabi-i nesnel-maddi varlıklarına** özenle sahiplenmiştir. **Ve kutsal vicdani faziletlerine, her türlü haksızlığa karşı boyun eğmemiştir. Sevgi ile adalet temelinde barışçıl bütün değerler manzumesine”** sahip çıkmış ve değer katmıştır. İmam Hüseyin'den sonra gelen imamlar da bu haklı-erdemli davayı yaşadıkları sürece sahiplendikleri ve sürdürdükleri için; iktidarın başında bulunan tek egemen halife ve aristokrat (siyasi erk) kadrolarının işine gelmemiştir... Hain pusular kurarak, On İki İmamları şehit etmişlerdir!..

İşte bu saltanat sahiplerinden olan Abbasi halifesi Mütevekkil, onuncu imam Ali Naki'yi küçük düşürmek için sarayına çağırır. Aslında çağırma değil, emretmiştir... İmam Ali Naki mecburi saraya gitmiştir. Bu sırada zevk alemlerine dalmış olan Mütevekkil, İmam Ali Naki'ye içki içmesini istemiş.. Ancak İmam Ali Naki bunu kabul etmemiştir... Ama O' güne değin hiç kimse halifeyi reddetme cüretini gösterememişken, imam Ali'yel Naki haksızlığa ve halifeye karşı çıkmasından sonra dönemin halifelesi Mütevekkil'in oğlu Mutezzin tarafından zehirletilerek şehit edilmiştir!..

Muhammed Taki'nin nurunda idim
Aliy-yün Naki'nin sırrında idim
Hasan-ül Asker'in darında idim
Muhammed Mehdi'ye indi bu kurban

- Şah Hatayi -

ŞİMİR (Şimr) MEL'UNU CENAB-I HÜSEYİN'İN GÖĞSÜNE BASTIĞI ZAMAN

ŞİMİR (Şimr) MEL'UNU CENAB-I HÜSEYİN'İN GÖĞSÜNE BASTIĞI ZAMAN

Ey zalim, göğsüme basma.. Allah'ın arşı benim göğsümün içindedir ve onun adına kalb derler (*duyumsarlar*). Öyle kalb ki hakkın bütün cilveleri orada oynamaktadır.

Benim cismimin mahiyeti tamamen ruha mübeddel (*dönüşmüş*) olmuştur. Benim ruhumda (*rahmaniyyeti*) parlak bir şekilde müşahade (*Tanrı âlemini görme*) etmekteyim.

Ey zalim.. meğer sen Allah'ın oturduğu bu "Tahd-ı" boşmu sandın?

Benim **tuttuğum yol aşk yoludur**. Vücudumu ifna (*tüketen*) eden şu mühlük (*öldürücü, helâk*) yaralar aşkın bir delilidir.

Benim göğüs tahtam öyle örtülmüştür ki; aşkın tahtağahı (*makamı*) olmuştur.

Eğer senin maksadın başımı tenimden ayırmaksa, bu büyük işi göğsümü incitmeden de yapabilirsin.

Sen göğsümü büsbütün hurdehaş etmek mi istiyorsun?.. İyi bil ki **kâinatın yüz süründüğü kible senin bastığın yerdir...**

Ey lain(!) murdar ayağınla Hazreti Zehra'nın öpmüş olduğu **temiz makamı** pisleme... **Bu mülkün sahibi olan ulu Tanrı'yı** elemnak (*kahredici-keder-üzüntü*) etme... Zira adalet mülkün biricik kaahir (*kahreden*) şahı orada oturuyor.

Senin bastığın göğüse "Mesc-id-il Aksa" desem yaraşır.. **Beytül Mukaddes'e** (*Muaşeretin gökteki mukaddes makamı ...*) pis ayakla girilir mi hiç?..

Ey putun köles! **Kâbe-i tehvidin damının üstüne** öyle palas pandiras çıkmaya kalkışma!.. **Zira Allah'ın bütün gizli sırları her zaman ordadır.**

Her tarafımdan can çekile çekile cismimin yukarısına toplandı. Bir an evvel Hazreti Mevla'nın Didar'ını görmek için arzu çekmektedir. An be an makam-ı Lahut'a çıkmak dileğindedir. Zira gönül kuşunun arşa benzeyen yuvası anda bulunuyor..

Ey zalim!.. Gönül mülkü zaten su yokluğundan harap olmuşken.. bu mamur (*Kemalet Şehri*) kalbi çiğneyerek haraplık üstüne haraplık verme... Senin çiğnediğin yer **Arş-ı Rahman'dır**.. Hatta belki **Arş-ı Rahman'dan** daha güzel bir yerdir.. Arşın ışık aldığı kandil oradadır.

Hiç bir fert, müşrükleri bile böyle rezilane öldürmeye kalkışmadı.. Sen bir muvahhid (*Tanrı'nın birliğine inanan*) serveri (*lideri*) bu şekilde idama nasıl cesaret ediyorsun? Yönünü medine tarafına çevir de şöyle bir bak ve utan?.. Bütün nebilerin tacı olan Muhammed'in ebedi uyuduğu makam oradadır.

Fırat suyu, benim kanım gibi çöllere dökülüp aktığı halde ne Ali Ekber'ime, ne de Ali Asger'ime bir damla su vermedin!.. Artık bütün şikâyetlerim mahşere, Divan-ı Hüda'ya kalsın... Ancak biçarelerin hakkını isteyecekleri adalet yeri orasıdır.

Ey zalim! Göğsüme değmedik hançer ve ok mu kaldı?.. Benim sinei bigâneme (*kimsesiz-çaresiz*) müthiş yaralar açtın!.. Halbuki, Rabbi alanın (*Tanrı Makamı*) yüksek barigâhı (*Tanrı Huzuru*) anda kurulmuştur. Böyle yüksek bir makamı, vahşiyane çiğnemeye nasıl ictisar (*barbarlık-hırçınlık*) ediyorsun?

CENAB-I HÜSEYİN'İN ŞAM-LILARA HİTABESİ:

Şamiyan, ben nur-u çeşm-i Mustafa'yım öldürün...

Öldürün ruh-u Aliy-yel Mürteza-yım öldürün...

Ceddi pâkimdir Muhammed bab-ı zişanım (*Yüce İlim Şehrinin Kapısı*) Ali
Benden eyler ahz-i sâr (*feyz alma*) velayet her veli
Cephei pakimde envar (*Nur-lar*) ilahi münceci (*parlar*)
Mazhar-ı (*gönül sırrına vakıf*) esrar-ü (*gizemli-sırlar*) esmay-ü (*Tanrı vasfı*) **Hüda'yım..** öldürün
(Bek.ıçyüzü c.1.s.199)

Ey Şam'lılar!.. Ben Hazreti Muhammed Mustafa'nın gözünün nuru ve Aliy-yel Mürteza'nın ruhuyum. Siz beni öldürün!..

Benim ceddi pakim Muhammed Mustafa, bab-ı nişanım Ali mürteza'dır... Ne kadar veli gelmiş geçmiş ise velayet eserlerini hep benden ahz-ettiler (*feyz-aydınlanma*). Benim temiz anımda **Ehli-Beyt'in nurları parıldamaktadır. Ben Allah'ın bütün isimlerinin sırrına mazhar (aşına)** olmuşum. Eğer sizin maksadınız na-hak yere banım kanıma girmekse, zaten Ali oğullarına mazlumen ölmek miras düşmüştür. Eğer sizin fikriniz Hazreti Peygamber'e eziyet etmekse, işte görüyorsunuz ki ben onun oğluyum, hemen beni öldürmelisiniz...

Ey kötü iş tutan yezidler! Benim katlimide ihmal etmeyin, hemen yapacağınızı yapın... Görüyorsunuz ki benim bir yardımcım yoktur... Öcümü alacak kimsem kalmamıştır. Ne kardeşim Abbas, ne Oğlum Ali Ekber kaldı! Hepsini şehit ettiniz!.. Beni yarsız ve akrabasız bıraktınız! Beni de hemen öldürün.

Benim ellerimi, düşmanlık tığıyla doğrasanız, asla gam yemem... Benim çehremin kızıl kanı yerlere ceyhun gibi aktıkça, yer yüzüne **Allah'ın Kur-an'ını yazarım...** Ben velilerin imamı, **Kur-an'ın batın yüzüyüm...**

Benim kanlı gözlerime cananımın cemali göründü.. İşte bu kanlı gözlerle mabudumun al yanağına bakmaklığım gerekli oldu.

Ey şamlılar! Siz bir an bile duraklamadan hemen beni ölüm yoluna çıkarın, ben rıza badesini içmiş şarhoş bir insanım, durmayın hemen beni öldürün.

Siz Ehl'i Beyt-e zulüm etmek suretiyle süfyanileri sevindirir, siz Kâbetullah'ı yıkmak ve harap etmek alçaklığını göstererek Şam'ı şenlendirmeye çalışın... Siz bu halinizle Barigâh'ı, Zülcelâl'i matemlere gark edin... İyi biliniz ki o celal sahibi ulu Tanrıya giden yolun göstericisi benim.

Siz Hazreti Peygamberin masum oğlunu katlederek, kıyamete kadar, ümmetlerinin kalblerini rahnedar edeceksiniz... Siz gurbet diyarının şehitlerini öldürmekten çekinmeyin. İşte ben Kerbala şehitlerinin başıyım.. Durmayın hemen beni öldürün.

Benim gönlüme kimseden medet ummak fikri gelmez. Siz yezitle iftihar edin bende Resulullah'ımla öğüneyim. Susuzluk zoruyla böyle ah vah ettiğime bakmayın.. Ben Allah'ın bela denizinin yüzücü bir balığıyım. Beni hemen öldürün.

Ey mel'un kavmi! Sanmayınız ki, tuttuğunuz kötü işler yanınıza kâr kalacaktır. Hayır, herkes ettiğini behemehal (her halikârda) ukbada (Ulu Divanda) bulacak ve cezasını çekecektir.

Has kullarına elbette ceddım şefa'at edip sevindirecektir. İşte ben ceza gününün şefatçısı olan Muhammed Mustafanın gözünün nuruyum. Hemen beni öldürün..

HZ. HÜSEYİN'İN EŞİ ŞEHRÜBANA İLE SÖYLEŞİSİ

Gel yanıma helalim Şehrübanım
Elveda da Ehli beyt'im elveda
Helal eyle hakkını mihribanım
Elveda da Şehriban'im elveda

Gözlerimin nuru eşim yoldaşım
Halimiz perişan İmam Hüseyin
Olmaz olsa idi bu garip başım
Halimiz perişan İmam Hüseyin

Yüz yirmi bin yerimden yarem var
Kolu kalem şehit düştü Alemdar
İlalebed kanım durmaz akar
Elveda da Şehrüban'im elveda

Yolumuz uğradı bu Kerbala'ya
Anam ,Babam ,kardeşim yok ki ağlaya
Sakinem küçüktür kimler eyleye
Halimiz perişan İmam Hüseyin

Zeynel Abidin kalsın ocağında
Ali Askeri ayırmam kucağında
Ali Ekber'im yatsın ayak ucumda
Elveda da Şehrüban'im elveda

Eller Allar giymiş bizde karalar
Budert beni helak edip yaralar
Yetmiş iki şehidi kimler defneder
Halimiz perişan İmam Hüseyin

Şimir melun beni şehit edecek
Susuz çölde kefensiz Ali Ekber
Defnimize Zeynel gelecek
Elveda da Şehrüban'im elveda

Zeynel Abidin hasta iniler
Susuz çölde kefensiz Ali Ekber
Hani nerde küçük yavrum Ali Asker
Halimiz perişan İmam Hüseyin

Yarab bu ne zulüm bu ne ihanet
Sed hezar okunsun yezite lahnet
Zeynep yetimlerim sana emanet
Elveda da Şehrüban'im elveda

Harap medinenin bahçesi bağı
Karardı'mı Ehli beyt'in ocağı
Yıkıldımı alemdarın sancağı
Halimiz perişan İmam Hüseyin

Metini derdimi söylemem yada
Atam Şahı Merdan gelsin imdada
Yetmiş üç şehitle bu kerbala'da
Elveda da Ehl i beytim elveda

11. İMAM HASAN-ÜL ASKERİ

Adı	Hasan ül Askeri
Ünvanı	Askeri (samarra'da askerlerin bulunduğu bir bölgede otururdu. Askerlerin kendisine gösterdiği büyük ilgi ve saygıdan ötürü El-Askeri "mahlası" takma adı verildi; Ebu Muhammed ve ....
Anası	Şusen (Selil-Gazale.. diye adlarla da anılır)
Babası	Ali el Naki
Doğum yeri ve tarihi	Medine, 2 Aralık 846 / 27 yıl, 1 ay, 29 gün yaşamıştır
Çocukları	Kaynaklarda 12 çocuğu olduğu belirtiliyor
Şehadet tarihi	Irak, Samarra, 1 Şubat 874
Türbesi	Irak, Samarra semtindedir
Şehadet sebebi	Abbasi halifelerinden Mu-temid tarafından bir süre zindanlara atıldı, göz altında tutuldu ve daha sonra halife Mu-temid tarafından zehirle şehit edildi

Askeri lakabıyla (mahlasıyla) anılan İmam Hasan-ül Askeri, onuncu imam Ali el Naki'nin oğludur. 846 yılında doğdu ve 873 (874 ?..) yılında da Abbasi halifesi olan Mu-temid'in planı üzere zehirlenilerek şehit edildi.

On birinci imam, babası şehit olduktan sonra, önceki imamların tayiniyle imamet makamına ulaştı. Yedi yıl imamet ettiği müddet zarfında, hilafet hükümlerinin baskıları altında, zor bir durumda yaşadı.

İmam Hasan Askeri'n İmamet döneminde uzunca süre Ehli Beyt bendeleri ile İmamın görüşmesi Abbasi Halifesi tarafından yasaklanmıştı. Sadece çok özel durumlarda görüşme olanakları vardı. Zaten Ehli Beyt'e bağlı olan önemli alim ve şahsiyetler de ya göz hapsindeydiler, ya da çevreleri ile diyalogları yasaklanmıştı .

Ancak tüm bunlar bilginin ve sevginin diyalogunu engeleyemiyordu. Çok geniş halk kitleleri tarafından tanınan ve sevilen İmamların varlığı, hilafet makamını ciddi bir biçimde huzursuz ettiği için, diğer İmamlar gibi, İmam Hasan Askeri de aynı şekilde uğradığı zulümlerin ardından şehit edildi.

Bu kadar baskının nedeni ise şunlardı: Evvela o zamanlarda toplumun nüfusu artmış ve büyük bir güce sahip olmuşlardı. Toplumun imama güven duyup inanması, adeta güneş ışınları gibi aydınlığa olan ihtiyaç duygusu kadar önemseniyordu. Bu yüzden hilafet makamı, imamları daha fazla göz altına alıp mümkün yollar deniyor, sinsi planlarla bunları yok etmeğe çalışıyordu.

İkinci olarak hilafet makamı, on birinci imamın bir oğlunun varlığını „muhtemelen“ bilmiyordu... Ancak İmam Hasan-ül Asker'iyi seven-sayan yakın çevresi bir oğlunun olduğunu tahmin ediyorlardı ve bütün ailenin güvenliği anlamında „sır“ gibi kimseye hissettirmiyorlardı!..

On birinci imamdandan ve diğer imamlardan nakledilen rivayetlere göre onun oğlunun Mehdi olduğunu (Mehdi, sadık ve çok güvenilir bir ailenin çocuğu olarak tanınıyordu!..) çok az bir

kesim biliyordu... İmam Muhammed Mehdi'yi.. daha önce bilenler tarafından "On İkinci İmam" olarak kabul ediliyordu.

Bu sebeplere göre on birinci imam, diğer imamlardan daha çok göz altında tutuluyordu. Zamanın halifesi, önemli güçte bir çoğunluğun inandığı ve itikat ettiği Ehli Beyt Soyu'na.. **son vermek(!) ve bu kapıyı her zaman için kesin olarak kapatmak üzere.. karar almıştı.** Abbasi iktidarının halifesi Mu-temid, çok sinsi entrikalarla topluma hissettirmeden.. İ. Hasan-ül Asker'iyi zehirleterek hastalanmasını planladı!..

İhanet planı sonuç vermişti.. artık sıra ikinci tuzağın uygulanmasına gelmişti!.. Buna göre imamın hastalık haberi zamanın halifesi Mu-temid'e verilince, bir doktor göndermenin yanı sıra iç haberleri kontrol etmeleri için güvenilir adamlarından ve kadılarından birkaçını bu işle görevlendirdi. İmamın şahadetinden sonra da evini teftiş edip, imamın hizmetçilerini de ebeler, muayene ettiler. Gizli memurları iki yıl boyunca araştırıp soruşturarak adeta o çevrelere terör estirdiler.. Toplumun hareket alanını, normal ilişkilerini dahi "**despot fedailer**" olarak kontrol ettiler.. ümitleri kesilinceye dek imamın oğlunu bulmak için çalıştılar!..

On birinci imam şehit olduktan sonra O' da kendi evinde, babasının yanında Samarra'da bedeni toprağa verildi...

İmam Hasan-ül Askeri'den güzel sözler

İmam Hasan-ül Askeri'den güzel sözler...

1. Musibetlerden biri de, gördüğü iyiliği gizleyen ve kötülüğü açığa vuran komşudur.
2. **Öfke, her kötülüğün anahtarıdır.**
3. En huzursuz insanlar, kin güden kimselerdir.
4. **Cahil ile dost olan ıstırap çeker.**
5. Mahzun bir şahsın yanında, sevinçli olduğunu göstermek edepsizlik sayılır.
6. Cahile nefsinin isteklerine karşı durmasını sağlamak ve bir şeye alışkan olanı alışkanlığından vazgeçirmek, mucize gibi bir iştir.
7. Bir kimseyi zahmete sokacak bir şeyle ona ikramda bulunma

ALEVİLİKTE SEMAH

Arapça bir sözcük olan Semah, Türkçede **Gökyüzüne** yükselme anlamına gelir. Topluca yapılan Ayn-i Cem ibadetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Cemlerdeki, her biri ayrı bir anlam ve öneme sahip olan oniki hizmetlerden biridir. Geleneksel inanca göre kaynak Kırklar Cemine dayanır.

Semah, Alevi inancının müzik, söz ile birlikteliğini temel alan bir coşku halidir. Aynı zamanda ibadet (zikir'le ayin) olarak görülen bu coşku hali, Aleviliğin ayırtedici özelliklerindedir. Semah aynı zamanda Tanrı aşkına ulaşmak için ortaya çıkan coşkunun bir tür dışavurumu olarak da yorumlanır. Alevi geleneğine göre Semahın kaynağı Kırklar Meclisi olup, ilk semahın Kırklar Meclisinde döndüğüne inanıp itikat edilmektedir.

Bu içsel-manevi yaşantı, dilin ve kelimelerin kalıbına bürünerek zahiri dünyaya çıkar. Ancak o zaman da canlı bir yaşantı olmaktan çıkarak, kelimeler ve semboller yığını haline gelir.

Mevlevilerde de semah vardır fakat bu yine de Alevi semahlarından köklü bir şekilde ayrılır. Zira Mevleviler İslamın şeriat kuralları gereği Semalarında sadece erkeklere yer verirler. Kadınlar semaha alınmazlar.

Alevilerde ise kadın-erkek ayrımına yer yoktur (Alevilikte hepsi Can'dır). Bu yüzden kadın-erkek birlikte dönerler. Alevi inancında üç, beş, yedi, dokuz, oniki gibi sayıların özel bir anlamı olduğu için, semah dönen canların sayıları bunlara göre tertiplenir.

Semahların bir özelliği de baş açık, yalın ayak (üryan-büryan) dönülmesidir. Giysilerde yöreden yöreye farklılıklar gösterse de, genelde yine Alevi inancında özel anlamları olan kırmızı ve yeşil renkler giyilmesine özen gösterilir. Semah dönen bacılar başlarını bellerine kadar uzanan bu renkli giysilerle kapatır ve üzerine yeşil kuşak bağlarlar.

Alevi semahları bağlama eşliğinde dairesel bir şekilde dönülür. Alevilerin Çepni kolu ise semahta kullanılan enstrüman sayısının oniki olmasına (oniki imamları temsilen) özen gösterirler.

Semahlar yöreden yöreye biçimsel farklılıklar gösterse de özü daima birdir; gaye ve anlam aynıdır. Bir çok semah çeşitleri vardır. Ya Hızır semahı, Alaçam Semahı, Kırklar Semahı, Ali Nur Semahı, Kırat Semahı, Turnalar Semahı, Dem Geldi Semahı, Çapraz Semahı bunlardan sadece bir kaçıdır.

Semahın bir çok çeşidi olmasına rağmen hiç bir türünde el ele tutulmaz, Mürşid'i temsilen postta oturan dedeye sırt dönülmez. Postun önünden geçerken cemalet gelinir, ki bunun da Alevi inancında önemli bir anlamı vardır. Hilmi dedebabanın bir nefesinde bunun anlamı şu dizelerle dile getirilir: **Tuttum aynayı yüzüme, Ali göründü gözüme, nazar eyledim özüme, Ali göründü gözüme.**

Semahlarda el ve ayak hareketleri mistik anlamlar içerir. Bir elin avuç içinin göğe dönük, diğerinin yere dönük olması, Alevi Sufi ve dervişlerinin deyimiyle „Haktan aldığı halka vermek“ anlamına gelir. Semahın, bir birini tamamlayan üç aşaması vardır:

Ağırlama, ki müziğin ağır ağır ilerleyen ritmiyle kişi kendini el ve ayak figürleriyle yavaş yavaş konsantre ederek içe yönelmeye hazırlar.

Ardından ikinci aşama olan hızlanma süreci başlar. Dışarıyla bağını keserek "İç Alemler'in Kapısı"n aralar ve oraya girmeye çalışır.

Ağır ağır başlayan ve belli anlamları olan figürler eşliğinde Semah hareketleri giderek hızlanır. Okunan semah deyişleri ile uygulanan hareketler arasında uyum vardır. Örneğin, Alevi inancında önemli bir yeri olan Turna kuşu ile ilişkilendirilen Turnalar Semahı'nda, Turna kuşunu simgeleyen hareketler canlandırılmaktadır. Semah sırasında Cemde bulunan canlar "Hakk için ola, Seyr için olmaya" gibi sözlerle semaha eşlik ederler. Semah, Dede'nin semahçılara duasıyla son bulur. Aynı zamanda müziğin ritmi de buna paralel olarak hızlanmaya başlamıştır. Turnanın gökyüzünde süzülürken hissettiği hafiflik halini hisseder.

Üçüncü aşama ise, içindeki sonsuz kuvvet ve kudret olan Hakkla bütünleşme aşamasıdır. Artık çarka girmiştir, sadece dünyayla (zahirle) değil, kendi benliğiyle de bağı kesilmiştir. Bu son aşamada Hakk'la Hakk olan semah dönen canlar, içsel dünyanın derinliğine dalarak derin bir cezbe (kendinden geçme, taşma, trans) hali yaşar.

Semahın neden Alevi inancının bir parçası olduğu ve neden bir halk dansı olarak taktim edilemeyeceğinin altında yatan gerçek işte budur. Toplumsal şartlanmışlıktan ve nefsin yarattığı tabulardan ibaret olan kural ve kaideler vasıtasıyla, Allah'ın asla kavranamayacağının delilini Alevi inancı bu yoldan berrak bir şekilde ortaya kor.

SEMAHLA İLGİLİ DEYİŞ

*Ezel Meclisinde Kırklar Cemi'nde
Muhammed nuruna bezendi Ali
Kırklar ile bile ayin-i cemde
Bu aşkın sırrına bezendi Ali*

*İlmin başı dedi kendin bilesin
Muhammede dedi ceme gelesin
Meydana getirdi aşkın dolusu
Kırklara engürü sunandı Ali*

*Tuba Ağacından aldı dört yaprak
Pençe-i Aba'ya taksim kılarak
Bir hırka ayırdı içinde el hakk
Giyindi eğnine donandı Ali*

*Mansur kabul etti Hakk'ın Dar'ını
Erenlere verdi külli varını
Muhammed de gördü Hakk Didarı'nı
Ol nura garkoldu bulandı Ali*

*Hû deyip birliğe kuruldu erkân
Hakikat sürüldü dem ile devran
Semaha kalktılar cümle aşıkan
Kırk kere meydanı dolandı Ali*

***Kul Himmet'im** eder Hakk muhabbete
Dahi yol gidermi birlikten öte
Muhabbetten kaçan eğri sığata
Lanettullah dedi ah etti Ali*

DÜVAZI İMAM

*Gel dilber ağlatma beni şahı merdan aşkına
Bu cihanın rahımısın şiiri yezdan aşkına
Şahım Hasan Pir İmam Hüseyin kerbala meydan için
Lütfedip bağışla cürmüm Ali sultan aşkına*

*İmam Zeynel Abidin'in ahını buldun ise
Arayıp kendi özünde Bakır buldun ise
Ceddin evladı Muhammed Caferi bildin ise
Rahma gel ol şahı merdan Ali imran aşkına*

*Seyid Musa,yı Kazim,dir ehlibeytin serveri
Canı aşkı nur edenler müpteladır ekseri
Şahı şehidi horasan imam Rızadan beri
Müptelayı merhamed kıl kamil insan aşkına*

*Şah Taki ile ba Naki ,nin bend ediptir rahına
Sadık hane her selavat Ehlibeyt Ervahına
Gafil olma yok vefası du cihan hublarına
Gel feragat eyle gönül kamil insan aşkına*

*Ey Virani çıkma yoldan doğru raha gel beri
Muhabbet şevkat senindir ey Hasan,ül Askeri
Evliyalar serfirazı Hacı Bektaş Veli
Sen galisin ver muradın devri nihan aşkına*

İMAM HÜSEYİN

Aşıkın başına gelmez hal olmaz
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin
Sende bende deyü sual olunmaz
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

Erenler basmamış yerlere yüzü
İletüp çamura çiğnetme bizi
Yarın yok deminde isteriz sizi
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

Aşık olan aşık dardan ayrılmaz
Taki Naki seven aşık yorulmaz
Talip bunalmazsa piri çağırılmaz
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

Bu hal ile biz onlara katıldık
Kemlik ettik dışarıya atıldık
Bir münkirin tuzağına tutulduk
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

Pir Sultan'ın daim düşmektir işi
Yol yol oldu akan çeşmimin yaşı
On iki İmam'ın serçeşme başı
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

12. İMAM MUHAMMED MEHDİ

Adı	Muhammed
Ünvanı	Mehdi (doğru yolu tutmuş olan, Allah tarafından hidayete erdirilen kişi) (Sahibi Zaman...)
Babası	Hasan-ül Askeri
Anası	Nergis Hatun
Doğum yeri ve tarihi	Samarra, 868
Hakk'a yürüdüğü yer ve tarihi	samarra mağarasında sır olduğuna inanılır

Kâim, Hücet, Bakıyyetullah ve Sahibi Zaman, lakabıyla (Mahlas) da tanınan **İmam Muhammed Mehdi**, İmam Hasan-ül Askeri'nin oğludur. Babasının şehit edilmesinden (*..beş yaşlarında..*) sonra onun vasiyeti ile 12. İmam (*On İkinci İmam olarak bendeleri tarafında ilan edildi*) oldu.

Annesinin adı, Hz. İsa'nın havarisi rum'un neslinden olan Rum Kayser'in oğlu Yuşa'nın kızı Saykal veya Susen adı ile de bilinen Nergis'dir. Başka bir kaynağa göre de annesi bir cariyedir. Muhtemelen 30 Temmuz 869 tarihinde bir cuma günü Irak / Samarra'da dünyaya geldi. İmam Mehdi rivayetlere göre Samara'da bir mağaraya girerek sır oldu.

Rivayete göre İmam Mehdi'nin doğumu ile birlikte bir çok kerametler (mucizeler) gerçekleşir. Doğduğunda babası İmam Hasan-ül Askeri, onu sol elinin üzerinde oturttu ve sağ eliyle de arkasından tutarak "Konuş" dedi. Bunun üzerine (İmam) Mehdi konuşmaya başladı ve Allah birdir, Muhammed onun elçisidir. Allahın rahmeti onların üzerinde olsun" dedi. Sonra Hz. Ali ve diğer İmamlara salavat getirdi.

İktidarın İmamlara karşı düşmanlık niyetleri bilindiğinden İmam Mehdi'nin doğumu bir süre gizli tutuldu. Bunun nedeni: Abbasi Halifeleri'nin Ehl-i Beyt'e karşı düşmanlığı o denli büyüdü ki, Hz. Hüseyin'in mezarı yıktırılmış ve ziyaretini önlemek için, o bölgeye giden yollarda karakollar oluşturulmuş, Ve askerler Hz. Hüseyin'in mezarını ziyaret eden birisini bulsalar, hemen yakalıyor, öldürüyor veya ağır işkencelere tabi tutuyorlardı. Ehl-i Beyt'e karşı olan baskı o dereceye varmıştı ki, tanınmış kimseler dahi zalim Abbasi yöneticilerinin korkusundan kızlarını Ehl-i Beyt soyundan gelen gençlere vermekten sakınıyorlardı.

Örneğin Hz. Ali'nin soyundan olan Muhammed bin Salih adlı kişi, İbrahim bin Müdebbir İsa bin Musa Cehrumi'nin kızıyla evlenmek istediğini ona bildirdiğinde.. İsa bu isteği reddederek şöyle dedi: "Allah'a yemin ediyorum ki senin soyunu tanımadığım için seni reddetmiyorum; çünkü bu soydan daha üstün bir soy tanımıyorum. Bu yüzden bu akrabalık herkes için bir iftihardır. Ama kendi can ve malım hususundan Mütevekkil ve onun oğlundan korkuyorum.

İmam Mehdi ile ilgili çok geniş kesimler çeşitli fikirler yürütürler. İmam Mehdi'nin kıyamet habercisi olduğunu yorumlayan ve buna inanan insanlar olduğu gibi, onun gelişi ile dünyanın

yanlış siyasi politikalarından ve onların etkilerinden kurtulacağını, dünyaya hak ve hukukun egemen olacağını, zalimin artık zulüm yapamayacağını, mazlumun ahının alınacağını, haksız yere artık kan dökülmeyeceğini, dünyanın bir nevi sömürsüz ve sancısız bir yaşam yeri olacağını, dünyanın bir nevi güllük ve gülüstanlık haline dönüşeceğine inanırlar.

Gerçi, İmam Mehdi'yi kıyametin habercisi olarak algılayan ve ona inanan geniş bir kesim, kıyamet habercisi olarak Allah tarafından çeşitli görevler için yaratılmış 4 büyük melekten biri olduğuna inanırlar...

Aleviler ise bu konuda genellikle İmam Mehdi'yi kıyamet habercisi olmaktan ziyade, kurtuluş ve adalet habercisi (*..Her Alevi; kendisine bu itikadi algılamadan hareketle bir tarihsel misyon ve de istikbale yönelik ilmi, irfani bir sorumluluk payı düştüğünü düşünerek; ancak, herhangi bir kargaşa ve sorun yaratacak fiziki-fili bir yanlış yola girmeden, sadece çağcıl ilim-bilim ve uygar hukuki, demokratik yollarla kendisinde Mehdi'nin misyonu ve göreviyle donanmış hissetmelidir ...*) olarak inanır ve algırlar.

Muhammed Mehdi olsahib zaman
Gayib erenlerdir dertlere derman
Bu yola sığmaz şüpeyle güman
Hünkâr Evliya yaktı delili

Hatayı'yim on ikiye bağılıyım
Hakk'tan gelir ışık ondan nurluyum
Şirri Yezdan'da Ali soyluyum
Kırkların ceminde yandı bu delil

SEYİD NESİMİ

Alevilik'te anılan ve sayılan bir ozan ve evliya'da Nesimi'dir. Onun hayatı sonradan efsaneleşmiş ve asırdan asıra ve nesilden nesile bize aktarılmıştır. Nesimi'nin hayatı hakkında bilgi veren bir kitap var o'da 1546 yılında yazılmış olan „Latifi Tezkiresi" isminde bir yapıttır.

Onun haricinde halk içinde yaygın olan rivayetler mevcuttur ve hala anlatılmaktadır.

Nesimi için, bir başka Hallac-i Mansur denilebilir. Hallac-ı Mansur ve Nesimi'yi birleştiren bir nokta vardır o'da: „**ENEL HAK**" kavramıdır. İkisi de bu düşünceyle hareket ederler ve onun için şehit edilirler. Bu kavram, ikisi için büyük bir önem taşıdığından ve yobaz kesimlerin gözlerinde '**şirk**' noktası olarak göründüler.

Nesimi'nin doğum tarihi hakkında sağlam bir bilgi yok ama büyük bir olasılıkla 1339 ve 1344 yıllar arasında dünyaya gelmiştir.

Doğum tarihi gibi doğum yeri konusunda'da herangi bir kesinlik yok. Iraklı, Diyarbakır'lı, Tebriz'li, Sıraz'lı veya Nusaybin'li olduğu söylenir. Nesimi'nin yaşamının ilk yıllarına ilişkin bilgimiz yok.

O'nun hocası *Seyh Sibli'ydi* ve Nesimi onun dervişlerinden biriydi. Nesimi olgun çağlarında *Fazlullah Esterabadi* tarafından eğitildi ve onun haliferinden biri oldu. Fazlullah Esterabadi 1339-1394 yılları arasında yaşadı ve *Hurifilik*'in kurucusudur.

Hurifilik, her şeyden önce Batîni inanç sistemidir. Batîni sistemlerin birçok ortak özelliğini taşır. Bu özellikler arasında kısaca, âlemin başlangıçsız olduğu (önsüz), kötü ruhların bedenden bedene geçerek azap çekmeye devam ettiği, iyi ruhların ilâhi varlıkla birleştiği, dinlerin iç (batın) anlamıyla anlaşılması gerektiği, bununda ancak te'vil (yorumlama) ile yapılabileceği, bu yorumlama çabalarında ise harflerin özel anlamları bulunduğu şeklinde inançları vardır. Hurufilik genel anlamda harfcilik (harflerden anlamlar çıkarma) demektir.

Tassavvuf 'da Tanrı-evren-insan ilişkisini bir bütünlük içinde gören ve insanın tanrısal niteliklerle (erdemlerle) donanmasını, gönlünü Tanrı sevgisine bağlamasını amaçlayan dinsel-felsefi düşünce'dir. Fazlullah bir çok yerlere gidip yürüttüğü sohbetlerde büyük bir saygınlık kazanır. 1376 ya da 1386'da İsfahan'da (İran) kendi inanç sistemini (Hurufilik) yaymaya başlar.

Bu ilk yedi kişiyle bu yeni inanç yayılmaya ve hızla gelişmeye başlar. Sonra Timurlenkin oğullarından Miransah'in emriyle tutuklanır ve Alıncak kalesine hapsedilir. Burada öldürülür ve cesedi ayaklarına bağlanan iplerle çekilerek, çarşı pazar dolaştırılır. O'nun müritlerine karşı bir çok katliamlar yapılır. Bu baskı yüzünden müritleri çeşitli yörelere göç ederler ve öğretilerini başka yerlere de yayarlar.

Nesimi Fazlullah'ın idamından sonra İran'da, Azerbaycan'da, Irak, Suriye'de ve Anadolu'nun da birçok yörelere gitmiştir. Nesimi, kendisi bir Türk'dü ama hocası Fazlullah İran'lıydı.

Nesimi katledilmeden önce biri Farsça biri Türkçe olmak üzere iki divan eseri bırakmıştır. Nesimi'nin şiirlerinde kimseyi ayaklanmaya çağıran bir hava yoktur ama şiirlerinde kendi düşüncesini ve felsefesini çok açık bir şekilde dile getirmiştir.

Birçok şiirlerinde 500 sene önce Hallac-i Mansur'unda (856-922) kullandığı Batîni anlam olan „ENEL HAK" kavramını tekrarlamıştır.

Bu kelime arapçadan geliyor ve „Ben Tanrıyım – Tanrı bende" veya „Ben Hakikatım" anlamına geliyor. „ENEL HAK" demek kendini aşmak; Alevi-Bektaşî düşüncesinin batın alemde özünü oluşturur.

Bu kapsamda, Tanrı'ya ulaştığına inanan ve bunu açıklamak için de „ENEL HAK" diyen Hallac-ı Mansur ve Nesimi, ortodoks-sünni (tutucu-köktendinci) erk tarafından suçlu bulundular ve öldürüldüler.

Bir insan Tanrı'nın bir görüntüsüdür ve onun niteliklerine sahiptir ve onun için „Ben Tanrırım" veya „ENEL HAK" diyebilir. Nesimi bu sözcüğü kullandığı için 1418'de Mısır Memluk Hükümdarı Şeyh el-Müeyyed Seyfuddin tarafından verilen emirle Halep'te tutuklanır ve şehit edilir. Seyyit Nesimi'yi idama mahkum eden kadı, Nesimi için yazdığı fermanında şöyle sesleniyordu:

„Bu böyle bir murdardır ki, kanının değdiği yer yıkamakla temizlenmez; orayı kesip atmak gerekir."

Nesimi için yazılan fermanın infazı sırasında cellat bıçağı çalınca, Nesimi'den fıskıran kandan bir damla, kadı'nın parmağına sıçrar. Tabii'ki kadı parmağını kesmeye kalkmaz. İşte o sırada Nesimi şöyle haykırır:

„Sen şeriat uğruna parmağını bile kesmezsin; halbuki görüyorsun ki biz inancımız yolunda kendi kanımızla yıkıyoruz."

Nesimi kendi inancı ve felsefesi için şehit olmuştur ve onun için unutulmamıştır ve hala anılmaktadır.

Sorma be birader meshebimizi

*Sorma be birader meshebimizi
Biz mezheb bilmeyiz yolumuz vardır
Çağırma meclise riyaya bizi
Biz şerbet icmeyiz dolumuz vardır*

*Biz müftü bilmeyiz fetva bilmeyiz
Kiyl ü kal bilmeyiz ifta bilmeyiz
Hakikat bahsinde hata bilmeyiz
Şahı merdan gibi ulumuz vardır*

*Bizlerden bekleme zühtü ibadet
Tutmusuz evvelden rahı selamet
Tevvela olmaktadır bize alamet
Sanmaki sağımız solumuz vardır*

*Ey zahit surete tapma hakkı bul
Şahı velayete olmuşuz hep kul
Hakikat şehrinde geçer bize yol
Başka şey bilmeyiz ALI miz vardır*

*Nesimi esrari faş etme sakın
Ne bilsin ham evrah likasin hakkın
Hakkı bilmyene hak olmaz yakın
Bizim hakkatında elimiz vardır*

İMAM HÜSEYİN

*Türbesin üstünü nakşeylediler
Gel dinim imanım İmam Hüseyin
Seni dört köşeye baş eylediler
Gel dinim imanım İmam Hüseyin
Yetiş carımıza İmam Hüseyin*

*Muhammet Ali'nin çeşm-i çırağı
Erenler başının bir gülü bağı
Ciğerler paresi gönül durağı
Gel dinim imanım İmam Hüseyin
Yetiş carımıza İmam Hüseyin*

*Akan sular gibi akasım gelmez
Şehrine girersem çıkasım gelmez
Cahilin yüzüne bakasım gelmez
Gel dinim imanım İmam Hüseyin
Yetiş carımıza İmam Hüseyin*

*Senin aşıkların yanar yakılır
On' ki İmam katarına katılır
Bunda münkirlere lanet okulur
Gel dinim imanım İmam Hüseyin
Yetiş carımıza İmam Hüseyin*

*Pir Sultan'ım eydür erenler nerde
Çalışız kayasız bir sahra yerde
Kerbela çölünde kandilde nurda
Gel dinim imanım İmam Hüseyin
Yetiş carımıza İmam Hüseyin*

ALEVİ BEKTAŞI TERİMLERİ

12 imamlar	Hz. Muhammed ten sonra, halife olarak kabul edilen ve Hz. Ali soyundan gelen 12 ulu
40 budak	Kırkları kırk makamı temsilen Hacıbektaş dergahında bulunan mum, ışık, mumluk şamdan,
Allah	İslam inancında Tanrı 99 adından biri, yaradan: Aleviler daha çok HAK, Ya Ali, Şah, Hü, Hüda, Mevla gibi isimleri kullanır.
Cemevi	Alevi Bektaşî inancında ibadet (cem yapmak) için yapılmış mekan, dergah Alevi inanç ve kültür merkezi. (Türkiye’de halen cem yapmak ve cemevleri yasal değildir)
Dar	Darağacı, zor kötü gün görmek, darı Mansur cem meydanı, özünü dara çekmek özeleştirici, mahkeme edilmek, yola bağlanmak, Alevilikte Mansur, Nesim, Fatma ana, Hüseyin, Fazlı 5 çeşit dara durma, şekli vardır. Bu dara duruş çeşitleri sembolik olarak O uluların eylem ve katledilmelerini simgeler.
Dergah	Kapı eşiği Alevi Bektaşî inanç ve felsefesinin öğretildiği okul. HBV dergahı.
Düşkün	yol/inanç kurallarına aykırı davranan kişi. Yol düşkünü Alevi inancında kasten cana (hakka) kıyan yol dükünü sayılır. Diğer suçlar hatalar belirli bedelle af edilir, (düşkün kaldırmak). Düşkün edilmek, cemde yapılan sorgu görgüde suçlu bulunmak ceza almak.
Düvazı-imam	içinde 12 imamları veya Alevi ulularının isimlerinin geçtiği deyiş nefes, şiir, dualar.
Edeb	Alevilikte eline diline beline sahip olmak ilkesinin kısaltılmış hali. EDEB Aleviliğin temel etik/ahlak ilkesidir. Yola girecek olan kişi (talip) edebine sahip olacağına dahi cemde söz (ikrar) verir.
Ehl-i Beyt	Ev-halkı, anlamına gelir. Alevi Bektaşîler de Ehlibeyt, Hz. Muhammed, Hz. Ali, Fatma, Hasan, Hüseyin (5’i için) kullanılan ortak isimdir. Genelde buna 12 imamlar da dahil edilir.
Eyvallah	Öyledir, kabul ettim, doğrudur, Alevilikte “amin” anlamında, ve selamlaşmalarda kullanılan terim.
Gönül gözü	Zahiri görünen gözüne karşıt olarak algılanan, görünmeyen alemleri batını bilince taşıyan sezgisel akıl.
Görgü cemi	Görülme, gözden geçmek, özünü dara çekmek, aklanmak, ikrar tazelemek. Bu amaçla yapılan cem.
Hadis	Hz. Muhammed’in söz veya davranışlarını anlatan, kendinin veya sahabeden söylenmiş söz, bilgiler.

Hak	Tanrı, Allah, gerçek, doğru, pay, toprak, hak, varlık, insan yaradan. Alevilikte tanrı adı için en çok kullanılan kelime)
Hak Meydan	Tanrı, gerçek, adalet hak eşitlik sorgu görgü meydanı, CEM de halkanın ortası.
Hakikat alemi	Batın alem.
Hakka yürüdü	Tanrıya Allaha kavuştu, Alevilerde ölen kişi için kullanılan terim. Alevilikte insan tanrının bir parçası olarak görüldüğü ve tanrı var ve yok olamayacağı için, don değiştirdi, hakka yürüdü denir.
Hak-Muhammed-Ali	(üçü bir kelime olarak söylenir) İnsantanrıcılık, toplumsal diyalektiğin dışı vuruşunu anlatan üçleme. Tanrı-evren-insan birliği. Hak-Muhammed-Ali Kamili insanlık yolu, Alevi Bektaşî Yolu.
Hatayi	Alevi-Bektaşî geleneğinde usta ve kutsal sayılan ozanlar sıramalarında yer alan Şah İsmail'in şiirlerinde kullandığı mahlas.
Hü	Tanrı anlamında kullanılan ibadet/zikir sözcüğü. Tanrı Allah. Hü çeken Bektaşî dervişleri. Hüda kendi gelen doğru olan doğru yola giren giden.
Hüsniye	İmam caferi sadığın öğrencisi yardımcısı kadın. Halife Harun Reşid'in huzurunda dönemin ulemasıyla ve önemli bilginlerle tartışıp, kaynaklarıyla Ehlibeytin haklılığını savunmuştur.
İkrar alamk	Mürşid ya da dede,tarikata,yola giren canın verdiği sözü,yaptığı açıklamayı dinlemek.
İkrarından dönmek	Tarikata,yola girerken verdiği sözden vazgeçmek, ikrarını inkar etmek, ikrarından dönerek en büyük suçu işlemek.
İrşat	(Doğru yolu gösterme,uyarma) Mürşit,tarikat,yola girecek bir istekliyi uyarmak, eğitmek. Mürşid Hak yolunda bir tarikat yolcusuna,yol erine önderlik etme.
Kamili insan	insanı kamil, olgun bilinçli üstün insan, tanrısal tanrı ile bütünleşmiş insan. Kamili toplum sınıfsız sömürsüz toplum.
Kırklar Cemi / meclisi	Mitolojik anlatıma dayalı 40 ulu kişinin tanrı varlığı ile bütünleşip tek varlık olduğu Hz. Ali başkanlığında yapılan toplantı, cem. Alevi inancının temel ibadet şekli, ayini-cem
Makalat	Hünkar Bektaş Veli'ye (1210-1271) ait olduğuna inanılan kitap. Alevi-Bektaşî inancının temel ilkeleri etik kurallarını öğretileri içeren yapıt..
Merhaba	Selam selamlama, Alevilikte selamlaşmada en çok kullanılan terim.
Mersiye	Ağıt, kerbela olayını konu alan deyişler.
Meydan	Ortalık alan, cemevi, Cem cemde oluşturulan halkanın ortası, Hak meydanı, mahkeme, ulu mekan.

Mirac gecesi	Yukarı çıkma yükselme, Hz. Muhammedin tanrıyla görüştüğüne inanılan gece, 'batın düşünsel yolculuk' iç inançsal seyahat, yetişmek, ermek görgüden geçmek 'miracın kutlu olsun'.
Muhabbet	Bilim sevgi hakka halka bağlılık, konuşmak değerlendirmek, ders çıkarmak öğrenmek, diyalog içinde olmak, cem tutmak, bilgi görgü paylaşmak, bilinçlenmek, hoş vakit geçirmek.
Muharrem	İslam takviminde 1 ay, Muharrem orucu, Kerbela da imam Hüseyin ve yandaşlarının katledilmesi dolayısıyla (680) tutulan 10-12 günlük matem orucu. Muharrem Alevilerde yaygın bir isim.
Nefes	Soluk, söz, deyiş, cönk, manevi güç, Alevi Bektaşî inancını konu alan şiirler deyişler, düvazı imam.
Nevruz	<i>Newroz</i> 21 mart hz. Alinin doğum günü, yeni gün yeni yıl, baharın başlangıcı, kurtuluş günü. Nevroz Orta Asya ve orta doğuda birçok inanç ve kültürde bayram olarak kutlanır. Nevruz sultan Cemi.
Peyik peyk	Haber taşıyan haber getiren, haberci, davetçi, canları ceme çağıran cem olacağını duyuran, ve cemde haberci hizmetini yürüten 12 hizmet sahibi sorumlu kişi.
Postin	Makam, postin mürşitlik makamı, Alevi Bektaşî inancında / ocak/dergahında en üst mertebede bulunan yetkili kişi, mürşid.
Secde	Selamlama, Alevi inancında secde tanrının kendi ruhunu /nefsini verdiği meleklerin secde ettiği Ademe / insanadır. Bu nedenle cemde canlar daire seklinde oturup, birbirine niyaz ederler.
Süpürgeci	Sembolik olarak cemde meydanı süpüren 12 hizmet sahibi, car çalmak, hizmeti ferraş. Pratik ve ruhsal temizlik.
Şah	Pir, Allah, Hz. Ali vs. Alevi uluları için kullanılan deyim. (Şahım Ali, Şah Hüseyin, Şah Hatayi, Ya Şah)
Zakir	Alevi cemlerinde deyiş okuyan (hizmet veren) aşık, ozan. Cemde 12 hizmetten biri.

Yararlanılan kaynaklar:

Alevilik Bektaşîlik Kızılbaşlık (Ali Duran Gülçiçek)
A A B F (Programı)
Özel Dosya (Doç Dr Ali Yaman)
Alevilikte Hızır (Avrupa Alevi Akademisi yayınları)
Bektaşîliğin içyüzü (m.Tevfik Oytan)
Alevilik Bektaşîlik Terimleri sözlüğü (Esat Korkmaz)
Alevi konseyi internet sitesi